

**Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҚАРОР**

**Правительство Республики Таджикистан
ПОСТАНОВЛЕНИЕ**

аз 30 декабря соли 2015
ш. Душанбе

№ 797

**Дар бораи Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии
ноҳияи Кубодиён барои солҳои 2016-2020**

Мутобики 13 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

1. Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Кубодиён барои солҳои 2016-2020 тасдиқ карда шавад (замима мегардад).

2. Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Ҳатлон ва ноҳияи Кубодиён ҳангоми таҳияи дурнамои рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва ноҳия барои ояндаи кӯтоҳмӯҳлат ва миёнамӯҳлат, инчунин лоиҳаҳои буҷети ҷумҳурияйӣ ва маҳаллӣ нишондиҳандаҳои Барномаи мазкурро дар доираи маблағҳои пешбинишудаи вазорату идораҳои даҳлдор ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Ҳатлон ва ноҳияи Кубодиён амалӣ намоянд.

3. Вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Ҳатлон ва ноҳияи Кубодиён бо мақсади амалӣ намудани нишондиҳандаҳои Барномаи мазкур тибқи тартиби муқарраргардида ҳуҷҷатҳои лоиҳавио ҳароҷотии зарурӣ ва лоиҳаҳои сармоягузориро барои ҷалби сармоягузориҳои дохилӣ ва хориҷӣ таҳия карда, ба Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намоянд.

4. Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Ҳатлон ва ноҳияи Кубодиён рафти иҷрои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Кубодиён барои солҳои 2016-2020-ро таҳти назорат қарор дода, ҳар сол то 1 март оид ба иҷрои он ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисобот ирсол намоянд.

Раиси
Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон

Эмомалий Раҳмон

Хукумати Ҷумхурии Тоҷикистон

**БАРНОМАИ РУШДИ
ИЧТИМОИЮ ИҚТИСОДИИ
НОҲИЯИ ҚУБОДИЁН
барои солҳои 2016-2020**

МУНДАРИЧА

Рӯйхати ихтисорот	5
Пешгуфткор	6
Тақсимоти маблағҳои БРН аз рӯи соҳаҳо	7
БОБИ 1. ҲОЛАТИ УМУМИЙ ВА ТАҲЛИЛИ ВАЗӢИ ВО҆ЕИИ НОҲИЯИ ҚУБОДИЁН.....	8
БОБИ 2. ИҚТИСОДИЁТ	13
2.1. Соҳаи кишоварзӣ.	13
2.2. Соҳаи саноат.....	26
2.3. Соҳибкории хурду миёна	29
2.4. Соҳтмон	31
БОБИ 3. ИҶТИМОИЁТ	34
3.1. Маориф	34
3.2. Тандурустӣ.....	41
3.3. Ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ	44
3.4. Фарҳанг ва фароғат.....	51
3.5. Сайёҳӣ ва варзиш	52
БОБИ 4. ИНФРАСОХТОР	55
4.1. Таъминот бо оби нӯшоӣ	55
4.2. Ҳадамоти рифоҳӣ (коммуналӣ).....	56
4.3. Таъминот бо барқ	57
4.4. Нақлиёт ва хоҷагии роҳ	59
4.5. Алоқа ва фазои иттилоотӣ	60
БОБИ 5. ҲИФЗИ МУҲИТИ ЗИСТ	62
БОБИ 6. ОМОДАГӢ БА ҲОЛАТҲОИ ФАВ҆УЛОДДА, ПЕШГИРӢ ВА КАМ КАРДАНИ ҲОЛАТИ ХАТАРИ ОНҲО.....	64
БОБИ 7. ТА҆МИНОТИ ЗАҲИРАВӢ.....	68
БОБИ 8. НИЗОМИ МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ.....	71
Номгӯи иншооти соҳтмону барқарор ва таъмиршаванди ҳудуди ноҳияи Қубодиён дар солҳои 2016-2020	72

РЎЙХАТИ ИХТИСОРОТ

АБЗО	Агентии беҳдошти замин ва обёри
БУ	Бонки умумиҷаҳонӣ
БРСММ	Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид
БРҶ	Барномаи рушди ҷомеа
Б/Ҷ	Буҷети ҷумҳурияйӣ
Б/М	Буҷети маҷаллӣ
ВММША	Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолӣ
ВРИС	Вазорати рушди иқтисод ва савдо
ВМИ	Вазорати маориф ва илм
ВТҲИА	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимои аҳолӣ
ВН	Вазорати нақлиёт
ВМ	Вазорати молия
ВК	Вазорати кишоварзӣ
ВЭЗО	Вазорати энергетика ва захираҳои об
ГК	Гуруҳи корӣ
ГТ	Гуруҳи ташаббускор
КДС	Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ
КПМО	Кумитаи падару модарон ва омӯзгорон
КАТС	Қӯмаки аввалияи тиббии санитарӣ
МваA	Мониторинг ва арзёбӣ
МТС	Маркази таҳқиқоти стратегии назди Президенти ҶТ
М/Х	Маблағҳои худӣ
ТБМ	Ташкилоти байналмилаӣ оид ба муҳоҷирat
МИМҲД	Мақомоти иҷроияи маҷаллии ҳокимияти давлатӣ
НБО	Нерӯгоҳои барқии обӣ
ПСМ	Партовҳои саҳти майшӣ
РЕАКТ	Гурӯҳи зудбаҳодиҳандай ҳолатҳои фавқулодда ва ҳамоҳангсоз
НМваA	Низоми мониторинг ва арзёбӣ
СМР	Стратегияи миллии рушд
СХМ	Соҳибкории хурд ва миёна
СБСНМТ	Стратегияи баланд бардоштани сатҳи некӯаҳволии мардуми Тоҷикистон барои солҳои 2013-2015
С/Х	Сармояи ҳориҷӣ
С/Д	Сармояи доҳилий
ФҚҲ	Фонди қарзии хурд
ФАО	Ташкилоти озуқа ва кишоварзии Созмони Милали Муттаҳид
ХРҲ	Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола

П Е Ш Г У Ф Т О Р

Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2016-2020 (минбаъд-Барнома) бо иштироки васеи ҷомеаи шаҳрвандӣ, баҳши ҳусусӣ ва мутахассисони соҳавӣ таҳия гардида, дар рафти таҳияи он мушкилотҳои асосие, ки барои рушди ноҳия монеа эҷод менамуданд, муайян карда шуда, роҳҳои ҳалли онҳо пешниҳод гардидаанд.

Дар раванди тарҳрезии Барномаи рушди ноҳияи Қубодиён талаботҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дурнамоҳои давлатӣ», консепсияҳо ва барномаҳои инкишофи иҷтимоию иқтисодӣ», «Дастурамали методӣ оид ба таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии шаҳру ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» (аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон маъқул дониста шудааст) ва ҳӯҷҷатҳои муҳими стратегӣ (Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола, «Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2015», «Стратегияи баланд бардоштани сатҳи некӯаҳволии мардуми Тоҷикистон барои солҳои 2013-2015» ва барномаҳои соҳавию минтақавӣ ба инобат гирифта шудааст. Барномаи мазкур бо қӯмаки машваратии мутахассисони Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ёрии техникии Барномаи Рушди Созмони Миллали Муттаҳид, аз ҷониби Гурӯҳи кории ноҳия, ки бо амри Раиси ноҳияи Қубодиён аз 13 феврали соли 2015, № 79 «Оид ба таҳияи Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2016-2020» тасдиқ гардидааст, таҳия шудааст. Дар раванди таҳияи он намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ, баҳшҳои ҷамъиятиву ҳусусӣ ва мутахассисони соҳавии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии (МИҲД) ноҳия ҷалб гардидаанд.

Ҳадафи асосии Барномаи тарҳрезигардида таъмин намудани рушди устувори соҳаҳои воқеии иқтисодиёт, дар асоси коркарди саноатӣ ва истифодаи ашёи хоми маҳаллӣ, беҳтар намудани хизматрасонии бунёдии иҷтимоӣ ва беҳтар намудани сатҳу сифати зиндагии мардуми ноҳия мебошад. Барномаи зикргардида ҳамчун ҳӯҷҷати асосӣ самтҳои афзалиятнок ва сиёсати ояндаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияро барои давраи миёнамӯҳлат муайян мекунад.

Тақсимоти маблагҳои

“Барномаи рушиди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2016-2020” аз рӯи соҳаҳо аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблаггузорӣ (ҳаз. сомонӣ)

Соҳаҳо	Ҳамагӣ	2016	2017	2018	2019	2020
Ҳамагӣ, баҳши иқтисодӣ	57750	5950	10050	14000	14050	13700
Кишоварзӣ	19650	4100	4250	3800	3700	3800
Саноат	4500	1250	1700	650	600	300
Соҳаи соҳибкории хурду миёна	1500	400	500	200	200	200
Соҳтмон	32100	200	3600	9350	9550	9400
Ҳамагӣ, баҳши иҷтимоӣ	34975	8468	10768	5353	5103	5283
Маориф	17580	7113	7128	1113	1113	1113
Тандурустӣ	9690	616	1806	2306	2306	2656
Хифзи иҷтимоӣ	1325	125	625	525	25	25
Фарҳанг ва фароғат	5110	600	1195	1395	1045	875
Сайёҳӣ ва варзиш	1270	14	14	14	614	614
Ҳамагӣ, баҳши инфрасоҳтор	13965	1940	3725	3595	2570	2135
Таъминот бо оби нӯшоқӣ	3000	500	650	650	600	600
Таъмини барқ	7645	1110	1595	1865	1740	1335
Нақлиёт ва хоҷагии роҳ	2150	100	1050	900	50	50
Хоҷагии манзилию коммуналӣ	800	150	350	100	100	100
Алоқа ва фазои иттилоотӣ	370	80	80	80	80	50
Хифзи муҳити зист	1225	405	405	405	5	5
Таъминоти заҳиравӣ	130	25	25	25	25	30
Ҳамагӣ, арзиши БРН	108045	12995	20245	24250	25480	25075
Аз он ҷумла:						
Буҷети ҷумҳурияйӣ	59245	5946	8971	13776	15276	15276
Буҷети вилоятӣ	850	180	180	180	180	130
Буҷети маҳаллӣ	3610	814	969	704	554	569
Сармояи хориҷӣ	11800	1270	2855	2755	2455	2465
Маблагҳои хоҷагиҳои дехқонӣ	1400	280	280	280	280	280
Маблагҳои соҳибкорон	7925	2235	2785	1135	985	785
Маблагҳои аҳолӣ	300	0	100	100	100	0
Маблагҳои худӣ	7865	270	655	2120	2450	2370
Маблагҳои Иттифоқи Тоҷикматлубот	5050	0	1450	1200	1200	1200
Қарзи бонкҳо	10000	2000	2000	2000	2000	2000

БОБИ 1. ҲОЛАТИ УМУМӢ ВА ТАҲЛИЛИ ВАЗӢИ ВО҆КЕИИ НОҲИЯИ ҚУБОДИЁН

Соҳтори маъмурий ва ҳудудии ноҳия

Ноҳияи Қубодиён дар қисмати чанубу гарбии вилояти Хатлон, дар чануби Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир шудааст. Масоҳати умумии ишғолнамудаи ноҳия $1,85$ ҳазор км^2 -ро ташкил медиҳад.

Сарзамини Қубодиён аз шимол ба чануб дар соҳили дарёи Кофарниҳон ҷойгир буда, аз тарафи шимол бо ноҳияи Рӯдакӣ, аз ҷониби шарқ бо ноҳияи Ҷилиқӯл, аз ҷониби гарб бо ноҳияи Шаҳритуз ва аз тарафи чануб бо Ҷумҳурии Исломии Афғонистон ҳамсарҳад мебошад.

Дар ҳайати ноҳияи Қубодиён 7 ҷамоати деҳот шомил аст.

Харитаи тақсимоти марзию маъмурии ноҳияи Қубодиён

Малъумотнома оид ба хүдүүдүүн мальмурин тохирги Күбөнгөйн

№	Номи хүдүүдийн чамоатгах	Иймопаран яексээ	Масофын тохирги (км)	Иймопаран яхшиж (хадап)	Мартаанын ассоци	Мартаанын тормактагийн	Хүртэлэн фыпийн гызниубийн	Тапаѓхона	Онхога	Лыкорын ба Марфона	Хаммо	Сэхэхийн дэшгийн	Саргашууха	Хүбоён гарын ба одын	Копхозахон салбарын ба хүпийн миёна					
1	Заркамар	5	15	12198	2186	5	2	-	2	-	3/2	-	-	14	-	-	6	-		
2	У.Назаров	3	9	21532	3125	5	-	1	2	-	2/4	4	-	-	21	-	1	12	2	
3	И.Ниёзов	5	4	19202	2462	5	-	-	1	-	0/7	3	-	-	21	-	-	2	11	
4	Н.Хусрав	8	-	36206	4709	15	1	3	3	1	1/3	17	4	15	100	3	4	12	7	
5	20 солдаты Истиклол	7	10	28542	4040	9	2	-	5	-	2/9	5	-	-	88	-	-	4	34	
6	Тахти Сангин	12	27	37961	4804	13	-	1	4	-	2	3/6	5	-	2	60	-	5	11	
7	Навобод	3	45	10484	1284	4	1	-	1	-	1/3	-	-	-	19	-	-	20	-	
	Хамагий:	43	X	166125	22610	56	6	5	18	1	5	12/34	34	4	17	323	3	4	24	101
																	23			

Шархи таърихию фарҳангӣ. Қубодиёни куҳанбунёд, мулки шоҳнишин ва сарзамини қадимаи тоҷикон ба шумор меравад. Ноҳияи Қубодиён 7 апрели соли 1978 дар ҳайати вилояти Курғонтеппа ташкил гардидааст.

Мафхуми қалимаи Қубодиён ба ақидаи бостоншинос Юсуфшоҳ Ёқубов ба номи асосгузори сулолаи Каёниён - Кайқубод, ки дар асри XV-и пеш аз мелод ҳукмронӣ намудааст, марбут аст.

Маъни қалимаи Қубод-одил, некҳоҳ, ватандӯст, оштинопазир нисбати беадолатиҳо буда, агар замони ҳукмронии ин шоҳро ба давраи бунёди Қубодиён як донем, пас Қубодиён дорои таърихи 3500-сола мебошад. Агар ба бозёфтҳои таъриҳӣ назар афканем, маълум мегардад, ки ин сарзамин дар асрҳои VI пеш аз мелод арзи вучуд доштааст.

Бозёфтҳои нодиру қадима ва ҷандин шоҳони номдор ба мисли Кайқубодшоҳ аз таърихи қуҳани Қубодиён шаҳодат медиҳанд. «Тахти сангин», «Қалъаи Мир», «Теппай шоҳ», «Тахти Қубод», «Сафедмазор», «Кӯҳандиз», «Хуштармулло» ва боз ҷандин қасру таҳти нақшин аз ҷумлаи ёдгориҳои беназири ин дӣёр мебошанд.

Маркази ноҳияи Қубодиён солҳои пеш маркази тамаддуни илму фарҳанг ва рушди иқтисодии минтақа буда, бозёфтҳои таърихи гувоҳи онанд, ки ин минтақа дар «Шоҳроҳи абрешим» ҷойгир буда, тавассути он шарқро бо ғарб мепайваст.

Шароитҳои иқлимий ва захираҳо табии

Водии Қубодиён дар ҷануби баландкӯҳҳои Ҳисору Олой дар баландии 788 метр аз сатҳи баҳр ҷойгир шуда, бо қаторкӯҳҳои Боботоғу Оқтой ва Каротоғу Чилонтой ихота гардидааст. Иқлими ноҳияи Қубодиён хушки континенталӣ (дар моҳи январ ҳарорати ҳаво аз 0 то -24 дараҷа ҳунуқ, дар моҳи июл бошад, ҳарорати ҳаво аз +24 то +40,5 дараҷа гарм) мебошад.

Ноҳияи Қубодиён дорои захираҳои бои табии мебошад. Бо истифода аз захираҳои нефт ва оҳаксанги маҳаллӣ, дар ин мавзӯъ имконияти рушди соҳаи коркарди нефт ва соҳаи истеҳсоли масолеҳи соҳтмон имкон дорад.

Дар ноҳия асосан соҳаи паҳтакорӣ, зироаткорӣ, сабзавоткорӣ, ангурпарварӣ, ҷорводорӣ, инчунин пиллапарварӣ ривоҷ ёфтааст.

Дар кӯҳҳои ҳудуди ноҳия конҳои тилло, сурма, волфрам, рӯҳ ва оҳаксанг мавҷуд мебошад. Дар заминai кони оҳаксанг дар ноҳия имконияти истеҳсоли маводи соҳтмонӣ - сement ва оҳаксанг вучуд дорад.

Ҳолати демографӣ

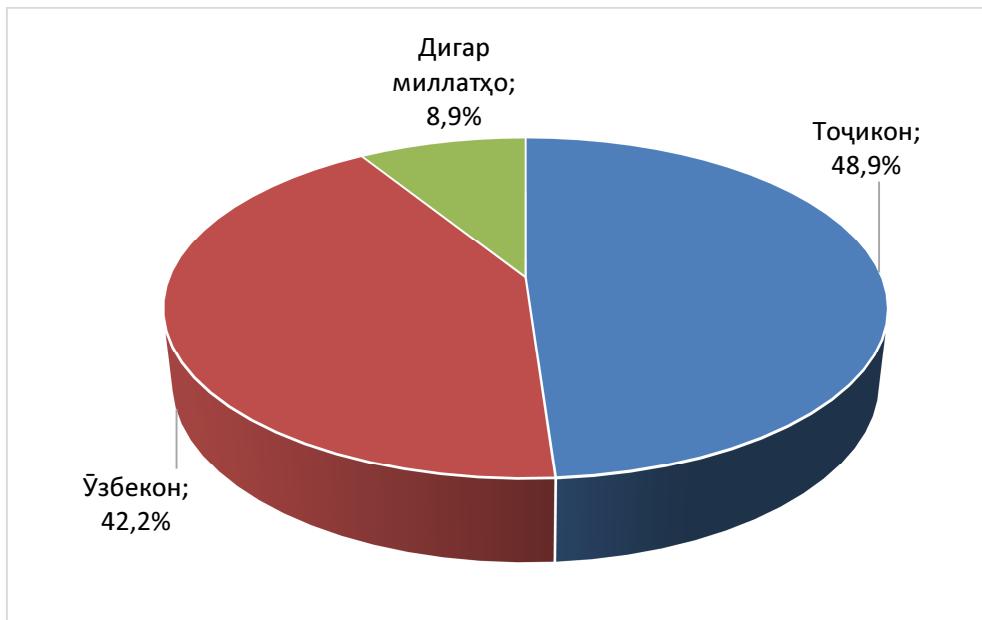
Шумораи аҳолии ноҳияи Қубодиён ба санаи 1 январи соли 2015 166125 нафар, ё ин ки 5,6% аҳолии вилояти Ҳатлонро (аз ҷумла мардҳо – 83602 нафар, ё ин ки 50,3 фоиз, занҳо – 82523 нафар, ё ин ки 49,7 фоиз) ташкил медиҳад, ки асосан дар дехоти ноҳия зиндагӣ менамоянд.

*Аҳолии ноҳияи Қубодиён аз рӯи ҷамоатҳои дехот
ба ҳолати 1 январи соли 2015.*

№	Номгӯи ҷамоатҳои дехот	Шумораи ҳоҷагиҳо	Шумораи аҳолӣ	Шумораи муҳоҷирони меҳнатӣ
1	Заркамар	2186	12198	1134
2	У.Назаров	3125	21532	1706
3	И.Ниёзов	2462	19202	1057
4	Н.Хусрав	4709	36206	1730
5	20-солагии Истиклол	4040	28542	1104
6	Тахти Сангин	4804	37961	2331
7	Навобод	1284	10484	756
	Ҳамагӣ:	22610	166125	9818

Қисми асосии аҳолии ноҳияи Қубодиёнро (48,9%) тоҷикон, шумораи бокимондаи аҳолиро ӯзбекҳо (42,2 %) ва намояндагони дигар миллатҳо (8,9%) ташкил медиҳанд.

Сохтори аҳолии ноҳияи Қубодиён (бο %)

Биниши ояндаи ноҳияи Қубодиён

Ноҳияи Қубодиёни бостонӣ – маркази рушдёфтаи коркарди маҳсулоти кишоварзию саноатии дорои инфрасохтори мусоири фарогатию сайёҳӣ ва иҷтимоӣ, ки дар он фазои мусоиди сармоягузорӣ ва соҳибкории хурду миёна фароҳам оварда шуда, аҳолии соҳибхӯнару меҳнатқарин дар муҳити зисти шоиста зиндагию фаъолият менамоянд.

Биниши мазкур дар асоси таҳлили SWOT- тарафҳои қавӣ, заиф, имконият ва хавфу хатарҳои берунаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳияи Қубодиён таҳрезӣ шудааст.

Таҳлили ҳолати воқеии ноҳияи Қубодиён (SWOT)

Тарафҳои қавӣ	Тарафҳои заиф
<p>Мавҷуд будани заҳираҳои табӣ;</p> <p>Шароит барои рушди туризм;</p> <p>Мавҷудияти заҳираҳои замин (аз ҷумла заминҳои нав);</p> <p>Таҷрибаи бойи соҳаи боғу токпарвари;</p> <p>Иштироки мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар ислоҳоти замин;</p> <p>Мавҷудияти ташкилотҳои қарздиҳии хурд ва ҳоҷагиҳои фермерӣ;</p> <p>Рушди соҳибкории хурду миёна ва соҳаи хизматрасонӣ;</p> <p>Мавҷуд будани сарчашмаҳои мухталифи истифодаи энергияи офтоб дар баробари энергияи барк;</p> <p>Фаъолияти самараноки ВАО;</p> <p>Ҷойгиршави ва мавқеъи мувоғики чуғрофӣ;</p> <p>Мавҷуд будани заҳираҳои меҳнатӣ;</p> <p>Зиёд будани мутахассисони баландихтисос;</p> <p>Нигаҳдошти расму оинҳои милли ва фарҳангӣ;</p> <p>Мавҷудияти бозори марказӣ ва бозорҳои шаҳсӣ;</p> <p>Мавҷудияти инфрасохтори хизматрасонии нақлиёт;</p> <p>Мавҷудияти роҳи оҳан;</p> <p>Мавҷудияти ёдгориҳои таърихи бостони ва иқлими мусоид барои рушди сайёҳӣ;</p>	<p>Паст будани музди меҳнат;</p> <p>Нарасидани ҷойҳои кори;</p> <p>Фарсада будани ҷоҳрои оби нушоқӣ ва насосҳои обқаши;</p> <p>Таъмирталаб будани роҳҳои автомобилгарди маркази ва деҳот;</p> <p>Нарасидани омӯзгорон;</p> <p>Сифати пасти хизматрасонии тиббӣ (нарасидани таҷҳизоти тиббӣ);</p> <p>Назорати сусти кормандони кумитаи идораи заминсози ноҳия оид ба истифодабарии самараноки замин;</p> <p>Риоя накарданни технологияи коркарди замин;</p> <p>Набудани имконияти фурӯши маҳсулоти кишоварзи ба дигар минтақаҳо ва давлатҳо;</p> <p>Мавҷуд набудани корхонаҳои хурди саноати коркарди меваю сабзавот;</p> <p>Фаъолияти гайриқаноатбахши соҳаи ҳифзи муҳити зист;</p> <p>Ба муҳочирати меҳнати рафтани кувваи қобили меҳнат;</p> <p>Хуручи бемориҳо дар байни аҳолӣ;</p> <p>Дар сатҳи паст қарор доштани марказҳои фарҳангӣ;</p>

Мавчудияти инфрасохтори таъмини оби нушокӣ; Тачрибай ҳамкори бо донорҳо ва малакаҳои ҷалби маблаг; Шароити хуби иқлими хок барои рушди боду токпарвари.	Ҷалби сустি занҳои фаъол ба корҳои фоиданоки ҷамъиятӣ; Дастрасии нокифоя ва нарасидани оби нушоки ба аҳоли; Фарсудагии шабакаҳои обёрикунанда (оби полезӣ);
Имкониятҳо Сохта ба истифода додани ҳатҳои нави об; Зиёд намудани майдони кишт; Мавчудияти корхонаҳои саноатии коркарди пахта; Афзоиши талабот ба маҳсулоти пахта; Азхудкунии заминҳои нав; Таъсиси ҷойҳои нави кори тавассути азхудкунии заминҳои нав; Ҷалби сармояи беруни барои таъсиси корхонаҳои замонавии хурди коркарди меваю сабзавот; Ҷалби маблаг барои азхудкунии заминҳои нав; Ҷудо намудани замин барои рушди соҳаи моҳипарвари; Таъмини аҳоли бо иттилоот ва малакаҳои нави соҳаи боду токпарварӣ;	Ҳатарҳо Баланд гардиданни сатҳи обҳои зеризамиёнӣ; Ба вуҷуд омадани оғатҳои табиӣ (сел, ярҷ, жола, обхезӣ, заминларза, боронгарии зиёд); Паҳн шудани ҳашаротҳои заرارрасон ва дигар касалиҳо; Авҷ гирифтани бӯҳрони молиявию иқтисодӣ ва таъсири он ба иқтисодиёти ноҳия; Боло рафтани сатҳи таваррум; Обхезии дарёи Кофарниҳон ва шусташавии заминҳо дар ҳочагиҳои назди соҳил;

БОБИ 2. ИҚТИСОДИЁТ

2.1. Соҳаи кишоварзӣ

Соҳаи кишоварзӣ яке аз соҳаҳои афзалиятноки хоҷагии ҳалқ мансуб ёфта, нақши он дар рушди иқтисодиёти ноҳия ва таъмини амнияти озуқаворӣ баланд арзёбӣ мегардад.

Ноҳия барои истеҳсоли пахта, галладонагиҳо, сабзавот, картошка, полезӣ, ҳӯроки чорво, боғдорӣ, пилла, чорво ва занбӯри асалпарварӣ маҳсус гардонида шудааст.

Аз зироатҳои техникий пахта, қунҷут ва аз зироатҳои галладонагӣ гандум, ҷуҷӯримаккаи дон, ҷормагзи заминӣ парвариш карда мешавад.

Аҳолии ноҳия қисми зиёди даромади ҳудро аз ҳисоби фурӯши маҳсулоти сабзавот, полезӣ ва мева ба даст меоранд.

Истеҳсолкунандагони асосии маҳсулоти кишоварзӣ дар ноҳия хоҷагиҳои аҳолӣ, хоҷагиҳои дехқонӣ ва кооперативҳои истеҳсолӣ мебошанд. Вазни қиёси аз ҳама зиёдро дар ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ муассисаҳои кишоварзӣ дар истеҳсоли пахта ва хоҷагиҳои аҳолӣ дар истеҳсоли картошка, мева, шир, гӯшт, тухм, пилла ва пашм ташкил медиҳад.

Соли 2014 ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзии ноҳия дар миқёси вилоят 5,8 % ва аз рӯи намуди маҳсулот галладонагӣ 4,1 %, полезиҳо 9,7 %, сабзавот 5,9 %, картошка 5,7 %, меваҷот 2,5 %, ангур 4,3 %, шир 6,3 %, гӯшт 6 %, тухм 4,3 %, асал 1,5 %, моҳӣ 1 %, пилла 10,8 % ва пашм 10,5 %-ро ташкил дод.

Маълумоти расмӣ нишон медиҳад, ки дар ноҳия нисбати дигар минтақаҳои вилоят ҳосилноки камтар аст. Сабаби ин, бад будани ҳолати мелиоративии заминҳо, баланд шудани сатҳи обҳои зеризаминиӣ ва фарсада гардиданӣ пойгоҳҳои обкашӣ мебошад.

Ҳадафи асосии соҳа дар солҳои оянда - ин беҳтар намудани таъминоти заминҳо бо оби полезӣ ва аз ҳуд намудани заминҳои бекорхобида мебошад.

Низоми идорақунии соҳаи кишоварзӣ. Ба ҳолати 1 январи соли 2015 дар ноҳия 1 адад хоҷагии зоотпарварӣ, 1 адад хоҷагии ниҳолпарварӣ, 1 адад хоҷагии ҷангали, 1 адад хоҷагии кооперативи истеҳсолии маҳсуси тухмипарварӣ, 1913 адад хоҷагиҳои кооперативи истеҳсолӣ ва дехқонии инфириҷӣ, 22610 хоҷагии аҳолӣ фаъолият доранд.

Дастрасӣ ба техникаи кишоварзӣ. Таъмин будан бо техникаи муосир дар рушди соҳаи кишоварзӣ нақши муҳим мебозад. Дар хоҷагиҳои кишоварзӣ 985 адад техникаву таҷхизот мавҷуд буда, аз ин 70 фоизаш коршоям (690 адад) ва 30 фоизаш (295 адад) дар ҳолати корношоям қарор доранд. Аз шумораи умумии техника ва таҷхизот 3% трактори шудгоркунанда (30 адад), 70 % трактори ҷарҳдор (955 адад) мебошанд. Иловатан ба ин, дар тавозуни хоҷагиҳои дехқонӣ 198 адад ядаки тракторӣ мавҷуд аст.

Барои таъмир ва барқарорсозии техникаю таҷхизоти мавҷуда маблаги зиёд лозим аст ва таъмири онҳо аз ҳисоби хоҷагиҳо аз имкон берун аст. Воқеан ҳам, сабаби паст шудани даромаднокии хоҷагиҳо нарасидани техника мебошад.

Дар давоми 4 соли охир ба ноҳия 200 адад трактори ҷарҳдор ворид гардидааст, ки ба ҳар як трактори воридшуда 63 гектар замини корами рост меояд.

Дар мустаҳкам намудани базаи моддӣ – техникии соҳаи кишоварзӣ нақши аҳолӣ баланд арзёбӣ гардида, шумораи техникаҳои дар тавозуни аҳолӣ буда 635 ададро ташкил медиҳад.

Чадвали №1. Шумораи техникаҳо

№	Номгӯи тракторҳо	Шумора	Омода	%- омадагӣ
1	Тасмаҷарҳ	30	21	70
2	Байниқатор ҷарҳдор	149	104	70
3	Нақлиётни ҷарҳдор	806	564	70
	Ҳамагӣ:	985	689	70

Яке аз роҳҳои мустаҳкам намудани базаи моддию техникии соҳа ин васеъ намудани дастрасӣ ба хизматрасониҳои лизингӣ мебошад. Танҳо дар солҳои 2012-2014 аз ҷониби ҳочагиҳои дехқонӣ бо тарики шартномавӣ 2 адад техникаи кишоварзӣ аз «Тоҷикагролизинг» ва ташкилоти байналхалқии USAID ҳаридорӣ гардидааст, ки талаботи имрӯзаи ҳочагидоронро қонеъ гардонида наметавонад. Механизми гирифтани техника тавассути «Тоҷикагролизинг» бо 30 % пешпардоҳти маблаг сурат гирифта, аз ташкилоти байналхалқии USAID бошад, тавассути истифода хизматрасонии Ташкилоти қарздиҳии хурди «Имон интернешл» (то 18 фоизи солона) ба анҷом расонида мешавад. Хизматрасонии ташкилоти байналхалқии USAID бо он фарқ мекунад, ки ҳангоми гирифтани техникаи лизингӣ дар базаи ҳочагии дехқонӣ бояд маҳсулоти алоҳида (бо истифодаи маводҳои худи ташкилот) кишт карда шавад ва баъди анҷоми кор қариб 20 фоизи маблағи лизинг аз ҷониби худи USAID пардоҳт карда мешавад.

Мушкилиҳои мавҷуда:

- суст будани базаи моддию техникӣ ва набудани паркҳои тракторӣ оид ба таъмири техника;
- норасогии қисмҳои эҳтиёти ва равганҳои молидани сӯзишворӣ;
- аз мӯҳлати муқарраргардида бештар истифода гардидани техника ва таҷхизотҳои мавҷуда (пурра ва барзиёд истифода бурдани мӯҳлати амартизатсионии техникаҳо);
- суст будани таъминот бо техника ва таҷхизотҳои ҳозиразамон.

Истифодаи заминҳо. Аз рӯи маълумоти расмӣ ба ҳолати 1 январи соли 2015 майдони умумии заминҳои ноҳия 184763 гектар ва шумораи замини истифодабарандагон 1920 нафар ба қайд гирифта шудааст. Заминҳои қобили истифодаи корхонаҳои кишоварзи 108583 гектарро (аз ин 19409 га обӣ) ташкил медиҳад, 5191 замини наздиҳавлигӣ, 1543 га замини ёрирасони шахсӣ (1543 га обӣ), 13211 га ҷангалу бешазор, 4214 га буттазор, 118 га ботлоқзор, 4388 га замини зери обӣ, 1602 га роҳҳои чорвогузар, 1473 га замини зери иморату иншоот, кӯчаҳо ва майдонҳо ва 44440 га дигар заминҳо мебошанд.

Аз майдони умумии дараҳтони бисёрсола 2370 га боғот (1497 га обӣ), 418 га токзор, 345 га тутзор, 259 га дараҳтони ситруси ҷангали мебошанд.

Ҷадвали № 2. Соҳтори истифодаи замин

№	Категория	Миқдор (га)
1	Заминҳои кишоварзӣ (аз ҷумла ҷароғоҳҳо)	108583
	Аз ҷумла обӣ	23961
2	Заминҳои наздиҳавлигӣ	5191
3	Заминҳои ёрирасони шахсӣ	1543
	Аз ҷумла обӣ	1543
4	Ҕангалу бешазор	13211
5	Заминҳои зери обмонда	4388
6	Роҳҳо ва роҳҳои чорвогузар	1602
7	Замини зери бино ва иншоотҳо, кӯчаҳо ва майдонҳо	1473
8	Буттазор	4214
9	Ботлоқҳо	118
10	Дигар заминҳо	44440
	Ҳамагӣ:	184763

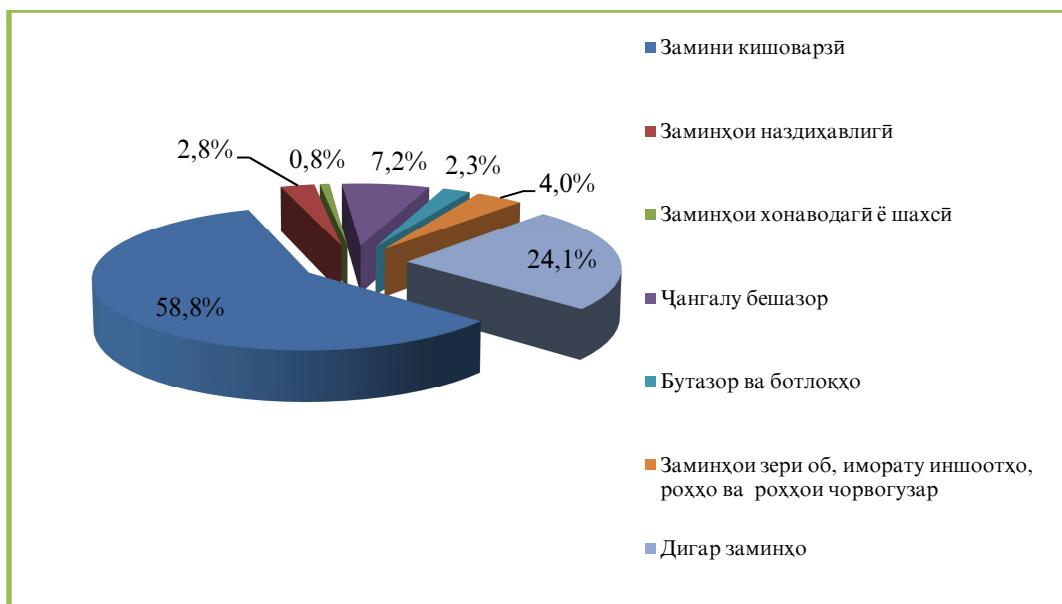
Заминҳои корами обӣ асосан барои киши Ҷанги Ҷӯёнӣ, картошка, сабзавот, полезӣ, ғалладонагӣ ва зироатҳои ҳӯроки чорво истифода бурда мешаванд.

Заминҳои корам умуман 100 % обёришаванда мебошанд ва ин омил барои гирифтани ҳосили хуб мусоидат менамояд. Аммо мушкилот дар таъминоти мунтазами

об, хусusan дар вақти инкишофи асосии растаниҳо мушоҳида мегардад, ки ин тартиб дар навбати худ мушкилиҳои обкашӣ ва низоми худҷорӣ таъмин карда мешавад, ки ин тартиб дар навбати худ мушкилиҳои зиёди техниқӣ ва молиявиро ба амал меоварад. Пардоҳти маблаги хизматрасонии об ва қувваи барқ ҳангоми кори истгоҳҳо сарфшаванд сари вақт пардоҳт карда намешавад ва ин ба сифати пешниҳоди хизматрасониҳои соҳаи обтаъминкуй таъсири манғӣ мерасонад.

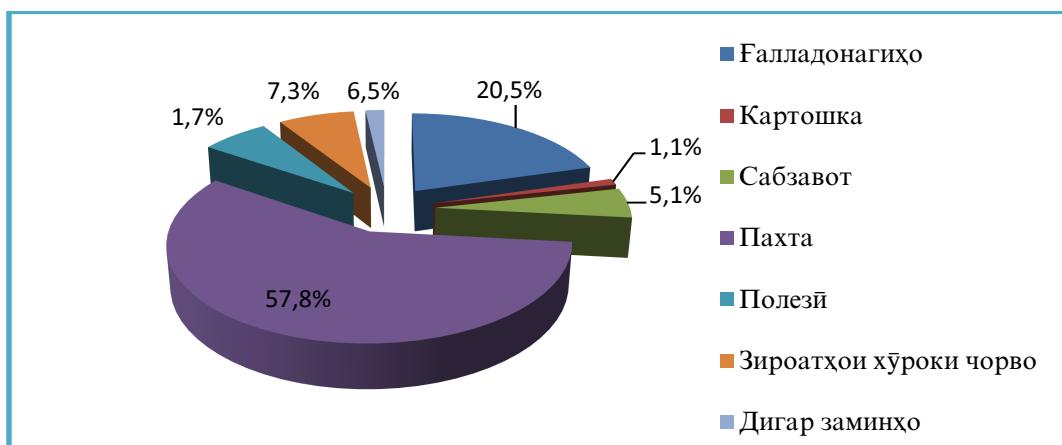
Заминҳои гайрикишоварзӣ 76180 гектар ё 41,2 %-и масоҳати умумии заминҳои боирро ташкил медиҳанд. Ҷиҳати рушди кишоварзӣ, хусusan барои рушди соҳаи ҷорӯдорӣ, дар нохия 13211 гектар ҷангал мавҷуд мебошанд, ки 117 гектар ё 0,9 % онҳо обёришаванд буда, дар ояндаи наздик дар асоси барномаи рушди нохия бояд самараноктар истифода гарданд.

*Диаграммаи №1. Соҳтори истифодаи умумии замини кишоварзӣ
(ба ҳисоби %)*

Дигар заминҳо 44440 гектарро ташкил медиҳанд, ки онҳо умуман беҳосил буда, мутанасибон 58,3 %-и заминҳои боирро ташкил менамоянд. Истифодаи як қисми заминҳои мазкур дар давоми солҳои 2016-2020 барои пешбуруди корҳои соҳтмонӣ дар назар аст ва ин метавонад яке аз манбаъҳои ғанӣ гардонидани буҷаи нохия гардад.

*Диаграммаи №2. Истифодаи замин аз рӯи қишити зироатҳо
дар соли 2014 (дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ)*

Дар соли 2014 майдони кишти зироатҳо ҳиссаи зиёдро кишти пахта 57,8 фоиз, ғалладонагиҳо 20,5 фоиз ва дигар зироатҳо 21,7 фоизро ташкил менамояд.

Дар солҳои охир ҳаҷми майдонҳои барои кишти пахта ва зироатҳои ҳӯрокӣ чорво ҷудогардида кам гардида, ҳаҷми умумии майдони боғҳо, ғалладонагиҳо, сабзавот ва полезӣ зиёд гардидааст.

Сабаби камшавии майдони кишти пахта, дар навбати аввал, ба сатҳи пасти нархи пахта дар бозорҳои ҷаҳонӣ дар солҳои 2011-2014 алоқаманд буд, ки дар натиҷаи он самаранокии пасти истеҳсолот, пащавии ҳосилнокӣ бо сабаби ботлоқшавӣ ва шӯршавию эрозияи замин) мушоҳидаро гардид.

*Диаграммаи №3. Ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти кишоварзи
дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ дар солҳои 2011-2014 (млн. сомонӣ)*

Маҳсулоти кишоварзи вадаромади он. Дар давоми солҳои 2011-2014 дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ ба маблағи 2092,0 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол намуданд, ки ин 1448,3 млн. сомонӣ ба соҳаи растанипарварӣ ва 643,7 млн. сомонӣ ба соҳаи чорводорӣ рост меояд. Истеҳсоли умумии маҳсулоти кишоварзи дар ноҳия сол то сол афзуда истодааст. Ҳусусан дар истеҳсоли маҳсулоти соҳаи чорводорӣ ин болоравӣ равшан ба назар мерасад.

Дар соли 2014 ҳаҷми умумии маҳсулоти растанипарварӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 433 млн. сомониро ташкил дод, ки ин дар муқоиса бо соли 2013 ба андози 1,1 % зиёд мебошад. Ҳиссаи маҳсулоти растанипарварӣ дар соли 2014 дар ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзии ноҳия 68 фоизро ташкил медиҳад.

Тибқи дурнамо тадриҷан зиёд намудани ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти кишоварзи ҳамчун манбаи асосии рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳия пешбинӣ гардидааст.

Дар сурати беҳтар намудани таъминоти заминҳои ноҳия бо оби полезӣ ҳаҷми истеҳсоли ҳамаи намудҳои маҳсулоти кишоварзи метавонад зиёд шавад. Мутаассифона, заминҳои корами хоҷагиҳо ва маҳалҳои аҳолинишини ин минтақа бо сабаби баланд гардидани сатҳи обҳои зеризамини сол аз сол кам шуда истодааст.

Дар давоми солҳои охир истеҳсоли маҳсулоти полезӣ, сабзавот ва картошка низ афзоиш ёфтааст. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти полезӣ дар соли 2014 нисбат ба соли 2011 ба андозаи 111 % ва сабзавот 123 % зиёд гардидааст.

Аҳолии ноҳия асосан ба парвариши сабзӣ, пиёз, помидор, картошка машгул буда, даромаднокии қисми алоҳидай аҳолӣ аз фурӯши маҳсулоти кишоварзи таркиб меёбад. Минтақаҳои сабзавоткории ноҳия асосан ҷамоатҳои деҳоти «20 солаги Истиклолият» ва Таҳти Сангин буда маҳсулотҳои полезӣ бошад, бисёртар дар ҳудуди ҷамоатҳои деҳоти ба номи У.Назаров ва Носир Ҳусрав парвариш карда мешаванд.

Чадвали №3. Ниишондиҳандаҳои асосии соҳаи кишоварзӣ

Номгӯи нишондиҳандаҳо	Солҳо				Соли 2014 нисбати с 2011 (бо %)
	2011	2012	2013	2014	
Ҳамагӣ кишт (гектар):	16984	17779	16956	15961	94
Ғалладона ва лубиёгиҳо (бо ҷуворимакка)	5005	5693	5078	4617	92
Пахта	7240	7513	7750	7145	99
Картошка	503	609	603	552	110
Сабзавот	1304	1626	1443	1486	114
Полезӣ	1125	1158	1131	1193	106
Зироатҳои ҳӯроки чорво	1486	1194	951	968	65
Истеҳсол:					
Ғалла (бо ҷуворимакка)	33113	36252	39370	34097	103
Пахта	15548	17600	17000	17240	111
Картошка	13795	14355	16741	12941	94
Сабзавот	40536	41306	46823	50015	123
Полезиҳо	37105	33729	41071	41072	111
Меваҷот	3055	3130	3191	3433	112
Ангур	3699	3781	3784	3787	102

Дар давоми солҳои 2011-2014 майдони киши зироатҳои кишоварзӣ аз рӯи ҳамаи намудҳои ҳочагидорӣ аз ҳисоби обёрии заминҳои нав каму беш зиёд гардидааст. Аммо дар баробари ин ҳосилнокии замин бо сабаби шӯршавии хок аз ҳисоби баландшавии сатҳи обҳои зеризаминӣ паст шуда истодааст. Дар ноҳия заминҳои обёришаванд бисёр мебошад ва дар ҳолати ба истифодай кишоварзӣ баргардонидани онҳо имконияти зиёд шудани ҳаҷми маҳсулот ва бунёди боғҳои нав мавҷуд аст.

Новобаста аз болоравии ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ даромаднокии ҳочагиҳо дар давоми ин солҳо кам шудааст. Маҳсулоти истеҳсолшуда наметавонад талаботи дохилии ноҳияро қонеъ гардонад. Дар истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ ҳиссаи ғалладонагӣ, сабзавот ва мевагӣ зиёдтар аст.

Нақши кишоварзӣ дар иқтисодиёти маҳаллӣ. Соҳаи кишоварзии ноҳияи Қубодиён баҳши муҳими таъминкунандаи аҳолии ноҳия бо маводи озукаворӣ, ҷойҳои корӣ ва манбаи гирифтани даромад мебошад. Дар ноҳия дар соҳаи кишоварзӣ 82 % аҳолии қобили меҳнат (22100 нафар, ки аз он 70 % -ро занон ташкил медиҳанд) машғул мебошанд.

Ҳаҷми умумии маҳсулоти истеҳсолгардиаи кишоварзӣ дар соли 2014 - 636,3 млн. сомониро ташкил дод, ки ин 70 % ҳаҷми умумии маҳсулоти истеҳсолнамудаи ноҳияро ташкил медиҳад. Тибқи нишондиҳандаҳои расмӣ дар соҳаи кишоварзӣ 42 % аҳолӣ (асосан дар баҳши боғдорӣ, сабзавоткорӣ ва парвариши полезӣ) машғул мебошанд. Ҳамзамон, 88 % ҳиссаи маҳсулоти дар соҳаи растанипарварӣ истеҳсолгардида ба зиммаи баҳши ҳусусӣ (ҳочагиҳои деҳқонии инфиридорӣ, ҳочагиҳои аҳолӣ ва заминҳои ёрирасон) рост меояд, 122 % онро бошад, ҳиссаи баҳши ҷамъиятий (ҳочагиҳои колективӣ) ташкил додааст.

Чадвали №4. Ҳосилнокии зироатҳои кишоварзӣ (с/га)

Ҳосилнокӣ	Солҳо				С 2014 нисбати соли 2011 (бо %)
	2011	2012	2013	2014	
Пахта	21,4	23,4	22,0	24,1	112
Ғалладонагиҳо (бо якҷоя кишти такрорӣ)	66	64	77	74	112
Сабзавот	310	254	324	336	108
Полезӣ	330	291	363	344	104
Картошка	274	236	278	234	85
Мева	58	75,0	55	60	103
Ангур	50	74	53	53	106

Таҳлил нишон медиҳад, ки афзоиши ҳаҷми маҳсулоти истеҳсолгардиаи кишоварзӣ асосан аз ҳисоби зиёд намудани майдон барои киши зироатҳо ҷудогардида

ба вучуд меояд, гарчанде дар баъзе ҳолатҳо афзоиши ҳаҷми маҳсулот аз ҳисоби афзоиши ҳосилнокӣ асосан дар баҳши боғдорӣ, сабзавоткорӣ ва полезиҳо рушд меёбад.

Гарчанде дар солҳои охир афзоиши истеҳсоли пахта, ғалладонагиҳо ва мева аз ҳисоби ба роҳ мондани тарзи экстенсивии кишоварзӣ, яъне аз ҳисоби зиёд намудани майдони кишт мушоҳида гардад ҳам, дар солҳои охир нисбат ба солҳои 2011-2014 баландшавии ҳосилнокии зироатҳои сабзавот ва полезӣ ба назар мерасад. Сабабҳои асоси баландшавии ҳосилнокӣ дар соҳаи кишоварзӣ, дар навбати аввал, дуруст ва самаранок истифода бурдани замин ва тухмикони репродуксионии минтақабоб мебошад.

Монеаҳои асосии рушди соҳаи кишоварзӣ дар солҳои охир сатҳи баланди қарзҳои ҳочагиҳои пахтакор дар назди ҳочагии об, мақомоти андоз, тафйирёбии нарҳи пахта ва чун натиҷа, пастшавии даромад ва набудани ҳавасмандии ҳочагиҳои дехқонӣ мебошад.

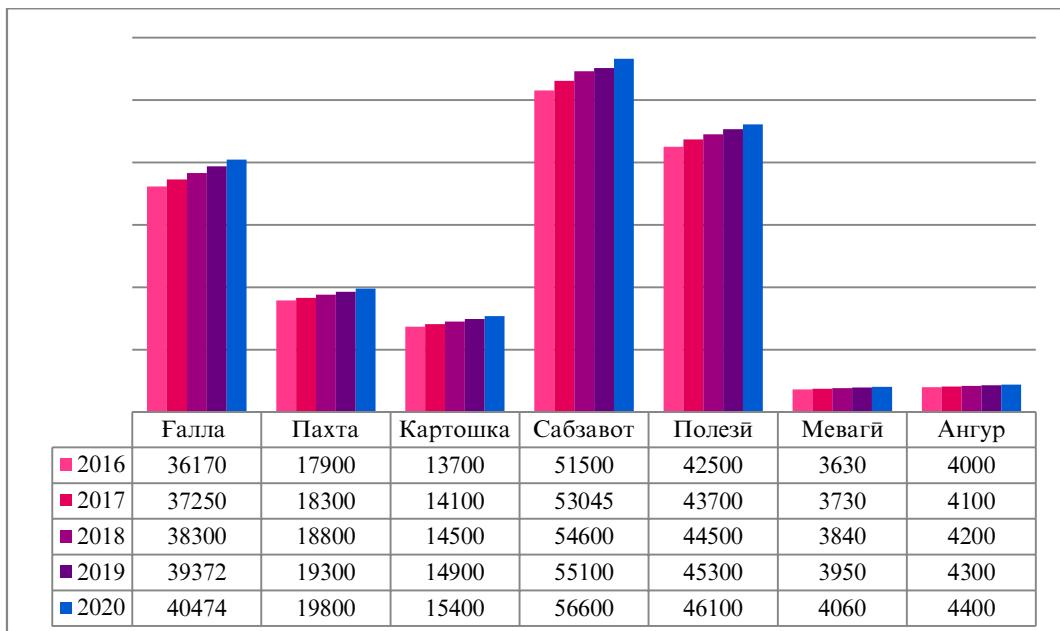
Мушкилоти дигари соҳаи кишоварзӣ ба номутобиқатии идоракунии захираҳои обӣ ва ҳолати баъди мелиоративии заминҳои кишоварзӣ, мавҷуд набудани муборизаи муташаккилона бар зидди ҳашароти зараррасон, набудани хадамоти машваратӣ оид ба масъалаҳои агротехникаи парвариши зироатҳо ва ворид намудани технологияҳои нав, воридоти маводи нави тухмӣ ва гайраҳо алоқаманд мебошад.

Растанипарварӣ. Растанипарварӣ яке аз соҳаҳои фоидаовари ҳочагиҳои ноҳия ба ҳисоб меравад. Аз ин лиҳоз, ба инкишофи ин соҳаи кишоварзӣ сол то сол аҳамияти хоса дода мешавад.

Ҷадвали № 5. Ниишондиҳандаҳои соҳаи растанипарварӣ (тонна)

Ниишондиҳандаҳо	Солҳо				Соли 2014 ниисбати соли 2011 (бо %)
	2011	2012	2013	2014	
Фалладонагиҳо	33113	36252	39370	34097	103
Сабзавот	40536	41306	46823	50015	123,4
Полезӣ	37105	33729	41071	41072	110,7
Картошка	13795	14355	16741	12941	93,8
Мевагӣ	3055	3130	3131	3433	112,4
Ангур	3699	3781	3784	3787	102,4
Зироатҳои ҳӯроки чорво	16918	22447	18223	19717	116,5
Зироатҳои техникиӣ	15633	17600	17000	17240	110,3

Диаграммаи №4. Дурнамои истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ таи солҳои 2016-2020 дар ҳамаи шаклҳои ҳочагидорӣ (тонна)

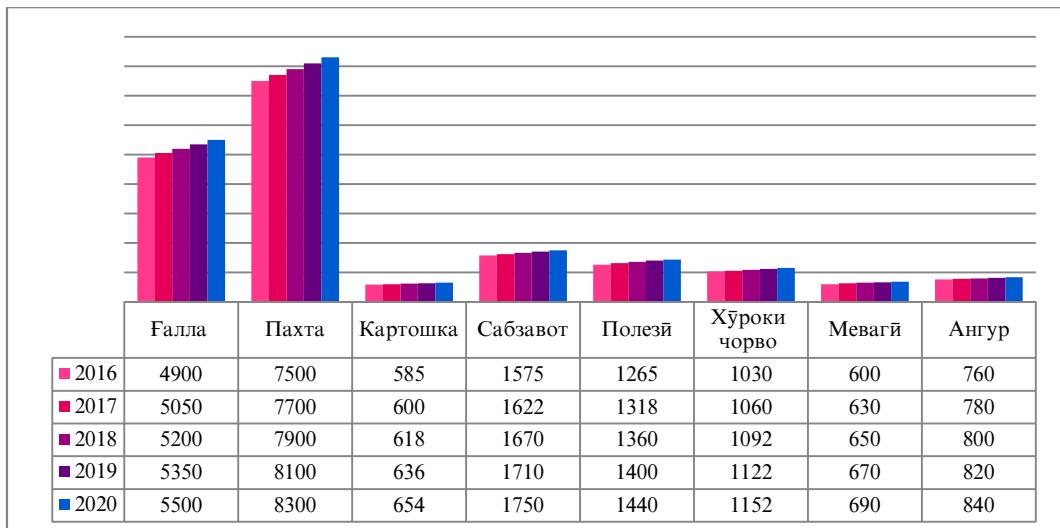

Дар ин давра нохия ба миқдори 34097 тонна ғалла, 17240 тонна пахта, 50015 тонна сабзавот, 12941 тонна картошка, 41072 тонна полезӣ, 3433 тонна меваҷот, 3787 тонна ангур истеҳсол намудааст.

Дар нохия маҳсулоти ғалладонагӣ, аз ҷумла гандум истеҳсол карда мешавад. Дар соҳтори майдонҳои кишти нохия барои кишти пахта ҳиссаи майдонҳои зиёдтар боқӣ мемонад.

Дар соли 2015 барои парвариши пахта 57 фоиз ва барои кишти зироатҳои ғалладонагӣ 22,8 фоизи майдонҳои кишт ҷудо карда шудааст.

Диаграмма №5. Дурнамои майдони кишти заминҳо дар ҳамаи шаклҳои хочагидорӣ (га) таи солҳои 2016-2020

Истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, ҳусусан соҳаи растанипарварӣ дар давоми солҳои 2011-2014 аз рӯи нишондиҳандаҳои расмӣ рушд намуда истодааст. Ин тамоюл асосан дар истеҳсоли сабзавот, мевагӣ ва зироатҳои техникӣ мушоҳида мешавад.

Чадвали № 6. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ дар солҳои 2011-2014 (ҳазор сомонӣ)

Нишондиҳандаҳо	Солҳо				с2014 нисбати с2011 бо %
	2011	2012	2013	2014	
Ғалладонагиҳо	63,6	69,6	56,9	59,9	94
Сабзавот	81,0	82,6	68,4	130,4	160
Полезӣ	40,8	37,1	41,0	42,0	103
Картошка	27,6	28,7	26,7	42,8	155
Мевагӣ	15,2	15,6	9,4	21,8	143
Ангур	9,8	10,0	18,9	29,4	3,0 бар
Зироатҳои техникӣ	53,1	59,8	59,0	53,7	101

Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ (дар шакли натурали) низ сол то сол афзоиш ёфтааст. Ин афзоиш гарчанде ба талаботи меъёрии кишоварзӣ мувофиқ набошад ҳам, лекин дар давоми солҳои 2011-2014 истеҳсоли маҳсулоти сабзавот, полезӣ мевагӣ, ангур дар шакли натурали зиёд гаштааст.

Пахтакорӣ. Пахта барои хочагиҳои кишоварзии нохия яке аз зироатҳои даромаднок ба ҳисоб меравад. Истеҳсол ва фурӯши пахта дар нохия ба як қатор мушкиниҳо дучор гардидааст. Дар нохия асосан ҳамаи хочагиҳои ҷамоавӣ, кооперативҳои истеҳсолӣ ва хочагиҳои деҳқонии инфиродӣ ба парвариши пахта машғул мебошанд.

Дар соли 2014 барои рушди ин соҳа ҳачми майдони кишт ба 7146 гектар расонида шуд. Дар соли 2012 истеҳсоли пахта 17600 тонна, дар соли 2013 мутанасибан ба 17000 тонна нисбат ба соли 2012 - 600 тонна кам мебошад.

Барои ҳавасманд намудани ҳочагиҳои дехқонӣ ба парвариши пахта ва зиёд намудани истеҳсоли он, пеш аз ҳама, лозим аст, ки ба соҳаи пахтакорӣ маблағгузорӣ аз тарики бонкҳо бе миёнаравҳо ба роҳ монда шуда, фурӯши пахта ба корхонаи дилҳоҳ ва раванди бастани шартномаҳо озод бошад. Ба роҳ мондани истеҳсоли зиёди пахта метавонад даромаднокии ҳочагиҳоро дучанд намуда, ҷойҳои нави кориро ба вучуд оварад ва паст кардани сатҳи камбизоатӣ мусоидат намояд. Айни замон, дар ноҳия ҳочагиҳои дехқоние ҳастанд, ки ҳосилнокии пахтаро то 45-50 сентнер расонида, аз он фоидай зиёд ба даст овардаанд.

Боғдорӣ. Дар доираи «Барномаи мақсадноки давлатии рушди боғдорию ангурпарварӣ ва парвариши ниҳолҳои сояфкану мевадиҳанда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2014» дар ҳудуди ноҳия зиёда аз 1100 гектар боғи нав бунёд карда шуд, ки дар оянда ба 10000 тонна (аз рӯи ҳосилнокии 15-20 цӯға) афзудани истеҳсоли мева мусоидат менамояд.

Аз 3470 гектар майдони умумии дараҳтони бисёрсола 360 гектарашро ангурзор ташкил менамояд. Аз масоҳати умумии қитъаҳои наздиҳавлигӣ 1700 гектари он аз дараҳтони бисёрсола иборат аст.

Мушкилоти асосие, ки ба рушди бахши меваю сабзавот таъсири манғӣ мерасонад ва ба талафоти маҳсулот оварда мерасонад, ин нархи гарони сӯзишвориу равғанҳои молиданӣ ва заҳрхимиқатҳо, набудани чораҳои мубориза бар зидди ҳашароти зараррасон, маҳдудияти бозори фурӯш, таҷхизоти фарсадагаштаи корхонаҳои мавҷудаи коркард, норасогии дастгирии иттилоотию машваратӣ, ҳолати ғайриқаноатбахши мелиоративии боғҳо, набудани технологияи коркард ва хушкгардонидани маҳсулоти меваю сабзавот мебошад.

Дар ноҳия ташкилотҳое, ки хизматрасониҳои иттилоотию машваратӣ анҷом медиҳанд, вучуд надоранд. Машваратро оид ба масъалаҳои кишоварзӣ ба ҳочагиҳои дехқонӣ мутахассисони ассотсиатсияҳои мавҷуда пешниҳод менамоянд, ки ин ба талаботи мусоир мутобиқ нест. Бозори пешниҳоди хизматрасониҳо оид ба таъминоти воситаҳои истеҳсолоти кишоварзӣ умуман вучуд надорад. Омили дигари муҳиме, ки ба рушди соҳаи кишоварзӣ таъсири бевосита мерасонад, ин сатҳи пасти дастрасии ҳочагиҳо ба қарзҳои имтиёznоки дарозмуддат мебошад.

Чорводорӣ. Соҳаи мазкур дар баробари дигар соҳаҳо яке аз бахшҳои асосии кишоварзии ноҳия буда, вазни киёсии он дар маҷмӯи маҳсулоти кишоварзии ноҳия 31,9 фоизро ташкил медиҳад. Соли 2014 ҳочагиҳои чорводории ноҳия 203,2 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол намуданд.

Ҷадвали №7. Ҳачми истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ дар солҳои 2011-2014

Номгӯи маҳсулот	Воҳиди ченак	Солҳо				Соли 2014 нисбати соли 2011 (бо %)
		2011	2012	2013	2014	
Гӯшт	тонна	4554	4945	5415	6250	137
Шир	тонна	19745	21308	23440	25720	130
Тухм	ҳаз.дона	1917	1991	2428	2597	135
Пилла	тонна	44,7	45	52,0	38,8	87
Асал	тонна	10,2	10,6	13,3	13,3	130
Пашм	тонна	421	426	464	470,4	112
Моҳӣ	тонна	-	-	17,2	15,4	

Яке аз афзалиятаҳои асосии рушди соҳаи чорводорӣ тибқи дурнамои рушди соҳа то соли 2020 ин давра ба давра зиёд намудани ҳачми истеҳсоли маҳсулот мебошад.

Аз рӯи маълумоти расмии оморӣ ба ҳолати 1 январи соли 2015 дар ноҳия ҳамагӣ 41022 сар чорвои калони шоҳдор ба қайд гирифта шудааст, ки аз 22805 сарро модагов ташкил медиҳад.

Чадвали №8. Саршумори чорво дар солҳои 2012-2014 (сар)

Нишондиҳандаҳо	С о л ҳ о								
	2012			2013			2014		
	Ҳамагӣ	Хочагихои дәхқонӣ	Ҳочагихои аҳолӣ	Ҳамагӣ	Хочагихои дәхқонӣ	Ҳочагихои аҳолӣ	Ҳамагӣ	Хочагихои дәхқонӣ	Ҳочагихои аҳолӣ
Чорвои калони шоҳдор	40613	1693	38920	40636	1697	38939	41022	1719	39303
аз он ҷумла модагов	22560	427	22133	22577	444	22133	22805	464	22341
Бузу гӯсфанд	83668	17965	65703	85763	20555	65208	90803	22076	67727
Асп	1178	30	1148	1178	30	1148	1219	30	1189
Парранда	74695	3137	71558	74705	3147	71558	75715	3154	72561
Занбӯри асал (оила)	554	67	487	658	70	588	728	70	658

Зиёд намудани саршумори чорво яке аз ҳадафҳои асосии рушди соҳа дар давраи то соли 2020 маҳсуб ёфта, баҳри таъмини амнияти озукаворӣ нигаронида шудааст.

Умуман, дар ноҳия фурӯши чорвои калони шоҳдор ва фурӯши бузу гӯсфанд танҳо хочагихои хонаводагӣ машғул мебошанд. Дар ноҳияи Қубодиён хочагии зоотпарварӣ фаъолият дорад. Дар ҷамоатҳои деҳоти ноҳия 3 адад нуқтаҳои бордоркунӣ сунъӣ вучуд дорад ва дар айни ҳол фаъолият намекунад.

Дар ноҳияи барои рушди соҳаи чорводорӣ ва ташкили базаи ҳӯроки он шароити ҳуб мавҷуд аст (48,3 %-и майдони умумии заминҳои кишоварзиҳо ҷароғоҳҳо 89224 га) ва ҳамаи хочагихои чорводории ноҳия бо ҷароғоҳҳои зимистона таъмин мебошанд.

Мушкилии асосӣ барои хочагихои чорводор набудани корхонаҳои ҳурди коркарди маҳсулоти ширӣ аст. Таъсиси корхонаи коркарди маҳсулоти ширӣ ва пашм бо назардошти истифода аз манбаи мавҷудаи ашёи хоми маҳаллӣ яке аз самтҳои асосии Барномаи рушди ноҳия дар ояндаи наздик аст. Ба роҳ мондани коркарди маҳсулоти чорводорӣ дар таъмини аҳолӣ ба ҷойи нави корӣ ва паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар ноҳия мусоидат менамояд.

Коркарди пӯст ва пашм. Рушди соҳаи коркарди ашёи чорво (пӯст ва пашм) бо назардошти истифода аз манбаи мавҷудаи ашёи маҳаллӣ, ҷиҳати пайдо намудани арзиши иловашудаи маҳсулоти истеҳсолӣ, аз ин ҳисоб ғанӣ гардонидани буҷети маҳаллӣ, таъмини бозори доҳилӣ ва баланд бардоштани истеҳсоли содиротии ноҳия, ташкили ҷойҳои нави корӣ, ки барои паст кардани сатҳи камбизоатӣ мусоидат менамояд, аҳамияти иқтисодӣ дорад.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки миқдори зиёди пӯсту пашми дар ноҳия мавҷуд буда, аз сабаби набудани нуқтаҳои қабул ва коркард истифода намегардад. Бо ин мақсад тибқи «Барномаи коркарди пурраи ашёи хоми чорво (пӯст ва пашм) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2015» таъсиси корхонаи коркарди пашм дар назар дошта шуда, айни ҳол ҶДММ «Саид-истеҳсол» оиди ба истифода додани корхонаи коркарди пашм, тибит, торак ва пат дар ҷамоати деҳоти ба номи И. Ниёзов дар арафаи ба истифодадиҳӣ мебошад.

Паррандапарварӣ. Дар ноҳия 75715 сар парранда ба қайд гирифта шудааст, ки аз ин 4,2 фоиз ба хочагихои дәхқонӣ ва 95,8 фоиз ба аҳолӣ рост меояд. Мутаассифона, то кунун фаъолият намекунад. Айни замон имконияти ба кор даровардани фабрикаи

мазкур мавчуд буда, дар натиҷаи фаъолият кардани он ҷойҳои нави корӣ ташкил гардида, иқтидорҳои нави истеҳсолӣ зиёд мегардад.

Занбӯри асалпарварӣ. Занбӯри асалпарварӣ яке аз соҳаҳои камхарҷу сердаромади соҳаи кишоварзӣ мебошад. Шароити иқлимии ноҳияи Кубодиён барои инкишофи соҳаи занбӯрпарварӣ хело мусоид аст. Захираҳои маҷудаи растаниҳои шаҳддиҳандай ноҳия имкон медиҳад, ки шумораи оилаи занбӯри асал зиёд карда шуда, истеҳсоли он дучанд карда шавад. Солҳои охир соҳаи мазкур дар ноҳия рушд ёфта, истеҳсоли он тадриҷан зиёд шудааст. Истеҳсоли асал аз 10,6 тоннаи соли 2012 ба 13,3 тонна дар соли 2014 расонида шудааст, ки ин 125 фоизро ташкил намуда, зиёд намудани истеҳсоли асал дар панҷ соли оянда яке аз самтҳои асосии Барномаи рушди ноҳия аст.

Соҳаи бойторӣ. Рушди соҳаи чорводорӣ, асалпарварӣ ва паррандапарварӣ аз ҳадамоти бойторӣ ҷиҳати саривақт пешгири намудани касалиҳои сирояткунанда вобастагӣ дорад.

Дар ноҳия як идораи бойтори 1 адад клиникаи хусуси бойторӣ, 3 адад нуқтаҳои бордоркунни сунъӣ ва 2 адад доруҳонаҳои бойторӣ фаъолият дорад.

Дар ноҳия ҳолатҳои алоҳидаи касалиҳои карасон (эмкар), зардкасал (лептоспироз), ҳорӣ (бешенство), вабои сумдарди ҳайвонот, сил ва дигар касалиҳо дар байни чорвои калон ва моли майда, ҳамзамон мургони хонагӣ (псевдоҷума) ба мушоҳида мерасад.

Маводи биологии пешгирии касалиҳои сирояткунанда сӯҳтани 57 %, вабои сумдард 118 %, гули моли майда 56 %, барои ваксинаи пешгирии буғумдарди чорвои калони шоҳдор маблағҳои эпизотии ҷумҳурӣ чудо карда мешавад.

Мушкилии асосие, ки дар ин самт ба мушоҳида мерасад ин пеш аз ҳама набудани таҷҳизот ва техникаҳои замонавӣ, мутахассисони баландиҳтинос, музди меҳнати паст, баланд будани нарҳи доруворӣ ва таъмин набудан ба ваксинаҳо ва доруҳои дезинфексионию дезинексионӣ мебошад.

Дар соли 2014 бо мақсади беҳтар намудани таъминоти клиникаҳои бойтории хусусӣ (1 адад) бо таҷҳизотҳои лозими замонавӣ аз ҷониби Ассотсиятсия бойторони Тоҷикистон (АБТ) кӯмакҳои моддӣ расонида шуд. Мутаассифона, дигар муассисаҳои соҳа дар шароити номувоғиқи корӣ фаъолият намуда, ба ҷунин қӯмак ва дастгириҳо эҳтиёҷ доранд. Илова бар ин аз 4 адад нуқтаҳои бордоркунни сунъие, ки дар сатҳи ҷамоатҳо мавҷуданд, танҳо як адад онҳо пурра фаъолият меқунаду ҳалос. Нарасидани азот ва нутфа барои беҳтар намудани зоти чорвои аҳолӣ яке аз мушкилотҳои асосии соҳа маҳсуб меёбад.

Барои дар сатҳи баланд ба роҳ мондани хизматрасонии бойторӣ, роҳ надодан ба талафшавии чорво ва парранда аз ҳисоби касалиҳои гузаранда, инфексионӣ, инвазионӣ, дар байни чорвои ҷамъиятӣ ва шаҳсӣ корҳои зиёдеро ба анҷом расонидан зарур аст.

Беҳтар намудани хизматрасонии бойторӣ, ташкил намудани ҷойҳои маҳсус барои забҳ (ҷиҳати нест кардани хуну дигар партовҳои нолозим), гуронидан ва сӯзонидани чорвои талафёftai шубҳанок, дорои касалии сироятӣ (яма Беккерӣ) ва дар ин замина нигоҳ доштани тозаги аз ифлосшавии муҳити атроф яке аз самтҳои асосии барнома дар панҷ соли оянда мебошад. Дар ҷамоатҳои ноҳия барои безарар гардонидани чорвои фавтида ҷои маҳсус (яма Беккерӣ) вуҷуд надорад.

Маҳдуд будани маблағгузорӣ ба соҳаи мазкур имконият намедиҳад, ки мушкилии ба миён омада вобаста ба пешгирии касалиҳои сирояткунанда дар байни чорвои ҷамъиятӣ ва шаҳсӣ беҳтарсозии насли чорво, ташвиқу тарғиби таҷрибаҳои пешқадам ва дар амал татбиқ намудани дастовардҳои илмии соҳаи бойторӣ ҷораҳои саривақтӣ андешида шавад.

Моҳипарварӣ. Рушди соҳаи моҳипарварӣ дар қатори дигар баҳшҳои кишоварзӣ яке аз самтҳои афзалиятнок ба ҳисоб рафта, дар таъмини аҳолӣ бо гӯшт ва дар ин замина нигоҳдории солимии аҳолӣ нақши муҳим мебозад. Маҳсулоти моҳӣ на танҳо

дар таъмини амнияти озукаворӣ, балки дар рушди соҳаи форматсефтика ва барқарорсозии тансиҳатии аҳолӣ васеъ истифода бурда мешавад.

Яке аз хусусиятҳои хоси ноҳия нисбат ба дигар минтақаҳои кишвар дар он зоҳир мегардад, ки базаи истеҳсол ва парвариши моҳӣ дар ноҳия мавҷуд мебошад.

Иқлими мусоид ва шароити мувофиқи ноҳия имконият медиҳад, ки дар ин ҷо намудҳои гуногуни моҳӣ, аз қабилӣ капур (карп), амури сафед (белый амур) ва пешони паҳми сафед (толста лоб) истеҳсол ва парвариш карда шудааст.

Ҷойгир будани ноҳия дар канори дарёи Вахш ва Кофарниҳон барои бунёди ҳавзҳо ва ташкили ҳочагиҳои моҳипарварӣ шароити мусоидро фароҳам меорад. Дар ноҳия 5 ҳочагии моҳипарварии маҳсусгардонида ташкил карда шудааст.

Бо мақсади рушди соҳаи мазкур қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 июли соли 2008 №306 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди соҳаи моҳипарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон солҳои 2009-2015» қабул карда шудааст, аммо дар ноҳия истеҳсоли моҳӣ дар соли 2014 - 15,4 тоннаро ташкил менамояд, ки ин нисбати соли 2013 89,5 фоизро дар бар мегирад.

Системаи обёрии заминҳои кишоварзӣ

Обёрий ва беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо яке аз мушкиниҳои асосии ҷойдоштаи соҳаи кишоварзии ноҳия маҳсуб меёбад. Ҳалли мушкиниҳои мазкур метавонад ба болоравии ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ мусоидат намояд.

Дар ноҳия каналҳои Катта, Ҳаёт, Чирик ва Қабла фаъолият мекунад. Дар тавозуни Идораи беҳдошти замин ва обёрии ноҳия 13 адад пойгоҳҳои обкашӣ мавҷуд аст.

Дар таъминоти захираҳои об ва беҳтар намудани ҳолати мелиоративӣ мушкилотҳои зиёде мавҷуданд, ки ҳалли онҳо рушди минбаъдаи соҳаи кишоварзиро муайян месозад.

Яке аз хусусиятҳои хоси ноҳия нисбати дигар минтақаҳои вилоят дар он аст, ки як қисми заминҳои ноҳия дар пастии 2-3 метр аз сатҳи дарёи Кофарниҳон ҷойгир шудааст. Аз ин ҳисоб сатҳи обҳои зеризаминӣ хеле баланд буда, боиси бад шудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ ва вазъи экологӣ гардидааст. Ҳоло 1432 гектар замини кишоварзӣ дар ҳолати ғайриқаноатбахши мелиоративӣ буда, зиёда аз 134 гектар замин дар ҳолати шӯршавӣ қарор дорад.

Дар ноҳия майдони умумии заминҳои обии кишоварзӣ 17,1 ҳазор гектарро ташкил медиҳад. Тибқи кадастраи ҳисоботи ОВХ-1 заминҳои ҳолати мелиоративиашон қаноатбахш 10495 га, ғайриқаноатбахш 1432 га буда, 44,2 км заҳбуру заҳкашҳои байниҳоҷагӣ (аз он дар ҳолати ғайриқаноатбахш 5 км), 326,7 км заҳбуру заҳкашҳои доҳилиҳоҷагӣ (аз он 126 км дар ҳолати ғайриқаноатбахш) мавҷуд мебошанд. Шумораи умумии ҷоҳҳои назоратӣ дар ноҳия 65 ададро ташкил дода, аз ин 30 адад дар ҳолати корношоям қарор дорад.

Каналҳои обтаминкуни байниҳоҷагии ҳудуди ноҳия 135,8 км буда, 21,3 фоизи он (29 км) дар ҳолати ғайриқаноатбахш мебошад. Каналҳои доҳили ҳоҷагӣ 394,5 км-ро ташкил медиҳанд. Аз масоҳати умумии каналҳои мавҷуда 501,3 км он дар ҳолати қаноатбахш ва 29 км дар ҳолати ғайриқаноатбахш қарор дорад.

Дар ҳудуди ноҳия заминҳои обӣ тавассути наҳрҳо ва пойгоҳҳои обкашӣ обёри карда мешаванд ва аз сабаби суст будани низоми маблағгузори, кӯҳнаву фарсада шудани техника ва таҷхизотҳои мавҷуда солҳои оҳир қариб 1096 га заминҳои обӣ аз гардиши кишоварзӣ берун мондааст (дар ҷамоатҳои деҳоти Заркамар 41 гектар, У.Назаров 18 гектар, И.Ниёзов 347 гектар, Н.Хусрав 170 гектар, 20 солагии Истиқлол 211 гектар, Тахти Сангин 150 гектар ва Навобод 159 гектар).

Зиёда аз 9991 га замини кишти ноҳия тавассути пойгоҳҳои обкашӣ бо оби полезӣ таъмин карда мешаванд. Бештари пойгоҳҳо, аз сабаби саривакт таъмир нагардидан кӯҳнаву фарсада шудаанд, тез тез аз кор мебароянд, ки ин ҳолат барои ҳочагиҳо дар таъмини саривактии киштзорҳо бо оби полезӣ мушкилоти иловагиро ба вучуд меорад.

Истифодаи об аз каналҳо аз ҷониби ҳочагиҳо дуруст ба роҳ монда нашудааст ва дар бисёр ҷойҳо каналҳо аз тарафи ҳочагиҳои деҳқонӣ ҳудсарона сӯроҳ карда шуда, боиси талафоти оби полезӣ мегардад. Дар натиҷа сатҳи обҳои зеризаминӣ баланд шуда,

ба бад шудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ оварда мерасонад. Дар натиҷаи истифодаи дарозмӯҳлат иншоотҳои обтақсимқунӣ низ фарсада гаштаанд. Аз рӯи ақидаи коршиносони маҳаллӣ сатҳи талафот ва бухоршавии об дар ноҳия ба ҳисоби миёна 25 фоизро ташкил менамояд.

Ҷадвали №9. Ҳолати пойгоҳҳои обкашӣ дар соҳаи кишоварзӣ

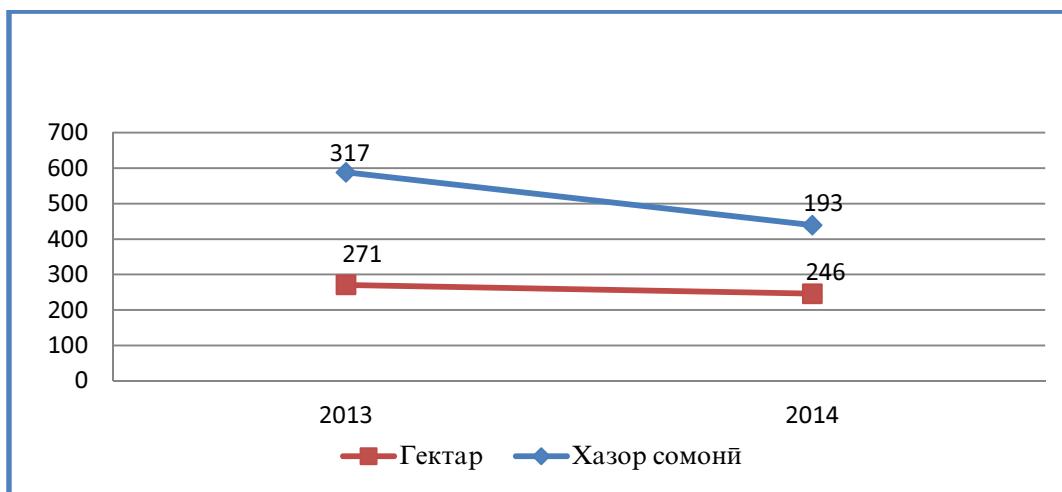
№	Номгӯи чамоатҳои деҳот	Ҳамагӣ	Омодаи кор	Таъмирталаб	Микдори заминҳое, ки об медиҳанд (гаектар)
1	Заркамар	8	3	5	1860
2	У. Назаров	8	4	4	1700
3	И. Ниёзов	3	2	1	300
4	Н. Ҳусрав	10	7	3	1840
5	20-с Истиқлол	8	4	4	468
6	Тахти Сангин	8	6	2	1883
7	Навобод	2	2	-	1940
	Ҷамъ:	47	28	19	9991

Сабаби асосии бад шудани ҳолати мелиоративи заминҳо ин саривақт нагузаронидани чорабиниҳои мелиоративӣ ва маҳдудияти захираҳои молиявӣ мебошад.

Бо мақсади бартараф намудани мушқилотҳои ҷойдоштаи соҳа дар ноҳия тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31.12.2009 № 612 «Дар бораи тадбирҳои беҳтар намудани вазъи мелиоративии заминҳои обёришавандай кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2014» дар давоми ду соли охир ҳолати мелиоративии заминҳои ноҳия беҳтар карда шудааст.

Дар давоми ду соли охир 517 га заминҳои кишоварзии обии ноҳия бо коркарди заҳбуру заҳқашҳо аз ҳолати бади мелиоративи ба ҳолати қаноатбахш гузаронида шудааст. Ҳарочоти маблағҳо дар ин самт дар ду сол аз ҳисоби буҷаи маҳаллӣ 371 ҳазор сомонӣ ва ҳаққи хизмати обрасонӣ 82 ҳазор сомониро ташкил додааст.

Диаграммаи №8. Беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ дар тӯлий солҳои 2013-2014

Дар ду соли охир 38 км заҳбуру заҳқашҳои ноҳия тоза гардида, 517 га заминҳои кишоварзии обии ноҳия ба ҳолати қаноатбахши мелиоративӣ баргардонида шуданд, ки 2,15 фоизи заминҳои умумии обии кишоварзии ноҳияро ташкил медиҳад ва заруриятро ба 100 фоиз расонидани ин нишондод дар асоси қоидаҳои дурусти гидротехникий талаб карда мешавад.

Мувофиқи меъёрҳои муқараргардидаи гидротехникий дар се сол як маротиба заҳбуру заҳқашҳо аз лою гил тоза карда мешаванд, то ин ки ҳолатии хуби мелиоративии заминҳо нигоҳ дошта шавад. Аммо на ҳамеша ин меъёр риоя карда мешавад.

Дар мавзеи дэхэн Полвонтугай чамоати дэхоти ба номи Носир Хисрав аз сабаби кор накардани пойгохи мелиоративии 910 га замини кишоварзийн оби дар ҳолати гайриқаноатбахш қарор дорад.

Бо максади беҳтар гардонидани ҳолатийн мелиоративийн заминҳо, тоза кардани захбуру заҳкашҳо аз чониби мақомоти ичроияи ҳокимияти давлатийн нохия барои солҳои 2014-2015 нақша чорабиниҳои тирамоҳию зимистоний тасдиқ гардидааст.

Чадвали №10. Маблаггузорӣ барои беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо дар тӯли солҳои 2013-2014

Т\Р	Манбаи маблаггузорӣ	Соли 2013			Соли 2014			
		Ҳачми кор км/ ҳм ³	Маблаг ҳаз. сомонӣ	Беҳтар намудани ҳолати мелиора- тивийн заминҳо, гектар	Ҳачми кор км/ ҳм ³	Маблаг ҳазор сомонӣ	Беҳтар намудани ҳолати мелиора- тивийн заминҳо, гектар	
I. Чамоати дэхоти Навобод								
1. Тоза намудани захбуру заҳкашҳои байнӣ ҳочагӣ								
Буҷаи маҳаллӣ	4,58\31,2	74,22	85	1\5	16	14		
Ҳаққи хизмати обрасонӣ	-	-	-	-	-	-		
Ҷамъ	4,58\31,2	74,22	85	1\5	16	14		
II. Чамоати дэхоти Тахти сангин								
1. Тоза намудани захбуру заҳкашҳои байнӣ ҳочагӣ								
Буҷаи маҳаллӣ	5,7\31	65	72	4\20	33	30		
Ҳаққи хизмати обрасонӣ	-	-	-	2,2\6	30	43		
Ҷамъ	5,7\31	65	72	6,2\26	63	73		
III. Чамоати дэхоти 20-солагии Истиқлол								
1. Тоза намудани захбуру заҳкашҳои байнӣ ҳочагӣ								
Буҷаи маҳаллӣ	-	-	-	6\30	74	68		
Ҳаққи хизмати обрасонӣ	-	-	-	1\4,25	12	17		
Ҷамъ	-	-	-	7\34,25	86	85		
IV. Чамоати дэхоти Носир Хисрав								
1. Тоза намудани захбуру заҳкашҳои байнӣ ҳочагӣ								
Буҷаи маҳаллӣ	2,44\15,8	50,7	52	-	-	-		
Ҳаққи хизмати обрасонӣ	1,8\9,1	29	28	0,7\1,68	3	10		
Ҷамъ	4,24\24,9	79,7	80	0,7\1,68	3	10		
V. Чамоати дэхоти Ишмурод Ниёзов								
1. Тоза намудани захбуру заҳкашҳои байнӣ ҳочагӣ								
Буҷаи маҳаллӣ	-	-	-	6\30,4	54,6	52		
Ҳаққи хизмати обрасонӣ	-	-	-	-	-	-		
Ҷамъ				6\30,4	54,6	52		
VI. Чамоати дэхоти Утақара Назаров								
1. Тоза намудани захбуру заҳкашҳои байнӣ ҳочагӣ								
Буҷаи маҳаллӣ	-	-	-	-	-	-		
Ҳаққи хизмати обрасонӣ	2,2\12	32	34	0,8\3	12	12		
Ҷамъ	2,2\12	32	34	0,8\3	12	12		

Майдони умумии заминҳое, ки тавассути иншоотҳои обтажминкуни дар тавозуни муассисаҳои обтажминкуни нохияи Қубодиён буда, обёрӣ карда мешавад беш аз 17100 гектарро ташкил медиҳад. Дарозии умумии каналҳои обёрӣ 530,3 км – ро ташкил дода, аз ин ба ҳолати 1 январи соли 2014 беш аз 40 фоиз (212 км) тоза гардидаасту халос.

Чадвали №11. Иниоотхон обтаъминкуние, ки дар тавозуни муассисаҳон обтаъминкуни Қубодиён қарор дорад

№	Номгӯи каналҳо	Майдони кишт (га)	Дарозии каналҳо	
			км	Аз он тоза шуда (км)
1	Катта	6722	41	9
2	Қабла	2518	25	8
3	Чирик	992	5,16	1
4	Ҳаёт	1435	40	2
5	Канали М-1 рост	1190	12,6	3
6	Канали М-2 рост	406	4	1
7	Канали М-3 рост	466	10,6	2
8	Канали М-3 чап	373	4,9	1
9	Канали М-4 рост	151	4	1,5
10	Канали М-5 рост	121	4,9	2,9
11	Канали М-6 рост	300	8	5
12	Канали М-6 чап	138	3,5	0,5
13	Полвонтугай	363	3	2,5
	Чамъ:	15175	166,66	39,4

Масоҳати умумии шабакаҳои заҳбуру заҳкашҳои ноҳия 370,4 км-ро ташкил дода, аз ин 44,2 км (12 фоиз) дар тавозуни муассисаҳои обтаъминкуни, 326,2 км (88 фоиз) дар тавозуни хоҷагиҳои дехқонии ҷамоатҳои дехот мебошад.

Чадвали №12. Шабакаҳои заҳбуру заҳкашҳои ноҳия Қубодиён

№	Номгӯи ҷамоатҳо	Ҳамаги заҳбуру заҳкаш, км	Аз он ҷумла			
			Дар тавозуни муассисаҳои обтаъминкуни ноҳия, км	Аз он ҷумла тоза шуда, км	Дар ҷамоатҳои дехот, км	Аз он ҷумла
				Кушода, км	Болопуш, км	
1	ИДБЗО Қубодиён	44,2	44,2	8	-	8
2	20-солагии Истиқлол	38	доҳили хоҷаги		4	4
3	Носир Ҳисрав	46	доҳили хоҷаги		4,2	4,2
4	Ишмурод Ниёзов	36	доҳили хоҷаги		8,0	8,0
5	Утақара Назаров	38	доҳили хоҷаги		4,0	4,0
6	Заркамар	16,2	доҳили хоҷаги		2,0	2,0
7	Хоҷагии Авесто	106	доҳили хоҷаги		15,2	15,2
	Ҳамагӣ:	370,2			55,5	55,5

Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки корҳои муваффақ дар самти тоза намудани шабакаҳои заҳбуру заҳкашҳо дар ҷамоатҳои дехот ба назар расида, мушкилоти асосӣ дар ин самт дида мешавад. Сабаби асосии сари вақт тоза нагардидани шабакаҳои заҳбуру заҳкашҳо дар ҷамоатҳои дехот ин пеш аз ҳама бад будани вазъи молиявии хоҷагиҳои қишоварзӣ мебошад. Дар натиҷаи ин, пардоҳти ҳаққи хизматрасонии обқисман анҷом дода шуда, дар бисёр мавридиҳо аз ҷониби худи хоҷагиҳо низ корҳои тозакунии шабакаҳои заҳбуру заҳкашҳо (дар мувозинаи худ қарор дошта) сари вақт ба сомон расонида намешавад.

2.2. Соҳаи саноат

Дар ноҳия корхонаҳои коркарди пахтаи ҶСШК ба номи «Н.Ҳусрав», ҶДММ «Ориёно», корхонаи тайёр намудани маҳсулоти нимтайёри доруворӣ ҶСП «Аввалин», корхонаи тайёр намудани плитаҳои ороиши (бручатка) ҶДММ «Ороиши Диёр», корхонаи коркарди шир ҶДММ «Зарифа», корхонаи шагалбарории ҶДММ «Истехсолот», корхонаи хиштбарории ҶДММ «Сафари Мурод», корхонаи фармасевтии ҶДММ «Ясмина Мед», корхонаи кафелбарории ҶДММ «Илҳом-2013»,

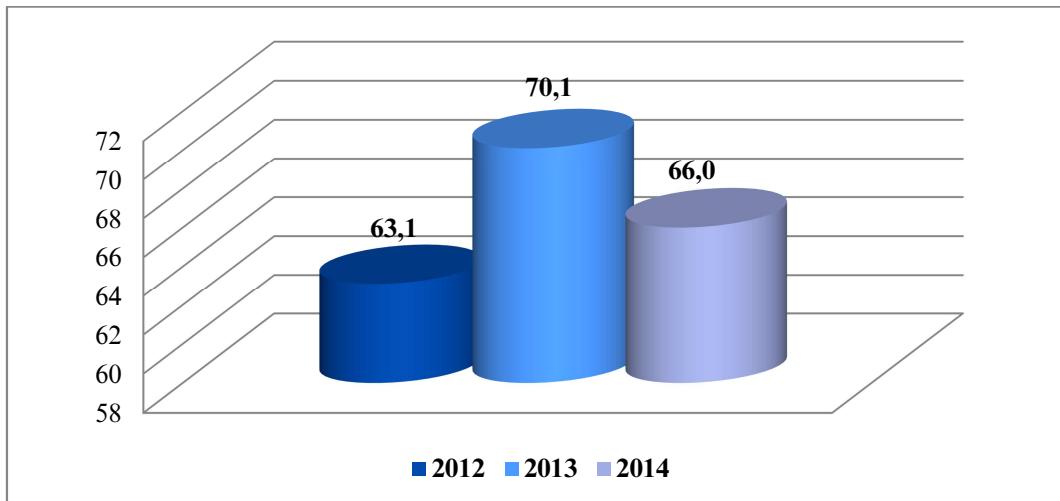
корхонаи оҳакбарории ҶДММ «Зариф» ва 8 адад корхонаи хурди коркарди пахта ба қайд гирифта шуда, фаъолият доранд. Таҷҳизот ва технологияи корхонаҳои коркарди пахта кӯҳна ва фарсада буда, ба талаботи имрӯза ҷавоб дода наметавонанд.

Ҳадафи асосии Барнома дар ин самти ин баланд бардоштани сифати маҳсулоти истеҳсолшавандай саноатӣ тавассути чорӣ намудани технологияҳои муосири замонавӣ ва таъсиси ҷойҳои нави корӣ мебошад.

Маҳсус гардонии соҳаи саноати ноҳия асосан дар самти истеҳсоли масолеҳи соҳтмонӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ ба мақсад мувоғиқ мебошад.

Соли 2014 дар ноҳия 66,0 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол шуд, ки ин дар қиёс ба соли 2012 - 4,6 фоиз, ё ин ки 2,9 млн. сомонӣ зиёд мебошад.

*Диаграмма №1. Ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ
дар тӯли солҳои 2012-2014 (млн. сомонӣ)*

*Ҷадвали №1. Ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ
дар солҳои 2012-2014 (ҳазор сомонӣ)*

№	Номгӯи корхонаҳо	Солҳо			Соли 2014 нишбат ба соли 2012 (бо %)
		2012	2013	2014	
1	ҶСШК «Н. Ҳусрав»	15196,4	15212,9	8583,4	56,5
2	ҶДММ «Ориёно»	12380,7	12807,3	10706,1	86,5
3	ҶСП «Аввалин»	4382,8	4282,5	4648,1	106,0
4	ҶДММ «Ясмин Мед»	122,7	210,7	369,4	3 баробар
5	ҶДММ «Биби Халима»	5,4	15,3	6,9	127,8
6	ҶДММ «Ороиши Диёр»	14,6	32,7	49,0	3,4 баробар
7	ҶДММ «Зарифа»	х	х	89,5	х
8	ҶДММ «Истеҳсолот»	х	х	15,0	х
9	ҶДММ «Сафари Мурод»	х	х	16,0	х
10	ҶДММ «Илҳом-2013»	х	х	27,6	х
11	ҶДММ «Зариф»	х	х	156,0	х
12	ҶДММ «Насими Раҳим»	9,0	17,5	18,0	200,0
13	Корхонаҳои хурди пахта	91,7	365,8	689,1	7,5 баробар
14	Сектори хусусӣ	26751,0	32205,3	34462,4	128,8
15	ҶСШК «Барқи Ҷануб»	4161,5	4943,6	6142,7	147,6
	Ҳамагӣ:	63115,8	70093,6	66028,2	104,6

Дар соли 2014 ҳаҷми умумии маҳсулоти саноатӣ нисбат ба соли 2012 - 4,6 фоиз афзоиш ёфтааст, ҳамзамон бинобар сабаби дар шароити қунунӣ аз рӯи иқтидори лоиҳавиашон фаъолият накардан, кӯҳнаю фарсада шудани таҷҳизотҳои корхонаҳои саноатии коркарди пахтаи ноҳия ва берун аз ноҳия барои коркард баровардани ҳосили

пахта ҳачми истехсоли маҳсулоти саноатӣ дар корхонаҳои номбурда кам шудааст. Аз рӯи нишондиҳандай дурнамо аз ҳисоби ба кордарории иқтидорҳои нав соли 2020 дар қиёс ба соли 2014 болоравии ҳачми маҳсулоти саноатӣ ба андозаи 12,6 фоиз дар назар дошта шудааст.

Ҳамчунин дар панҷ соли оянда дар ноҳия бунёди корхонаи хурду миёнаи саноатӣ дар назар дошта шудааст.

Ҷадвали № 2. Намудҳои маҳсулот ва иқтидори корхонаҳои саноатӣ

Номгӯи корхонаҳои саноатӣ	Самти фаъолият ва намудҳои маҳсулот (воҳиди ченак)	Иқтидори лоиҳавӣ	Истехсоли воеӣ	Ҳолати техникий	Истифодабарандагони маҳсулот	Миқдори умумии коргарон (нафар)
ҶСШК «Н. Ҳусрав»	Нахи пахта (тонна)	3200	918	Таҷхизотҳо кӯҳна, вале дар ҳолати коршоям	Хориҷи кишвар	98
ҶДММ «Ориёно»	Нахи пахта (тонна)	10000	1137,1	Таҷхизотҳо кӯҳна, вале дар ҳолати коршоям	Хориҷи кишвар	106
ҶСП «Аввалин»	маҳсулоти нимтайёри доруворӣ (тонна)	134	70,5	Таҷхизотҳо нав	Хориҷи кишвар	58
ҶДММ «Ясмин Мед»	фармасевтӣ (ҳаз.куттӣ)	200	171,3	Таҷхизотҳо нав	Қаламравӣ ҷумҳурӣ	11
ҶДММ «Биби Ҳалима»	гилем (метрии квадратӣ)	500	258	Дастӣ	Қаламравӣ ноҳия	11
ҶДММ «Ороиши Диёр»	плитаҳои ороиши (ҳазор дона)	120	37,3	Таҷхизотҳо нав	Қаламравӣ ноҳия	2
ҶДММ «Зарифа»	яҳмос (тонна)	30	23,6	Таҷхизотҳонав	Қаламравӣ ноҳия	15
ҶДММ «Истехсолот»	шагал (метри кубӣ)	500	463	Таҷхизотҳо нав	Қаламравӣ ноҳия	7
ҶДММ «Сафари Мурод»	хишт (дона)	1000000	50000	Таҷхизотҳонав	Қаламравӣ ноҳия	5
ҶДММ «Илҳом-2013»	кафел (метри квадратӣ)	700	700	Таҷхизотҳо нав	Қаламравӣ ноҳия	2
ҶДММ «Зариф»	оҳак (тонна)	250	260	Таҷхизотҳо кӯҳна, дар ҳолати коршоям	Қаламравӣ ноҳия	4
ҶДММ Насими Раъим	коркарди меваю сабзавот (ҳаз.банка)	5,0	2,0	Таҷхизотҳо кӯҳна, дар ҳолати корношоям	Қаламравӣ ноҳия	11
Корхонаҳои хурди коркарди пахта	Нахи пахта (тонна)	50,0	44,2	Таҷхизотҳонав	Қаламравӣ ноҳия	15
Ҳамагӣ:						345

Иқтидор. Дар ҳудуди ноҳияи захираи қалони ашёи хоми кишоварзӣ, аз ҷумла меваю сабзавот мавҷуд мебошад, ки дар натиҷаи самаранок ва оқилона истифода намудани он имконияти бунёд намудани сехҳои хурду миёнаи коркарди маҳсулоти кишоварзӣ аз манфиат ҳолӣ нест. Бинобар сабаби кам будани корхонаҳои саноатӣ

зарари таъсири фаъолияти корхонаҳои саноатӣ ба муҳити зисти ноҳия ба мушоҳида намерасад. Истифодаи минбаъдаи самараноки иқтидорҳои саноатӣ ва кишоварзии ноҳия бошад, бояд бо назардошти андешидани чораҳои даҳлдор, ҷиҳати хифзи тозагии муҳити зист, нигоҳдории гуногунии биологӣ ва мувозинати табиии ноҳия сурат гирад.

Дар ноҳия имкониятҳои мувофиқ ҷиҳати ташкили истеҳсолот оид ба барориши сementи соҳтмонӣ, оҳаксанг, сангреза ва мутобиқан ба роҳ мондани барориши маснуоти оҳану бетон, маводи соҳтмонӣ мавҷуд мебошанд, ки барои ҳалли мушкилиҳои соҳтмон ва таъминоти манзил барои аҳолӣ нақши назаррас мебозад.

Чанбаҳои экологӣ. Таъсири моддаҳои зааровари корхонаҳои саноатӣ ба муҳити атроф пурра омӯхта нашудааст. Дар ҳудуди ноҳия З адад корхонаҳои саноатӣ шиносномаи экологӣ дорад. Дар корхонаҳои мавҷуда мушоҳида оид ба партовҳои моддаҳои зааровар ба фазо ба роҳ монда шудааст.

Мувофиқи ҳисботи оморӣ 2-тп (ҳаво) барои соли охир чунин аст:

*Чадвали №3. Партовҳои моддаҳои зааровар ба фазо
аз корхонаҳои саноатии ноҳияи Қубодиён.*

Номгӯй моддаҳои зааровар	2012	2013	2014
Ҳамагӣ тн/дар як сол	391,3	366,7	319,4
Аз онҳо партовҳои саҳт	319,6	298,9	258,3
Карбогидратҳо	71,7	67,8	61,1

Мушкилии соҳа:

- Кӯҳнаю фарсада шудани таҷҳизот ва сатҳи пасти фаъолияти инноватсионии корхонаҳо;
- Истифода набурдани усулҳои нави менечмент ва маркетинг дар корхонаҳо;
- Набудани инвеститсияи доҳилию берунӣ барои рушди соҳа ва имконияти маҳдуд ҷиҳати фаъолият дар речай тақрор истеҳсолкуни васеъ.

2.3. Соҳибкории хурду миёна

Зарурияти соҳибкорӣ дар иқтисодиёти маҳаллӣ. Соҳибкории хурду миёна (СХМ) дар рушди иқтисодиёти ноҳия нақши калон мебозад. Ҳаҷми маҳсулоте, ки аз ҷониби соҳибкории хурду миёна истеҳсол мешавад, сол то сол ҳаҷми воридоти маблағҳо ба буҷети маҳаллӣ аз ҳисоби маҳсулоти истеҳсолшуда ва хизматрасонии СХМ тамоюли болоравӣ дорад.

Нақши соҳибкорони хурду миёна бисёртар дар соҳаҳои кишоварзӣ ва саноат ба назар мерасад. Ҳамзамон дар соҳаҳои тиҷорат, хизматрасонии майшӣ, соҳтмон, нақлиёт ва коммуникатсия низ хело хуб рушд ёфтааст.

Гузаштани корхонаҳои кишоварзӣ ба шакли нави ҳочагидории тарзи коллективӣ ва хусусӣ, инчунин иҷрои ислоҳоти замин ба афзоиши ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзӣ таъсири мусбат расонид.

*Чадвали №1: Шумораи субъектони СХМ аз рӯи соҳаҳо
(ба ҳолати 01.01.2015.)*

Соҳаҳои иқтисодӣ	Шумораи субъектҳои ба қайд гирифта	
	Шахсони ҳуқуқӣ	Шахсони воқеӣ
Кишоварзӣ бо назардошти коркард	275	1469
Нақлиёт ва коммуникатсия	1	32
Тиҷорат	35	233
Соҳаи хизматрасонӣ	23	42
Соҳтмон	1	2
Ҳамагӣ:	335	1778

СХМ дар таъмини аҳолӣ бо ҷои корӣ баҳусус дар самти ҳочагии қишлоқ нақши беандоза мебозад. Ҳиссаи умумии шуғл дар сектори хусусӣ 60 фоизи шумораи умумии ба кор таъминшудагонро ташкил медиҳад.

Чадвали №2. Воридот ба буҷети маҳалли аз СХМ (ҳазор сомонӣ)

Соҳаҳо	2012	2013	2014	Соли 2014 нишбат ба соли 2012 (бо %)
Кишоварзӣ	1918734	1806859	1647414	86
Савдо ва хизматрасонӣ	314048	527978	700087	223
Саноат	104683	175993	233362	223
Ҳамагӣ:	2337465	2510830	2580863	110

Мушкилиҳои асосии соҳаи СХМ. Мушкилиҳои асосие, ки ба рушди соҳибкорони хурду миёна дар ноҳия таъсири манфӣ мерасонад, ин дастрас набудани маблағҳои грантӣ барои рушди соҳибкорӣ, сатҳи баланди фоизи қарзҳо ва мӯҳлати кӯтоҳи истифодаи он, монеаҳои маъмурӣ, набудани иттилооти зарурӣ барои ташкил ва идоракунии бизнес, баҳусус дар байни занҳо мебошад.

Хизматрасонӣ барои рушди бизнес. Дар ҳудуди ноҳия якчанд ташкилотҳои ғайридавлатии қарзиҳии хурд, аз ҷумла «Хумо», «Имон Интернешнл», «Финка» ва филиалҳои Амонатбонк, АгроИнвестбонк ва Тоҷиксодиротбонк фаъолият доранд. Дар солҳои 2012-2014 тавассути бонкҳо 78,4 млн. сомонӣ ба соҳибкорон, аз ҷумла, кишоварзӣ – 41,7 млн. сомонӣ, тичорат 28,1 млн. сомонӣ, ниёзи иҷтимоӣ 7,4 млн сомонӣ ва муҳочираги меҳнатӣ 0,5 млн сомонӣ қарз дода шудааст.

Маълумот оид ба фаъолияти қарзӣ дар тӯли солҳои 2012-2014 (ҳаз. сомонӣ)

Номгӯи ташкилот	Сол	Маблағи умумии қарзҳои пенниҳодгардид	Шумораи қарз исфодабарандагон	Баҳшҳо				
				Кишоварзӣ	Саноат	Соҳтмон	Соҳибкорӣ	Ниёзи иҷтимоӣ
Филиали БДА «Амонатбонк»	2012	444,0	40	434,0	-	-	-	10,0
	2013	847,9	122	805,8	-	-	-	4,3
	2014	1744,8	259	855,0	90,0	182,5	375,5	128,7
	Ҷамъ	3036,7	421	2094,8	90,0	182,5	375,5	143,0
Филиали ЧСК «АгроИнвестбонк»	2012	3190,7	348	2106,0	86,9	-	701,9	153,1
	2013	6544,3	676	4282,7	71,5	-	739,3	1230,3
	2014	8942,5	809	4934,6	-	-	2058,8	1850,5
	Ҷамъ	18677,5	1833	11323,3	158,4	-	3500,0	3233,9
Филиали ЧСП «Тоҷиксодиротбонк»	2012	10083,6	350	4900,0	-	428,9	4048,6	463,1
	2013	11665,0	344	5143,0	-	109,8	5284,9	1127,3
	2014	15446,7	245	7936,0	-	834,3	3470,8	501,6
	Ҷамъ	37195,3	939	17979,0	-	1373,0	12804,3	2092,0
Филиали «Имон Интернешнл»	2012	1206,5	218	810,4	-	-	396,1	-
	2013	3392,1	796	1307,4	9,4	45,3	1070,5	959,5
	2014	3441,2	812	1449,1	-	48,7	1177,3	766,1
	Ҷамъ	8039,8	1826	3566,9	9,4	94,0	2643,9	1725,6
Ташкилоти хурди қарзиҳии «ХУМО»	2012	-	-	-	-	-	-	-
	2013	-	-	-	-	-	-	-
	2014	5959,5	862	4052,4	774,7	-	506,6	256,3
	Ҷамъ	5959,5	862	4052,5	774,7	-	506,6	256,3

ЧСК «Финка»	2012	955,0	264	881,1	-	-	54,8	19,1	-
	2013	2248,5	503	1842,0	-	-	406,5	-	-
	2014	2265,3	547	1865,9	-	-	399,4	-	-
	Чамъ	5468,8	1314	4589,0	-	-	860,7	19,1	-
Хамагий:	2012	15879,8	1220	9131,5	86,9	428,9	5201,4	645,3	385,8
	2013	24697,8	2441	13380,9	80,9	155,1	7501,2	3321,4	258,3
	2014	37800,0	3534	21093,0	864,7	1065,5	7988,4	3503,2	3285,2
	Хамагий	78377,6	7195	43605,4	1032,5	1649,5	20691,0	7469,9	3929,3

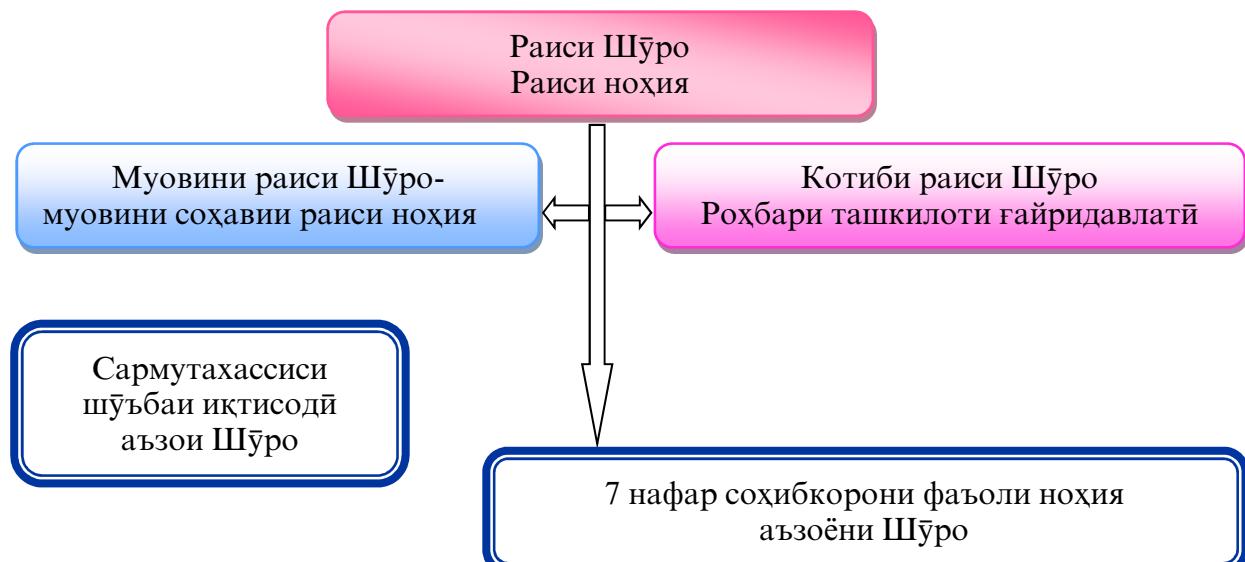
Ташкилотхой қарздихий нохия фаъолияти худро асосан баҳри рушди соҳаҳои кишоварзӣ, соҳибкории хурду миёна ва ниёзи иҷтимоӣ нигаронидаанд. Дар ин самт суст будани маблағгузорӣ ба соҳаи саноат мушоҳида мерасад.

Ҳамзамон интиқоли маблағҳо аз хориҷи кишвар дар соли 2013 47,3 млн. доллари ИМА ва дар соли 2014 35,2 млн. доллари ИМА тавассути бонкҳо аз муҳочирони меҳнатӣ ташкил намуда, ки аз соли 2013 12,1 млн. доллари ИМА кам ворид шуд.

Ҳоло соҳибкорони нохия ба қӯмакӣ машваратии профессоналӣ оид ба масъалаҳои ташкил ва рушди бизнес (баҳусус ба масъалаи баромадан ба бозори ҷаҳонӣ), таҷхизотҳои лизингӣ ва техника, дастрасӣ ба аҳборот, ҳамчунин дастрасӣ бо соҳтори қӯмакрасон (бизнес инкубатор, маркази бизнисӣ) ниёз доранд.

Саҳми соҳибкорони маҳаллӣ дар рушд ва пешрафти соҳаҳои иҷтимоёт ва иқтисодиёти нохия назаррас арзёбӣ мегардад. Бо мақсади рушди соҳаи соҳибкории хурду миёна дар сатҳи нохия «Шӯрои соҳибкорони нохияи Қубодиён» ташкил карда шудааст, ки самти асосии фаъолияти он ба сари вақт бартараф намудани монеаҳое, ки сади роҳи рушди соҳа мегарданд, нигаронида шудааст.

Нақшаш 1. Соҳтори Шӯрои соҳибкорони нохияи Қубодиён

Ҷаласаҳои Шӯрои мазкур дар семоҳа як маротиба гузаронидашуда, дар он тамоми паҳлуҳои масъалаҳои ҳалталаби рушди соҳибкории хурду миёна дар нохия мавриди баррасӣ қарор дода мешавад.

2.4. Соҳтмон

Дар нохияи Қубодиён 1 ташкилоти соҳтмонӣ ЧДММ «Бинокор» амал мекунад, ки дар онҳо беш аз 30 нафар кормандон фаъолият мекунанд. Дар ихтиёри ташкилоти номбурдаи соҳтмонӣ ягон адад техника мавҷуд нест. Дар нохия асосан фаъолияти соҳаи соҳтмон барои ба анҷом расонидани соҳтмони мактабҳо, соҳтани бунгоҳҳои тиббӣ, таъмиру барқарорсозии қӯпрукҳо, гузаронидани хати оби нушоқӣ ва гайраҳо нигаронида шудааст.

*Чадвали №1. Ичрои корҳои соҳтмонӣ дар ноҳия
дар солҳои 2013-2014 (ҳазор сомонӣ)*

Номгӯй	Соли 2014	Соли 2013	Фоиз	
			Нисбати дурнамо	Нисбати с.2013
Сармояи асоси ичро шудааст	32512	8103,5	217	401
Корҳои соҳтмони васлкорӣ	29834	7134,9	255	418
Ба кор андохтани фондҳои асосӣ	11128	7164,8	0	155
Корҳои пудратӣ	195,3	164	36	119
Ба кор андохта шуд:				
Хонаҳои истиқоматӣ (метри мураббаъ)	6575	5155	0	128
Мактабҳои таҳсилоти умумӣ (ҷои талаба)	0	150	0	0
Муассисаҳои томактабӣ (ҷой)	0	32	0	0

Таҳлил нишон медиҳад, дар соли 2014-ум аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои сармоягузорӣ ба маблағи 32512 ҳазор сомони сармояи асосӣ ичро карда шудааст, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 3,9 баробар зиёд мебошад.

Корҳои соҳтмони васлкори бошад ба маблағи 29834 ҳазор сомони, ё ин ки 22699,1 ҳазор сомони нисбати ҳамин давраи соли гузашта зиёд ичро гардида, то ин муддат ба маблағи 11128 ҳазор сомони фондҳои асоси, ё ин ки 3963,2 ҳазор сомонӣ нисбати ҳамин давраи соли гузашта зиёд, хонаҳои истиқомати 6575 метри мураббаъ, ё ин ки 1420 метри мураббаъ нисбати ҳамин давраи соли гузашта зиёд ба истифода дода шуда, ба маблағи 195,3 ҳазор сомонӣ корҳои пудрати ба анҷом расонида шудааст.

Тӯли солҳои 2016-2020 дар ноҳия соҳтмону барқарорсозии иншоотҳои иҷтимоию иқтисодӣ аз ҳисоби буҷаи ҷумҳурӣ ва маҳаллӣ ба нақша гирифта шудааст. Ҳамзамон, дар ноҳия 5 иншооти соҳтмонаш нотамом боқӣ мондааст, ки соҳтмонаш дар соли 1985 оғоз гардида буд.

*Чадвали №2. Номгӯи иншоотҳои соҳтмонашон нотамом
(ҳазор сомонӣ)*

№	Номгӯи иншоотҳо	Соли оғоз ва ба итмомрасонӣ	Арзиши сметавӣ	АЗХУД- КУНИИ МАБЛАГҲО	%-И КОРҲОИ ИЧРОШУДА	Пешниҳод
1.	Мактаб барои 624 хонанда дар деҳаи Калинин ҷамоати деҳоти Тахти Сангин	1985	6000	3500	58	Соҳтмон идома дорад.
2	Мактаб барои 624 хонанда дар деҳаи Роҳи нав ҷамоати деҳоти Тахти Сангин	1992	6000	3000	50	Соҳтмон боздошта шудааст
3	Мактаб барои 624 хонанда дар деҳаи Чимгилиш ҷамоати деҳоти Заркамар	2010	2500	1200	48	Соҳтмон идома дорад.
4	Мактаб барои 624 хонанда дар деҳаи Бештемир ҷамоати деҳоти 20 солагии Истиқлол	1992	6000	2500	58	Соҳтмон боздошта шудааст.
5	Соҳтмони нотамоми бинои беморхонаи марказии ноҳия	1992	5000	700	14	Соҳтмон боздошта шудааст.

Мүшкүлөтхөи асосии соҳаи соҳтмон:

- набудани биноҳои зебову замонавӣ ва кӯҳнаю фарсада гардидани иншоотҳои асосии соҳаҳои хочагии халқ;
- маҳдуд будани буҷети маҳаллӣ барои маблағгузорӣ намудани объектҳои нотамоми соҳтмонӣ;
- баланд будани нарҳҳои масолеҳи соҳтмонӣ.

БОБИ З. ИЧТИМОИЁТ

3.1. Соҳаи маориф

Соҳаи маориф яке аз омилҳои муҳимест, ки барои рушди чомеа ва ноил гардидан ба як қатор ҳадафҳои сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ нақши муҳим мебозад. Таъминоти маълумоти босифат омили муҳимми расидан ба рушди устувор ва одилона аст. Системаи маориф дар сатҳи маҳаллӣ бо мақсади ба даст овардани маълумоти хушсифат идора шуда истода, айни замон ҷиҳати ноил гардидан ба баробарии гендерии ҳамаи табақаҳои аҳолӣ ба ислоҳоти бунёдӣ Ҷӯшиҷ дорад.

Сатҳи умумии маълумотнокӣ. Сатҳи умумии маълумотнокии аҳолии ноҳияи Қубодиён бинобар беҳтар шудани дараҷаи зиндагии аҳолӣ солҳои охир баланд шуда истодааст.

*Сатҳи маълумотнокии аҳолӣ аз рӯи ҷинсият (нафар)
(аз рӯи барӯйхатгирии аҳолии соли 2010)*

Сатҳи маълумотнокӣ	2010	
	Ҳамагӣ	аз ҷумла занон
Маълумоти олӣ	9507	3802
Маълумоти олии нопурра	5577	3346
Маълумоти миёнаи қасбӣ	16036	6414
Маълумоти миёнаи умумӣ	38486	20782
Маълумоти миёнаи нопурра	7697	5003
Бемаълумот	1925	962

Фаъолияти асосӣ барои ҳалли тамоми вазифаҳои Барномаи рушди ноҳия дар соҳаи маориф аз инҳо иборатанд: а) барқарорсозии инфраструктураи мактабӣ, таъмини мактабҳо бо гармӣ ва ҳочатхонаҳои алоҳида барои писарон ва духтарон; б) таъмини хонандагони ҳамаи мактабҳо бо китобҳои дарсӣ; в) соҳтани мактабҳои нав; г) ҷалби ҷомеа-волидайн, омӯзгорон, талабагон ва намояндагони ташкилотҳои давлатию ҷамъияти оид ба идоракунии мактабҳо, ташкили таълими босифат ва таъмини фаъолияти хуби онҳо.

Дар системаи маорифи ноҳия - 5 муассисаи таҳсилоти томактабӣ, 52 мактаби таҳсилоти миёнаи умумӣ, 6 мактаби таҳсилоти умумии асосӣ ва 2 гимназияи давлати, 1 гимназияи хусуси ва 1-интернати бачагони болаёқати ноҳия фаъолият мекунанд. Аз шумораи умумии мактабҳо 46 мактаб ба забони тоҷикӣ, 16 мактаб ба забони ўзбекӣ, амал доранд. Илова бар ин дар ноҳия 1 адад Коллеҷи омӯзгорӣ, 1 адад Коллеҷи тиббӣ (филиали Коллеҷи тиббии шаҳри Қурғонтеппа), 1 Литсеи техникии №46, Иттифоқи автомобилчиён 1 адад, 1 Клуби варзишӣ-техникии Ташкилоти ҷамъияти мададгори мудофиавӣ (ТҶММ), Кумитаи ноҳиявии Ташкилоти ҷамъияти мададгори мудофиавӣ (ТҶММ), ва 1 Маркази таҳсилоти иловагӣ, 1 маркази муассисаи таълими компютери фаъолият доранд.

Маълумоти томактабӣ. Дар ноҳия 5 боғчай кӯдакон (дорои 16 гурӯҳ: фаъолият мекунад, ки 412 нафар кӯдакон ба он фаро гирифта шудааст. Фарогирии кӯдакон (сиини 3-6сола) дар муассисаҳои томактабӣ 4,8%-ро ташкил медиҳад, ки ин нишондиҳандиҳондаи хеле паст арзёбӣ мегардад. Талабот ба муассисаҳои томактабӣ дар ноҳия зиёд аст, вале аз сабаби маҳдуд будани ҷой ва набудани кӯдакистон на ҳамаи кӯдакон ба он дастрасӣ доранд (зиёда 50 нафар барои ҷой дарҳост намудаанд). Дар кӯдакистонҳои мавҷуда 16 нафар мураббӣ бо маълумоти педагогӣ ба таълиму тарбияи наврасон машғул мебошанд.

Сабаби асосии ба муассисаҳои томактабӣ пурра фаро гирифта нашудани кӯдакон норасогии боғчаҳо ва таъмирталаб будани муассисаҳои томактабии мавҷуда, аз кор баромадани системаи гармидиҳӣ, кӯҳнаю фарсада гардидани қубурҳои обу ташноб, нарасидани воситаҳои таълимиӣ ва ғайра мебошад. Ин мушкилотро қариб дар ҳамаи муассисаҳои томактабӣ дидан мумкин аст.

Чадвали №1. Шумораи кӯдакон дар муассисаҳои томактабӣ

Нишондодҳо	Солҳо					
	2013		2014		2015	
Ҳамагӣ	Аз ҷумла духтарон	Ҳамагӣ	Аз ҷумла духтарон	Ҳамагӣ	Аз ҷумла духтарон	
Муассисай таҳсилоти томактабии №1	190	74	210	82	219	101
Муассисай таҳсилоти томактабии №2	70	27	80	33	100	46
Муассисай таҳсилоти томактабии №3	x	x	25	14	25	15
Муассисай таҳсилоти томактабии №4	x	x	45	18	50	20
Муассисай таҳсилоти томактабии №5	x	x	x	x	18	8
Ҳамагӣ:	260	101	360	147	412	190

Мушкилоти дигари дар ноҳия мавҷуд буда, ин ба таъмири асосӣ ниёз доштани боғчай кӯдаконаи №1 ва №4 мебошад. Дар фасли зимистон аз сабаби мавҷуд набудани системаи зарурии гармидиҳӣ биноҳо ба воситаи таҳҷизоти гармидиҳии алобӣ (пеккаҳо) гарм карда мешаванд.

Таъмин намудани муассисай мазкур бо оби нӯшокӣ метавонад як қатор мушкилотҳоро бартараф намуда, садди роҳи паҳншавии ҳар гуна қасалиҳо гардад.

Бо мақсади беҳтар намудани дастгирии молиявии муассисаҳои томактабӣ ҳамасола аз ҷониби ташкилотҳои даҳлдори ноҳиявӣ (сарпарастон) кӯмакҳои амалӣ расонида мешавад. Яке аз самтҳои афзалиятноки рушди минбаъдаи соҳа ва дар ин замини беҳтар намудани сатҳу сифати хизматрасонӣ ва инфрасоҳтори мавҷуда ин ҷалби бахши хусусӣ.

Маълумоти миёна. Шумораи умумии хонандгон дар солҳои хониши 2014 - 2015 ба 35964 нафар баробар буда, аз ин 17424 нафар ва ё 48,4 фоизшонро дуҳтарон ташкил медиҳанд.

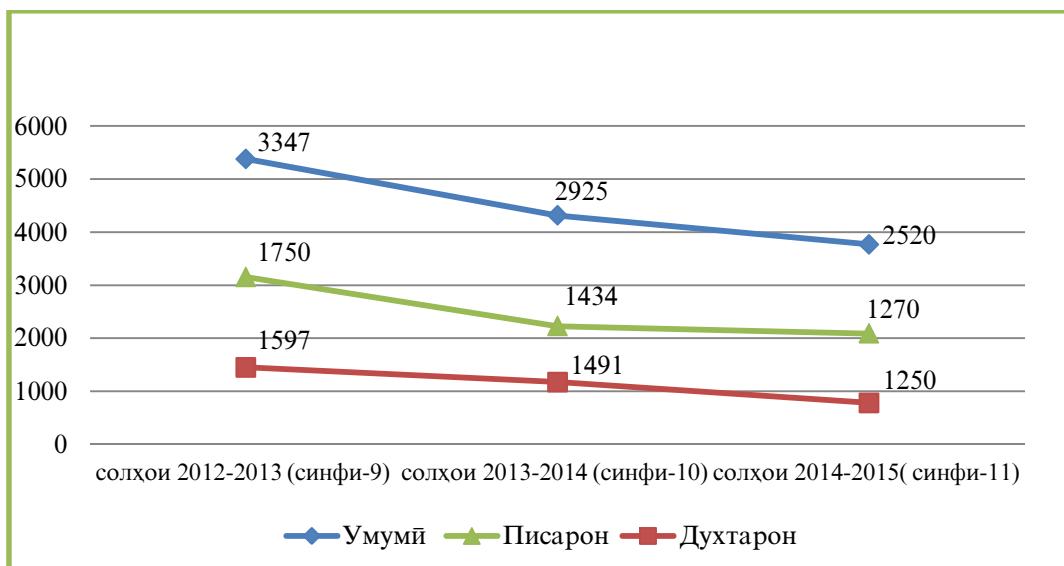
Чадвали №2. Шумораи хонандагон дар муассисаҳои таълимӣ (нафар)

Синфҳо	Солҳо											
	2012-2013				2013 -2014				2014 -2015			
Ҳамагӣ	Писар	Духтар	% дуҳтарон	Ҳамагӣ	Писар	Духтар	% дуҳтарон	Ҳамагӣ	Писар	Духтар	% дуҳтарон	
Гурӯҳи тайёриӣ												
I	3227	1699	1528	47.3	3307	1678	1629	49.3	3372	1799	1573	46.6
II	3305	1656	1649	49.9	3251	1684	1567	48.2	3344	1716	1628	48.7
III	3440	1793	1647	47.9	3290	1649	1641	49.9	3255	1671	1584	48.7
IV	3535	1833	1702	48.1	3440	1803	1637	47.6	3265	1633	1632	50
Ҳамагӣ I-IV	13507	6981	6526	48.3	13288	6814	6474	48.7	13236	6819	6417	48.5
V	3324	1714	1610	48.4	3521	1824	1697	48.2	3416	1765	1651	48.3
VI	3510	1869	1641	46.8	3306	1720	1586	48	3496	1793	1703	48.7
VII	3622	1863	1759	48.6	3494	1871	1623	46.5	3262	1690	1572	48.2
VIII	3607	1872	1735	48.1	3604	1862	1742	48.3	3461	1834	1627	47
IX.	3347	1750	1597	47.7	3590	1877	1713	47.7	3549	1814	1735	48.9
Ҳамагӣ V-IX	17410	9068	8342	47.9	17515	9154	8361	47.7	17184	8896	8288	48.2
X	3027	1515	1512	50	2925	1434	1491	51	3024	1555	1469	48.6
XI	2992	1531	1461	48.8	2513	1217	1296	51.6	2520	1270	1250	49.6
Ҳамагӣ X-XI	6019	3046	2973	49.4	5338	2551	2787	52.2	5544	2825	2719	49
Ҳамагӣ:	36936	19095	17841	48.3	36241	18619	17622	48.6	35964	18540	17424	48.4

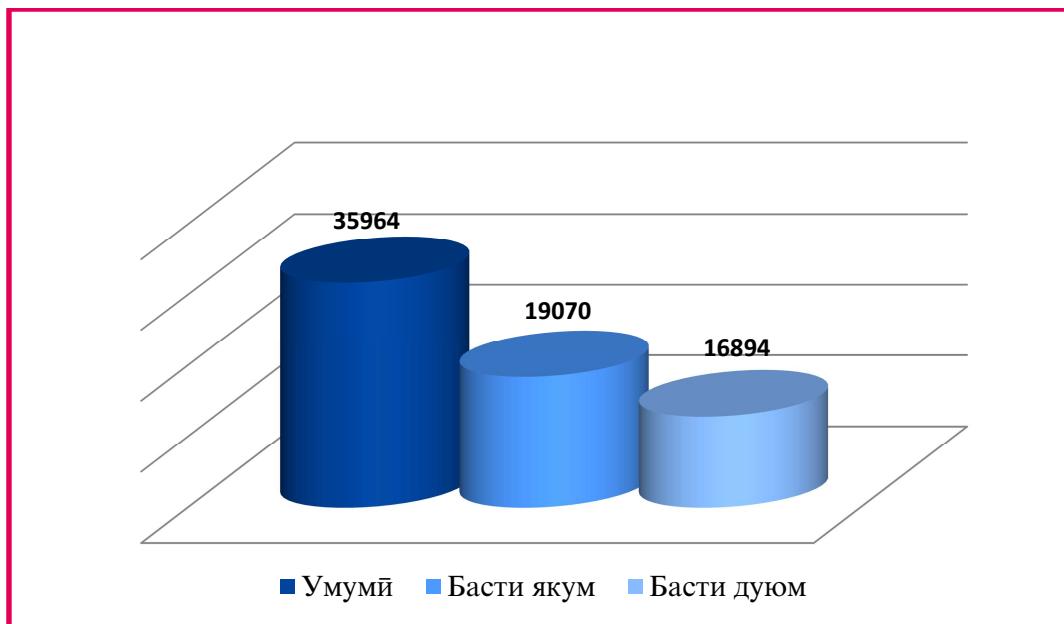
Мушкилии асосие, ки дар ин самт ба назар мерасад, ин аз мактаб берун мондани хонандагон баъд аз хатми синфи 9-10 мебошад.

Таҳлили солҳои охир нишон дод, ки ҳангоми аз синфи 9 то 11 гузаштан 47 фоизи шумораи духтарон коҳиш меёбад, ки ин боиси нигаронӣ мебошад. Ҳавасманд намудани ҳамаҷонибаи онҳо ва фарогирии аксари онҳо ба курсҳои миёнамӯҳлати таълимӣ, маҳсусан курсҳои омӯзишии компьютерӣ, ҳисоби муҳосибиӣ ва омӯзишии забонҳои хориҷӣ яке аз самтҳои афзалиятноки соҳа маҳсуб меёбад.

Диаграммаи №1. Коҳии ёфтани шумораи хонандагон ҳангоми аз синфи 9 то синфи 11 гузаштан

Диаграммаи №2. Шумораи хонандагон аз рӯи бастҳо ба ҳолати 01.01.2015 (нафар)

Сабабҳои асосии коҳиш ёфтани шумораи хонандагони синфҳои болоӣ ин ба муҳоҷирати меҳнатӣ рафтани қисме аз писарбачагон аз оилаҳои камбизоат, идома додани таҳсили қисми дигари писару духтарон дар коллеҷи тиббӣ, ҳамроҳи падару модарон берун аз худуди шаҳру дехот рафтани ё ба шавҳар баромадани духтарон (дар ҳолатҳои маҳсус), қасод будани буҷаи оилавӣ барои таъмини хонандагон бо сару либосу таҷхизоти мактабӣ ва дур будани роҳи мактаб аз маҳалли истиқомат мебошад.

Шумораи умумии хонандгон дар солҳои хониши 2014 - 2015 ба 35964 нафар баробар буда, аз ин 53,1 фоиз дар бости аввал, 46,9 фоиз дар бости дуюум таҳсил менамоянд.

Мутобиқи «Низомнома дар бораи мактабҳои маълумоти умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» шумораи талабагони синфҳои 1-11 дар ҳар як синф бо теъоди 25-30 талаба муқаррар гардидааст. Айни замон, дар баъзе мактабҳо шумораи хонандагон дар ҳар як синф ба 34-36 нафар мерасад, ки ин ба стандартҳои муосири системаи маориф мутобиқат намекунад.

Солҳои охир мушкилоти дигар дар соҳаи маориф ин нарасидани синфонаҳои таълими дар мактабҳо мебошад. Ин мушкилотро бештар дар мактабҳои № 5,18,33,35,38,46,50,52,54 ва 57 мушоҳида намудан мумкин аст.

Муассисаҳои таълимии ноҳия аз нарасидани озмоишгоҳҳои фаннӣ (химия, биология, физика), воситаҳои таълими (мизу курсӣ, тахта, ва ғайра) танқисӣ мекашанд.

Дастгирии кӯдакон аз оилаҳои камбизоат. Бо мақсади бо таълиму тарбия фаро гирифтани хонандагони оилаҳои камбизоат тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 майи соли 2010. №244 «Дар бораи пардоҳти кӯмакпулӣ ба оилаҳои камбизоат, ки кӯдаконашон дар мактабҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсил менамоянд” ҳар нимсола ба 15 фоизи онҳо ҷубронпулӣ ба миқдори 20 сомонӣ пардоҳт карда мешавад.

Дар ноҳияи Қубодиён соли 2015 барои баланд бардоштани дараҷаи фарогирии кӯдакони оилаҳои камбизоат (аслан хонадагоне, ки яке волидонашон маҳруманд, кӯдакони ятиммонда, яке аз волидонашон маъюбанд, волидонашон бо кор таъмин нестанд, аз оилаҳои камбизоатанд ва аз оилаҳои серфарзанданд (беш аз 5 кӯдак)) ба мактаб аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ ба 4383 нафар хонандагони мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ ба маблағи умумии 175320 сомонӣ ё ба ҳар як хонанда 40 сомонӣ ҷубронпулӣ дода шудааст.

Айни замон дар ноҳияи Қубодиён 62 кумитаи падару модарон ва омӯзгорон (КПМО) фаъолият менамояд. Ҳадафи асосии ташкили чунин кумитаҳо ин ҷалби бештари падару модарон ба ҳалли мушкилиҳои мавҷудаи соҳаи маориф мебошад.

Мушкилии ҷойдошта, аз қабили нокифоягии китобҳои дарсӣ ва маводи методии замонавӣ вазъи соҳаи маорифро боз ҳам мушкилтар гардонида, барои рушди он садди роҳ мегарданд. Сифати таълим, дараҷаи дониш ва маҳорати хонандагон моро имрӯз қаноатманд кунонида наметавонад. Барои бартараф намудани камбудихои ҷойдоштаи соҳа ва ба тақозои кунунӣ мутобиқ намудани шароити таҳсил ва сифати дониши хонандагон корҳои зиёдеро ба анҷом расонидан зарур аст.

Таъминот бо омӯзгорон. Дар муассисаҳои таълимии ноҳия ба 01.01.2015 беш аз 1894 нафар омӯзгор кору фаъолият мекунад, ки аз ин 1179 нафар ва ё 62,2 фоизро занҳо ташкил медиҳанд.

Чадвали №3. Шумораи умумии омӯзгорон (нафар)

Нишондихандаҳо	2013	2014	2015	Соли 2015 нисбат ба соли 2013 бо фоиз
Шумораи умумии омӯзгорон	1834	1845	1894	103.3
аз ҷумла, занон	1188	1165	1179	99.2
Дорон маълумоти олӣ	772	808	886	117.7
аз ҷумла, занон	319	333	364	114.1
Олии нопурра	73	76	77	146.6
аз ҷумла, занон	62	65	88	141.9
Миёнаи касбӣ	799	834	765	95.7
аз ҷумла, занон	657	654	613	93.3
Миёнаи ибтидой	190	127	136	71.6
аз ҷумла, занон	56	113	114	203.6
Муаллимони аз коррафта	106	146	88	83.0
аз ҷумла занҳо	53	92	51	96.2
Норасогии кадрҳо	43	36	26	60.4

Набудани шароити мусоиди ичтимою иқтисодӣ боиси аз муассисаҳои таълимӣ рафтани омӯзгорони соҳибтаҷриба мегардад, ки таи се соли охир 340 омӯзгор корро тарк намуда, ба дигар корҳои гайриомӯзгории музднок ё муҳочирати меҳнатӣ рафтаанд. Дар муассисаҳои таълимии ноҳия дар соли 2015, 26 нафар омӯзгорони соҳибҳисос (маҳсусан аз фанҳои забонҳои русӣ, англисӣ, математика, физика, технологияи информатсионӣ) намерасад.

Дар ин давра аз ҷониби ташкилоти ғайри давлатии гуногун 100 нафар аз рӯи барномаҳои омӯзиши забони англисӣ, русӣ, ҳунари ва кор дар компютер ба курсҳои омӯзиши забони англисӣ, русӣ, фаро гирифта шуданд. Бо назардошти талаботи мавҷуда ташкилоти номбурда тасмим гирифтааст, ки аз ҳисоби омӯзгорони бо таҷриба ва соҳибқасби мактабҳои ноҳия муаллимони забонҳои русӣ, англисӣ ва компютер омода намояд. Ба роҳ мондани чунин курсҳо барои мутахассисони сатҳи дехот ва дигар курсҳои соҳавӣ, маҳсусан барои муҳосибон (барои соҳаи маориф, қишоварзӣ ва ғайра) ба мақсад мувоғиқ мебошад.

Мушкилоти асосие, ки дар ин самт ба назар мерасад ин норасогии воситаҳои молиявӣ мебошад.

Маълумоти фарогир. Дар ноҳияи Қубодиён ба 01.01.2015 84 нафар қӯдакони маъюб (аз ҷумла 36 нафар духтарон) ба қайд гирифта шуд. Сабаби асосии пурра ба таълим фаро гирифта нашудани қӯдакони маъюб ин набудани мутахассисони баландҳисос дар ин самт, шароити вазнини оилавӣ ва ҷорӣ нагардидани низоми таълимоти фарогир дар мактабҳо мебошад.

Барқарорсозии инфрасоҳтори мактаб. Ҷиҳати дар амал татбиқ намудани қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 августи соли 2008 № 436 «Дар бораи Барномаи давлатии соҳтмон, таъмиру азnavsозии мактабҳо барои солҳои, 2013-2015 як қатор корҳо ба иҷро расонида шуд.

Бо назардошти он, ки ҳоло дар аксар мактабҳои дехот хонандагон аз меъёри муқарраргардида зиёд қабул гардидаанд, талабот ба соҳтмони мактабҳои нав ва синфҳонаҳои иловагӣ сол то сол зиёд мегардад. Дар ин замина зарурати соҳтмони мактабҳои нави замонавӣ ва биноҳои иловагӣ маҳсусан дар мактаби миёнаи №1,5,54,57, ҷамоати дехоти Н.Хусрав, мактаби асосии №33,18, парваришгоҳ ҷамоати дехоти 20-солагии Истиқлол мактаби миёнаи №31,32 ва 34 ҷамоати дехоти Тахти Сангин ва дар мактаби миёнаи №50 ва 15 ҷамоати дехоти Қубодиён ба миён омадааст, ки аҳамияти ҷиддиро талаб менамояд.

Компьютеркунонии мактабҳо. Ба 01.01.2015 дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ноҳия 53 синфи компьютерӣ ташкил кардашуда дар онҳо 1078 адад компютер, 167 адад принтер мавҷуд аст, ки 1 компютер ба 15 хонанда рост меояд. Айни замон, «Барномаи давлатии компьютеркунонии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2015» пурра таъмин гардидааст. Барои таъмини пайвастаи синфҳонаҳои компютерӣ бо нерӯи барқ 47 адад генератор мавҷуд аст.

Новобаста аз ин, нарасидани нерӯи барқ дар фасли зимистон дар мактабҳои дехот барои гузаронидани дарсҳои амалии фанни технологияи информатсионӣ монеа пеш меоварад. Бинобар ин зарурати таъмини мактабҳо бо хати озоди барқ ва батареяҳои офтобӣ ба миён омадааст.

Системаи таъминот бо оби нӯшокӣ ва гармӣ. Оби нӯшокии муассисаҳои таълими ноҳия асосан тавассути насосҳои дasti таъмин карда шуда аст. Муассисаҳои таълими №13,14,15,46,50,52,58 ва 59 оби нӯшокиро бо нақлиёт кашида таъмин мекунанд.

Системаи таъминоти гармиҳии мактабҳои ҳудуди ноҳия аслан тавассути таҷхизоти печкаҳои алобӣ сурат мегирад. Дар як қисми бинои муассисаҳои таълими

№48,51 ва 31 ба воситаи буғгармдиҳи ташкил карда шуда аст. Оби нӯшокии муассисаҳои таълимии ноҳия асосан тавасути насосҳои дастӣ таъмин карда шуда аст.

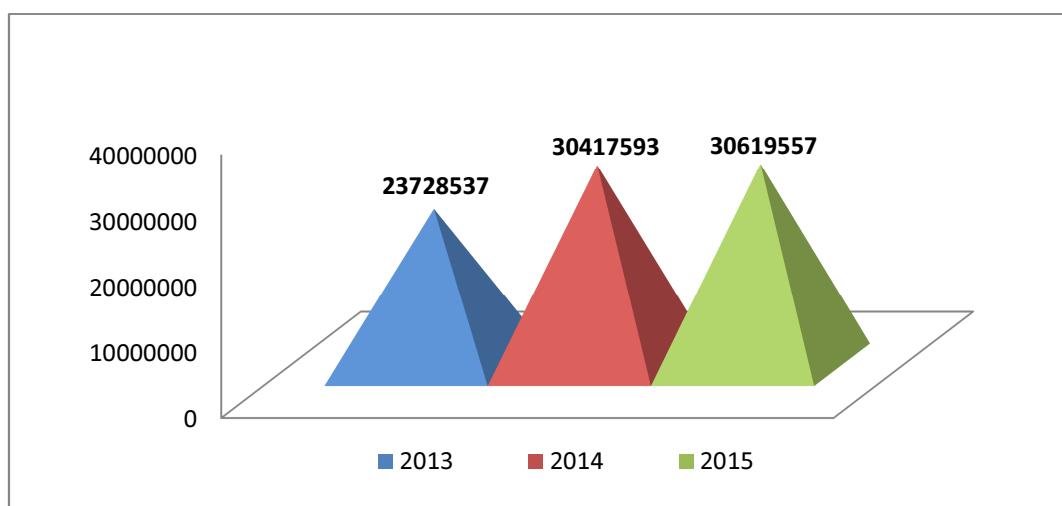
Шаклҳои нави идоракунӣ. Гузаштан ба системаи нави маблағгузории соҳа, яъне маблағгузории сарикасӣ бо мақсади таъминоти нисбатан самарарабахши истифодай маблағҳои бӯчетӣ, ташкили шароит барои устувории фаъолияти муассисаҳои таълимоти умумӣ ва баланд бардоштани сифати таълим дар дабистон равона карда шудааст. Тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 01 октябри соли 2007 таҳти №505 «Оид ба тасдиқи қоидаҳои маблағгузории меъёрии (сарикасӣ) муассисаҳои таҳсилоти умумӣ» аз 1 январи соли 2009 дар ноҳия 60 муассисаи таълимӣ (52 мактаби таҳсилоти миёнаи умумӣ, 6 мактаби таҳсилоти асосии умумӣ) ба шаклҳои нави идоракунӣ ва маблағгузорӣ гузаронида шудаанд.

Баҳри татбиқи ислоҳоти соҳаи маориф мақсаднок ҷорӣ намудани шаклҳои нави идоракунӣ ва маблағгузорӣ, назорат ба рафти иҷрои ислоҳот аз рӯи дастуралми харочот ба як хонанда аз ҷониби Лоиҳаи омӯзиши босифати USAID таи ин солҳо ҷандин ҷорниҳои омӯзиши гузаронида шуд. Аз 1 январи соли 2009 сар карда бевосита ба шӯъбаи маориф, раёсати молия ва муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои гузаштан ба шаклҳои нави идоракунӣ ва маблағгузории меъёри (сарикасӣ) кӯмаку дастгирии техникӣ намуда, мутахассисон ва муҳосибони ин муассисаҳоро бо маводи корӣ (қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармону дастурҳои Вазорати маорифу молия, низомномаи баҳисобигирии муҳосибавӣ, хӯҷатҳои меъёри-ҳукуқӣ ва бо дигар маводҳои зарурӣ) таъмин гардиданд.

Аз соли 2009 дар назди муассисаҳои таълимии марказ ва деҳоти ноҳия Ассотсиатсияҳои падару модарон, омӯзгорон ва комитети падару модарон (ташкilotҳои ҷамъиятий) фаъолият менамоянд, ки ин вазъи таълиму тарбияро беҳтар намуда, имкониятҳои ин муассисаҳоро васеъ мекунад. Маблағҳо аз ҳисоби ташкilotҳои байналмиллалӣ, шаҳсони алоҳида ва корхонаю ташkilotҳои ҳайрҳоҳ тавассути ин ташkilotҳо ба мактаб ворид карда мешаванд, онҳо инчунин дуруст сарф карда шудани ин маблағҳоро мунтазам назорат менамоянд.

Бо ин мақсад тӯли солҳои 2013-2015 ба 60 муассисаи таълимӣ сарикаси аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ дар ҳаҷми 23728537 сомонӣ чудо гардидааст. Аз ҷумла, дар соли 2015 ба миқдори 30619557 сомонӣ чудо гардидааст, ки дар қиёс ба соли 2013 ба андозаи 6891020 сомонӣ, ё ин ки 129 фоиз зиёд мебошад.

Диаграммаи №4. Маблагузории соҳа дар тӯли солҳои 2013-2015

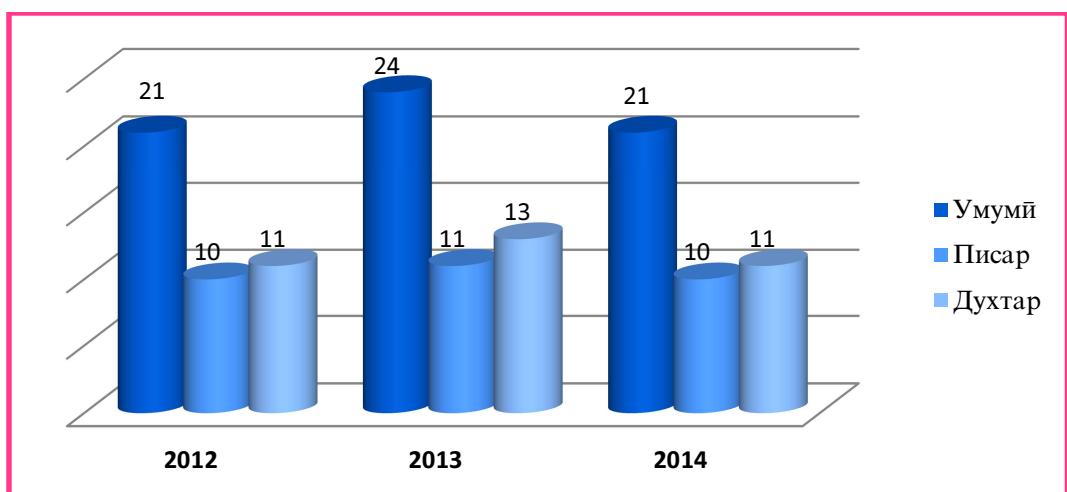

Новобаста аз он, ки маблағгузории соҳа солҳои охир нисбати соли 2013 афзоиш ёфтааст, мутаассифона, барои пурра бартараф намудани мушкилиҳои асосии соҳа ин нокифоя аст.

Дар шароити иқтисоди бозоргонӣ муассисаҳои таълимӣ бояд фақат ба маблағҳои буҷети давлатӣ умед набаста, балки ба маблағгузории бисёршабакавӣ гузаранд, яъне аз ҳисоби ташкили таълими иловагии пулакӣ, гузаронидани курсҳо барои дохилшавандагон ба мактабҳои олӣ, омӯзиши забонҳои хориҷӣ, ташкил ва рушди инфрасоҳтор аз ҳисоби ташкилотҳои гайридавлатӣ ва хусусие, ки буҷети муассисаҳои таълимиро ғанӣ мегардонанд.

Маълумоти олӣ ва миёнаи маҳсус. Ба ҳисоби миёна дар соли 2014 992 нафар, ё худ 43,2 фоизи хатмкунандагони мактабҳои таҳсилоти ҳамагонии ноҳия ба мактабҳои олӣ ва миёнаи маҳсуси шаҳру ноҳияҳои Қурғонтекпа ва Душанбе барои азҳуд кардани ихтиносҳои гуногуни хоҷагии ҳалқ дохил шудаанд. Илова бар ин дар тӯли солҳои 2013-2015 аз ҳисоби хатмкунандагони мактабҳои ноҳия 105 нафар дар муассисаҳои таълимии олии хориҷи кишвар (Федератсияи Россия) таҳсил менамоянд.

Диаграммаи №5. Шумораи умумии хонандагон аз рӯи квотаи Президентӣ (нафар)

Тибқи нақшай корӣ ҳар сол аз рӯи квотаи Президентӣ хонандагони болаёқат ба мактабҳои олии ҷумҳурӣ дохил мешаванд. Тӯли солҳои 2012 - 2015 тибқи квотаи Президентӣ ба мактабҳои олии ҷумҳурӣ 66 нафар дохил шуданд, ки 31 нафар писар ва 35 нафарашон дуҳтарон мебошанд.

Гурӯҳҳои таълимии Коллеҷи омӯзгорӣ. Дар асоси фармони Вазири Маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз моҳи августи соли 1998 дар ноҳияи Қубодиён гурӯҳҳои таълимии Коллеҷи омӯзгории Донишгоҳи давлатии Қурғонтекпа ба номи Носири Ҳусрав ба фаъолият оғоз кард.

Шумораи омӯзгорон дар гурӯҳҳои таълимӣ 28-нафар буда, аз ин 22 нафарашон зан мебошанд. Ҳамаи омӯзгорон дорои маълумоти олӣ-омӯзгорӣ доранд.

Дар соли 2015 шумораи умумии донишҷӯён 507- нафарро ташкил дода, аз ин 345 - нафарашон дуҳтарон мебошад. Дар ин давра муассисаи мазкурро 89 нафар хатм намуд, ки аз ин 81 нафарашон дуҳтарон мебошанд.

Мушкилоти асосие, ки барои пешбурд ва рушди минбаъдаи соҳа монеа пеш меоварад, ин пеш аз ҳама набудани бинои таълимии замонавии алоҳида, нарасидани адабиётҳои методӣ ва дигар ашёҳои таълимӣ ба ҳисоб меравад.

Мушкилиҳои асосии соҳаи маорифи ноҳияи Қубодиён

Номгӯи мушкилӣ		Ном, рақами муассисаҳои таълимӣ ва мавзеъи ҷойгиршавии он
1		Бад будани базаи моддиву техникии мактабҳо
Таъмирталаб будани бинои мактабҳо		№ 1, 12, 13, 14, 19, 20, 22, 24, 26, 31, 32, 33, 35, 36, 40, 43, 44, 46, 50, 52, 56, 58, 59 мактаб парваришгоҳ.

	Соҳтмони мактабҳо	№54, мактабпарваришгоҳ, бинои маориф.
	Соҳтмони устохонаҳои таълимӣ	Мактабҳои № 13, 14, 48, 59, 45, 33, 24, 38.
	Соҳтмони толорҳои варзишӣ	Мактабҳои № 19, 11, 36, 57, 6, 52, 30, 56, 10, 13, 14, 48, 59, 45, 33, 24, 38.
	Таъмини дастрасӣ ба шабакаи интернет	Мактабҳо ба шабакаи интернет таъмин карда шудааст.
	Набудани ошхонаҳо	Мактабҳои № 10, 13, 14, 16, 17, 20, 22, 26, 33, 43, 44, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58.
	Ташкил намудани истироҳатгоҳҳо дар назди мактабҳо	Дар ҳамаи муассисаҳои таълимӣ ташкил карда шудааст.
2	Шароити номусоид барои таҳсили хонандагон	
	Набудани таҷҳизотҳои замонавӣ (мизу курсӣ, асбобҳои аёни, бозичаҳои кӯдакона, расмҳо ва гайра)	Мактабҳои № 10, 13, 14, 22, 33, 40, 43, 44, 50, 52.
	Нарасидани таҷҳизоти мактабӣ, мизу курсиҳо барои хонандагон	№ 10, 4, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 20, 24, 26, 33, 40, 43, 44, 50, 55, 56, 59.
	Таъмини мактабҳо бо компьютер ва принтер	Мактабҳо таъмин мебошанд.
	Набудани ҳуҷраҳои фаннӣ бо таҷҳизоти хозиразамон мӯчаҳҳазонидашуда, нарасидани китобҳои дарсӣ	Дар мактабҳои № 2, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 31, 32, 33, 44, 45. Дар мактабҳои № 49, 50, 53, 55.
4	Ҷалби сусти дикқати падару модарон ба мушкилоти мактабҳо	
	Суст будани робитаи мактабҳо бо АВО (Ассоциатсияи волидону омӯзгорон)	Дар мактабҳо № 4, 43, 44, 33, 52, 59.
5	Нокифоя будани фаъолияти берун аз мактабӣ	
	Пурра дастрас набудани Марказҳои таҳсилоти иловагӣ дар деҳот	Дар мактабҳои № 13, 14, 22, 43, 44, 36, 35, 52, 59.
6	Ба талабот ҷавобгӯ набудани кӯдакистон	
	Соҳтмони бинои кӯдакистон	Дар чамоати деҳоти 20 солагии Истиқлол.

3.2. Тандурустӣ

Соҳаи тандурустӣ яке аз бахшҳои муҳим ба ҳисоб рафта, ҳамчун самти асосӣ ва афзалиятнок барои беҳбудии саломатии аҳолӣ нигаронида шудааст.

Сифат ва дастрас будани хизматрасонии тиббӣ дар тӯли 20 соли охир дар саросари Тоҷикистон аз ҷумла, дар ноҳияи Қубодиён хеле коҳиш ёфтааст, ки бевосита ба нигоҳдории тандурустӣ ва ҳолати саломатии аҳолӣ таъсири манғӣ мерасонад.

Айни замон мақсади асосии соҳаи тандурустӣ дар давраи миёнамӯҳлат аз мунтазам паст кардани сатҳи фавти модару кӯдак, кам кардани мушкилот вобаста ба бемориҳои сироятӣ, инҷунин аз байн бурдани баъзе бемориҳои сироятии бо ваксина идорашаванд аборат мебошад.

Саломатии модар ва кӯдак. Саломатии аҳолӣ самти муҳими соҳаи иҷтимоӣ ба ҳисоб рафта, масъалаҳои вазъи солимии аҳолӣ, дастрасӣ ва пешниҳоди хизматрасонии босифати тиббӣ ба аҳолии табақаи осебпазири он, аз ҷумла занон ва кӯдаконро дар бар мегирад.

Ҷадвали №1. Шумораи таваллуд дар муассисаҳои тиббӣ ва дар хона, сатҳи фавти модарон дар солҳои 2012-2014

Нишондиҳанда	2012	2013	2014
Ҳамагӣ шумораи таваллуд	4805	5150	5704
Дар таваллудхона	4614	5008	5635
Бо фоиз	96,02	97,1	98,8
Дар хона	191	146	65
Бо фоиз	3,9	2,8	1,1
Фавти модарон (барои 100 ҳаз. зинда таваллуд)	-	0,1%	0,1%

Шумораи таваллуд дар давоми 3 соли охир 15,6 фоиз афзуда, дар ин давра ба ҳисоби миёна 5219 нафар таваллуд шудааст. Таҳлил нишон медиҳад, ки шумораи таваллуд дар соли 2014 нисбати соли 2012 - 893 нафар зиёд мебошад, сабабҳои асосии кам шудани таваллуд дар хона дуруст ба роҳ мондани корҳои фаҳмондадиҳи дар байни аҳолӣ мебошад.

Чадвали №2. Динамикаи фавти қӯҷакон дар солҳои 2012-2014

Нишондиҳанда	2012	2013	2014
Фавти қӯҷакони то 5 сола	102	128	104
Бо фоиз	21,2	24,8	18,2
Фавти қӯҷакони то 1 сола	88	89	89
Бо фоиз	18,3	17,2	15,6

Бояд қайд кард, ки ҳодисаҳои фавти модарон низ ба назар мерасад, ки сабаби асосии ин ҳодисаҳо бинобар дер муроҷиат кардани модарон ба муассисаҳои табобатӣ, саривақт нагирифтани табобат солимгардонии бемориҳои экстрогениталӣ, саривақт бистари нашудани занҳо пеш аз таваллуд мебошад.

Бемориҳои сироятӣ ва дигар бемориҳо. Мубориза ба муқобили бемориҳои сироятӣ аз ҷумлаи афзалиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар роҳи расидан ба Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола аст. Таҳлил нишон медиҳад, ки новобаста аз пешгирий ва дуруст ба роҳ мондани хизматрасонии тиббӣ сол то сол афзоиши бемориҳои сирояткунанда байни аҳолии ноҳия ба назар мерасад. Аз бемориҳои сирояткунанда бештар аҳолӣ гирифтори бемориҳои сил, вараҷа, гелментоз ва ВМНО (ВИЧ/СПИД) мебошанд.

Чадвали №3. Шумораи бемориҳои сироятӣ дар солҳои 2012 – 2014 (нафар)

Бемориҳои сироятӣ	2012	2013	2014	2014 нисбат ба 2012 (бо %)
Бемории сил	126	111	125	99,2
Гелментоз	302	671	630	208,6
ВМНО (ВИЧ/СПИД)	17	26	33	194,1

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки гирифтори ба бемории ВМНО (ВИЧ/СПИД) дар соли 2014 нисбат ба соли 2012 ба 16 нафар зиёд шудааст, ки хеле ташвишовар ба мурӯҳида мерасад. Сабаби асосии баланд гаштани нишондиҳандаи мазкур ба муҳочирияти меҳнатӣ, нашъамандони тазриқӣ (истифодаи чандинкаратаи сӯзандору) марбут буда, инчунин аз ҳисоби танfurӯshии занон ба вуқӯй пайвастааст.

Дар ҳақиқат шумораи бемориҳои сироятӣ зиёд буда, ба сатҳи пасти маърифатнокӣ ва устувор будани расмиятҳои маҳалли вобаста аст.

Сабаби асосии афзоиши бемориҳои сироятӣ ҷунинанд: (а) сари вақт ташхис нагардидан бемориҳо маҳсусан дар оилаҳое, ки ба хизматрасонии тиббӣ дастнорасанд (аз ҷумла дар ҷойҳои маҳрумият аз озодӣ барои беморони мубталои сил ва ВМНО); (б) сатҳи пасти оғоҳии аҳолӣ оид ба сабабҳои рӯҳ додани беморӣ ва муоинай он; (в) сатҳи баланди ҳароҷот барои муолиҷа, г) бо оби нӯшокии хушсифат таъмин набудани қисми зиёди аҳолӣ.

Инфрасоҳтори соҳаи тандурустӣ: Дар ноҳия 45 марказҳои саломатӣ, 1- беморхонаи марказии ноҳия, маркази мубориза бо бемории сил, шифоҳонаи қӯҷакон ва таваллудхона, 1-маркази саломатӣ, шифоҳонаи амрози сироятӣ, 3 бемористони минтақавии дехот, 10 маркази саломатӣ, 8 марказҳои маҳсус гардонидашуда ва баҳшу доруҳонаҳои гуногун фаъолият менамоянд. Дар беморхонаҳо 340 кат мавҷуд мебошад.

Муассисаҳои тиббии ноҳияи Қубодиён

Соҳтори шабакаҳои КАТС	Чамъ: 45 -муассисаҳои КАТС
	Маркази саломатии ноҳияй-1 адад
	Марказҳои саломатии деҳот-16 адад
	Бунгоҳҳои тиббӣ -28 адад
Соҳтори шабакаҳои бистариқунонӣ	Чамъ: 5 муассисаҳои ХБ (340 кат)
	Беморхонаи марказӣ (240 кат)
	Беморхонаи №1 (40 кат)
	Беморхонаи №2 (20 кат)
	Беморхонаи № 3 (20 кат)
	Беморхонаи сил (20 кат)
	Беморхонаи №5 (20 кат)
	Беморхонаи пуст ва зуҳравӣ (12 кат)
Дигар муассисаҳои тиббӣ	Чамъ: 8 марказҳои тиббӣ
	1-Маркази тарзи ҳаёти солим
	1-Маркази ҳамbastагии бемориҳои кӯдакон
	1-Маркази ВНМО (ВИЧ)ва бемориҳои бо алоқаи чинсии гузаранда
	1-Маркази эмтаъминкунӣ
	1- Маркази зидди бемории сил
	1- Маркази оморӣ ва иттилооти тиббӣ- тибби оилавӣ
	1- Маркази тропикиӣ
	1-Маркази давлатии назорати санитарию-эпидемиологӣ

Вазифаи асосии соҳаи тандурустӣ беҳтар намудани шароити дастраси ба системаи кӯмаки аввалии тиббии санитарӣ (КАТС), мебошад. Дар солҳои гузашта номутаносибии назаррас дар тақсимоти заминаи моддӣ ва воситаҳои буҷетӣ байни КАТС ва ҳадамоти бистариқунонӣ ба мушоҳида мерасад, ки дар натиҷа барои соҳаи тандурустии сатҳи дуюм (шифоҳонаҳо) қисми зиёди маблағгузорӣ равона гардида, арзиши он гарон ва барои аҳолии камбизоат дастнорас аст. Аксарияти аҳолӣ дар айни ҳол муассисаҳои тиббии тандурустии аввалияро сарфи назар намуда, барои дарёftи ёрии тиббӣ бевосита ба беморхонаҳо рӯй меоранд. Дар ҳудуди ноҳия 42 адад хонаи саломатӣ фаъолият мекунад, ки 18-тои онҳо ба таъмир 6 адад ба соҳтани бино эҳтиёҷ доранд.

Сатҳи маълумотнокии кормандони муассисаҳои тиббии н. Қубодиён дар соли 2014 (нафар)

Муассисаҳои тиббӣ	Шумораи кормандон	Маълумоти миёнаи маҳсус	Маълумоти олиӣ	Дигар кормандон
Муассисаҳои КАТС	433	216	57	160
Ҳадамоти бистарӣ	496	237	69	190

Соли 2014 дар муассисаҳои табобатӣ 137 нафар мутахассисон маълумоти олидор, 400 нафар кормандон бо маълумоти миёнаи тиббӣ дар муассисаҳои соҳаи тандурустии ноҳия фаъолият мекунанд.

Коэффициенти таъминоти аҳолӣ бо кормандони тиб ва катҳо

Номгӯи нишондодҳо	Ҳачми ченак	c.2012	c.2013	c.2014
Духтурон	нафар	108	112	118
Таъмини аҳолӣ бо духтурон	1 нафар ба 10 ҳазор аҳолӣ	7,2	7,8	8,5
Таъмин будани аҳолӣ бо кормандони миёнаи тиббӣ	1 нафар ба 10 ҳазор аҳолӣ	23,2	24,1	24,8
Таъмин будани аҳолӣ бо катҳо	1 кат ба 10 ҳазор аҳолӣ	21,6 340	21,1 340	21,2 340

Чуноне, ки дар нақша зикр гардидааст, нишондиҳандаи таъминоти аҳолӣ бо духтурон дар соли гузашта ба 0,9 % ва кормандони миёнаи тиббӣ 1,3 фоиз зиёд шудааст.

Бо сабаби кам будани музди маош, истифода нашудани имтиёзҳо ва қӯмакҳои моддӣ қисме аз кадрҳои ҷавон баъд аз хатми донишкадаҳо, омӯзишгоҳҳои тиббӣ, ба дехот барнамегарданд. Синну соли миёнаи кормандони тиб дар ҳолати ҳозира ба 38 сола рост меояд.

Мушкилиҳои мавҷудаи соҳаи тандурустии ноҳияи ба се гурӯҳ ҷудо кардан мумкин аст: 1) бадгаридани заминай моддию техникие, ки боиси паст шудани сифати хизматрасонии тиббӣ ва баланд шудани сатҳи паҳншавии сироятҳои аз нигоҳи иҷтимоӣ ҳатарнок ва фавти модару қӯдак мегардад; 2) суръати сусти ислоҳоти соҳаи тандурустӣ (иштироқи маҳдуди баҳши ҳусусӣ, истифодай гайрисамарарабаҳши воситаҳои мавҷуда аз сабаби номуқаммалии механизмҳо ва маҳдуд будани ҳаҷми маблагузорӣ); 3) ба талаботи муосир ҷавобгӯ набудани шароити кори таҳлилгоҳи бактериологи, кимёви Маркази назорати давлатии санитарию-эпидемиологии ноҳия (надоштани бино).

3.3. Соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ

Соҳаи таъминоти иҷтимоии ноҳия аз низоми сӯғуртаи давлатии иҷтимоӣ, таъминот бо нафақа, шуғл, муҳоҷирати меҳнатӣ, ҳифзи ҳуқуқи оила, қӯдакон, расонидани қӯмаки сӯрғавии иҷтимоӣ ба гурӯҳҳои осебпазир ва камбизоат иборат аст.

Марҳилаи кунунии рушди ноҳияи Қубодиён бо мавҷудияти бекорӣ, тафриқаи намоёни вазъи иҷтимоӣ, имконияти то андозае маҳдуди иқтисодии қисми асосии аҳолии дехот вазифаи ташкили ҷойҳои кории навро гузаштааст.

Мувофиқи маълумоти расмӣ шумораи аҳолии ноҳияи Қубодиён то 1 январи соли 2015 – 166,1 ҳазор нафарро ташкил дод, ки аз он 79,2 ҳазор нафарашон захираҳои меҳнатӣ мебошанд.

Гурӯҳи осебпазири аҳолӣ. Ба гурӯҳи осебпазири аҳолии ноҳия нафақаҳӯрон, маъюбон, қӯдакони маъюб ва оилаҳои камбизоат доҳил мешаванд.

*Ҷадвали №1. Шумораи нафақаҳӯрон
аз рӯи категорияҳо дар тӯли солҳои 2011-2014.*

Гурӯҳҳои осебпазир	Солҳо				Соли 2014 нисбат ба соли 2011 бо %
	2011	2012	2013	2014	
Нафақаҳӯрон (аз рӯи синну сол)	6871	7176	7554	7773	113
Маъюбон	1975	1857	1857	1641	83
Маъюбони модарзод	377	293	305	322	85
Бесаробонмондагон	931	913	895	897	96
Ҳамагӣ нафақаҳӯрон	9700	10016	10290	10384	107
Оилаҳои камбизоат, ки ҷубронпулии пардоҳти истифодай хизматрасонии коммуналӣ (нерӯи барқ) мегиранд.	4600	4600	4600	4048	88

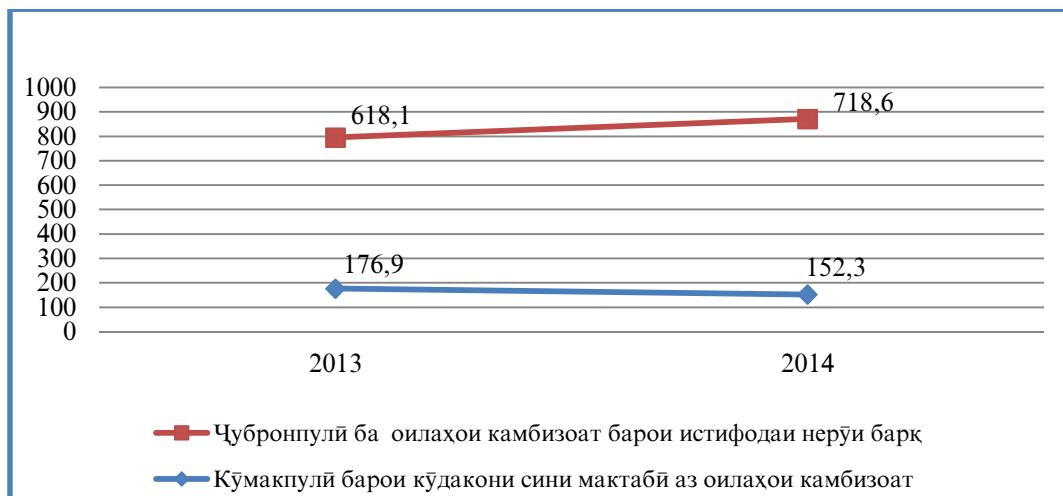
Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки шумораи нафақаҳӯрон сол то сол рӯ ба афзоиш ниҳода, ин нишондод дар соли 2014 нисбат ба соли 2011 ба 107 фоиз афзоиш ёфтааст, ки аҳамияти бештарро ба ҳуд талаб менамояд.

Ба 01.01.2015 дар ноҳия 5 нафар маъюбони Ҷангӣ Бузурги Ватанӣ, 20 нафар маъюбони Чернобил ва 1618 нафар маъюбони гурӯҳҳои 1,2,3 умр ба сар мебаранд, ки аз ин 851 зан ва 792 нафар мард мебошанд. Ҳадафи асосӣ дар ин самт таъмини маъюбон бо курси-аробача ва асбобҳои ёридиҳанда (ассо, узвҳои сунъи (протез), таҷхизотҳои шунавоӣ ва гайра) мебошанд. Бо назардошти сол то сол зиёд гардидасти талаботи маъюбон ба курсӣ-аробачаҳо эҳтиёҷоти умумӣ тибқи дурнамо дар давраи солҳои 2016-2020 беш аз 80 ададро ташкил медиҳад.

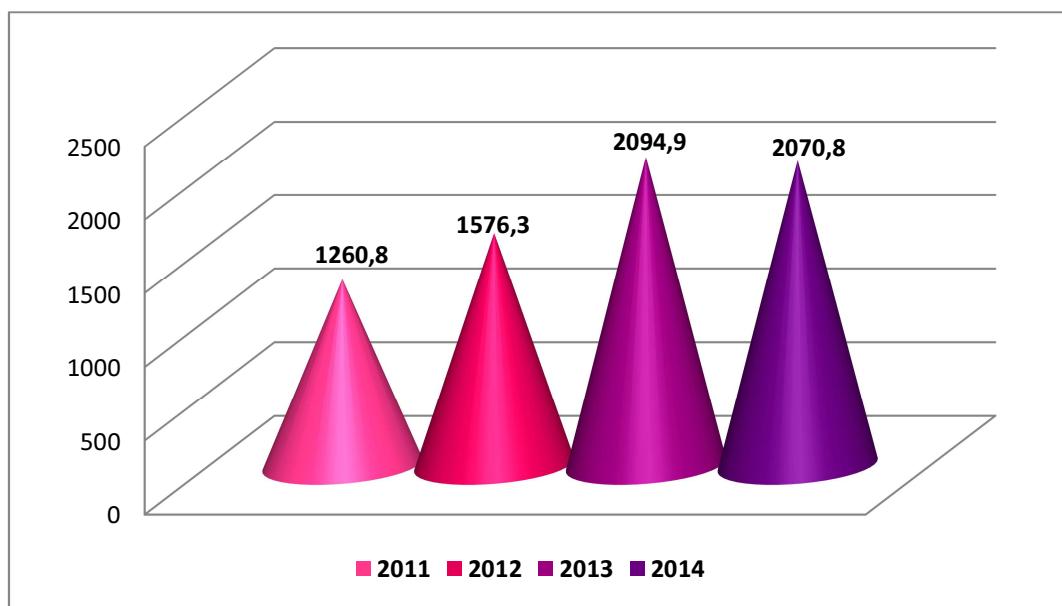
Дар ин давра (ба 01.01.2015) дар нохия ба ҳисоби миёна ҳаҷми нафақа 199,4 сомонӣ, аз ҷумла аз рӯйи пиронсолӣ 208 сомони, аз рӯйи гум қардани яке аз волидайн 210,16 сомони, аз рӯйи маъюби 249,7 сомони ва нафакаи иҷтимоии 128,8 сомониро ташкил медиҳад.

Шумораи умумии ҳоҷагиҳои хонагие, ки барои истифодаи нерӯи барк қӯмакпӯлий мегиранд бо ҳолати 1 январи соли 2015 3805 ададро ташкил медиҳад, ки дар қиёс ба соли 2011 ба 17 фоиз коҳиш ёфтааст, ки аз беҳтар гардидан шароити иҷтимоии аҳолӣ дарак медиҳад.

Диаграмма №1. Ҳаҷми пардоҳти қӯмакпӯлиҳо ва ҷубронпӯлиҳо тӯли солҳои 2013-2014 (ҳазор сомонӣ)

Диаграмма №2. Талаботи моҳонаи нафақа дар тӯли солҳои 2011-2014 (ҳазор сомонӣ)

Яке аз мушкилотҳои асосие, ки сади роҳи пешниҳоди саривақтӣ ва босифати хизматрасонӣ дар соҳаи мазкур шуда истодааст ин дар ҳолати ногувор қарор доштани бинои маъмурии Раёсати Агентии давлатии сугуртai иҷтимоӣ ва нафақа ва нарасидани техника ва таҷҳизотҳои лозима ба ҳисоб меравад. Барои пешниҳод намудани хизматрасонии бо сифати иҷтимоӣ ва таъмини шароити мусоид барои фаъолияти босамари кормандони соҳа аз таъмирӣ асосӣ баровардани Раёсати Агентии давлатии

сүгуртаи ичтимоӣ ва нафақа ва бо техника ва таҷҳизотҳои лозима таъмин намудани он зарур мебошад.

Бо мақсади дастгирии молиявии кӯдакони синни мактабӣ аз оилаҳои камбизоат дар соли 2014 барои 4352 нафар дар ҳаҷми 152,3 ҳазор сомонӣ кӯмакпулӣ пардоҳт карда шуд. Ҳамазамон, дар ин давра баҳри дастгирии оилаҳои камбизоат (4048 оила) дар ҳаҷми 718,6 ҳазор сомонӣ ҷубронпулӣ барои истифодаи нерӯи барқ пардоҳт карда шудааст.

Талаботи умумии моҳонаи нафақа ба ҳолати 01.01.2015 -2070,8 ҳазор сомониро ташкил медиҳад, ки дар қиёс ба соли 2011 ба андозаи 810 ҳазор сомонӣ афзоиш ёфта, ё ин ки 164,2 фоизро ташкил менамояд.

Яке аз омилҳои асосие, ки дар афзоши ҳаҷми пардоҳти нафақа таъсири мусбӣ расонидааст, ин дар заминай рушди иқтисодиёти кишвар ва зиёдшавии имкониятҳои молиявӣ интишор гардидан Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 августи соли 2013, таҳти №1493 “Дар бораи тадбирҳои тақвият додани сатҳи ҳифзи ичтимоии аҳолӣ ва зиёд намудани маоши амалкунандай вазифавии хизматчиёни давлатӣ, кормандони муассисаю ташкилотҳои буҷетӣ, андозаи нафақаҳо ва стипендияҳо” мебошад.

Бо мақсади зина ба зина баланд бардоштани сатҳи сифати зиндагии нафақаҳӯрон зиёдшавии нафақа ва кӯмакпулиҳо пешбинӣ карда шудааст.

Дар соли 2014 ҳаҷми миёнаи нафақа 199,42 сомониро ташкил дод, ки дар қиёс ба соли 2011 ба андозаи 71,32 сомонӣ ва ё 55,5 фоиз зиёд мебошад.

Хизматрасонии кӯмаки ичтимоӣ дар хона. Дар ин самт Шӯбаи хизматрасонии кӯмаки ичтимоӣ дар хонаи мақомоти иҷроияи ҳокимиёти давлатии ноҳияи Қубодиён фаъолият менамояд, ки хизматрасонии суроғавиро ба анҷом мерасонад. Шумораи умумии кормандони шуъба 8 нафарро ташкил медиҳад. Дар соли 2014 шумораи умумии нафароне, ки барои дастрасии хизматрасонии суроғавӣ ба шуъбаи мазкур расман муроҷиат намуданд, 80 нафарро ташкил медиҳад, ки танҳо ба 66 нафари он пурра хизматрасониҳои лозима ба анҷом расонида мешавад

Дар ҳудуди ноҳия шумораи ниёзмандон ба хизматрасонии суроғавӣ хеле зиёд буда, ҳалли дурусти ин масъала диққати маҳсусро талаб мекунад.

Мушкилоти асосие, ки дар ин самт ба назар мерасад ин нарасидани маводҳои ниёзи аввал (ҳӯроко) ба ниёзмандон мебошад. Зоро аксари эҳтиёҷмандонро камбизоатон ташкил дода, сарчашмаи иловагии даромад надоранд. Дар ин самт ҷалб намудани ташкилотҳои дохилию ҳориҷӣ барои дастгирии ниёзмандон ва ба роҳ мондани хизматрасонии хушсифат зарур аст.

Бозори меҳнат ва шуғли аҳолӣ. Шӯбаи Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ дар н Қубодиён дар соҳаи мусоидат ба шуғли аҳолӣ бо назардошти вазъ дар шуғли аҳолӣ ва бозори меҳнати байналмилалӣ низоми доимоамалқунандай мониторинги бозори меҳнатро дар сатҳи ноҳия ташкил менамояд, таҳлили ҳолати он, ояндабинии талаботу пешниҳодҳоро ба қувваи корӣ амалӣ месозад.

Маълумот оид ба шугл ва сатҳи бекорӣ дар солҳои 2012-2014 (нафар)

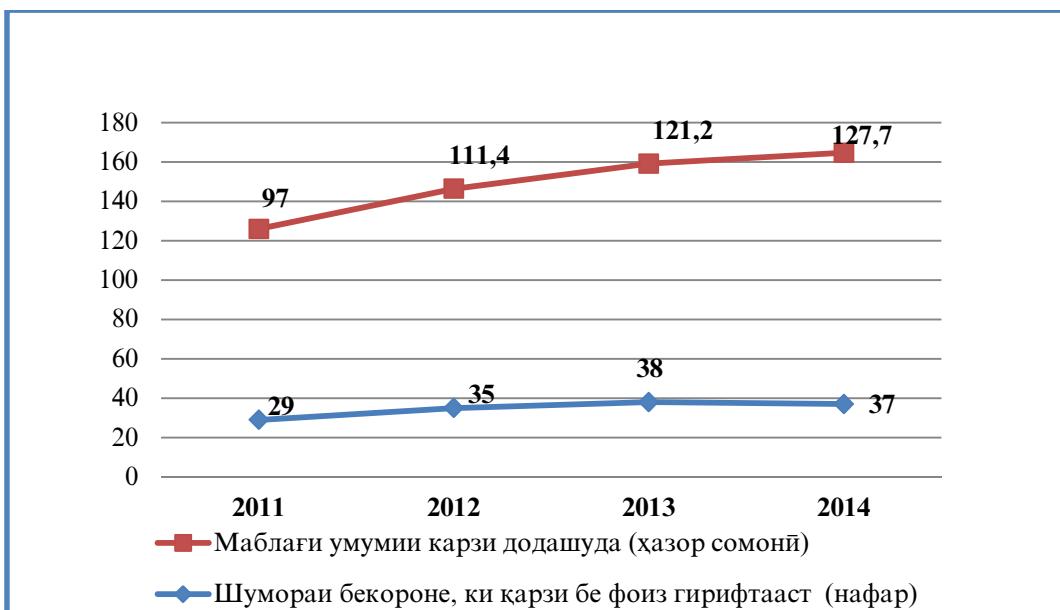
Нишондод	Солҳо		
	2012	2013	2014
Шумораи аҳолӣ	157186	158620	166125
Аҳолии қобили меҳнат	79220	80493	84070
Аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол	41089	42878	44560
Аҳолии дар иқтисодиёт расман машғулбуда	38131	37613	39510
Аҳолии ғайри фаъолияти иқтисодӣ	966	1031	1045
Бекорон (расман ба қайд гирифта шуда)	1915	3340	3643
Таъсиси ҷойҳои кории нав	1915	3340	3643

Бо мақсади таъмини аҳолӣ бо ҷои кор дар давоми солҳои 2012-2014 аз ҷониби шӯйбаи мазкур дар ҳамбастагӣ бо сохторҳои даҳлдор 3643 ҷойҳои нави корӣ ташкил карда шуд, ки аз ин 2195 нафар бо ҷои кори доимӣ таъмин гардидаанд. Аз сабаби паст будани музди меҳнат дар соҳаи кишоварзӣ, соҳаҳои бучавӣ ва набудани шароити мусоиди иҷтимоӣ, баҳусус дар маҳаллҳо нисфи зиёди корқабулшудагон ҷои кории худро тарк намуда, ба дигар минтақаҳои ҷумҳурӣ ё ба муҳочирати меҳнатии бурунмарзӣ рафтаанд.

Сабаби кам будани шумораи истифодабарандагони қарзҳои бефоиз ин надоштани иттилооти кофӣ ва маҳдуд будани маблағҳои пешниҳодгардида мебошад.

Дар ноҳия иқтидорҳои қалони истеҳсолӣ ва захираҳои меҳнатии зиёди истифоданагардида мавҷуд аст, ки дар натиҷаи самаранок ва оқилона истифода намудани онҳо масъалаи поён овардани сатҳи бекорӣ аз байн бардошта мешавад.

Диаграммаи №3. Дастрасии бекорон ба қарзҳои имтиёзном дар тӯли солҳои 2011-2014

Ҷадвали №2. Раванди татбиқи Барномаи мусоидат ба шугли аҳолии н. Қубодиён барои солҳои 2011-2014.

Номгӯи чорабиниҳо	Солҳо								Соли 2014 нисбат ба соли 2011 бо %	
	2011		2012		2013		2014			
	Нақша	Ичроиш	Нақша	Ичроиш	Нақша	Ичроиш	Нақша	Ичроиш		
Таъсиси ҷойҳои нави корӣ	1950	1985	2000	2050	3300	3340	3608	3643	187	
Таъмини аҳолӣ бо ҷои кори доимӣ	450	472	500	530	530	555	585	638	142	
Касбомузӣ	70	75	105	105	180	250	230	270	386	
Корҳои ҷамъиятии музднон	60	65	60	62	60	61	60	60	100	

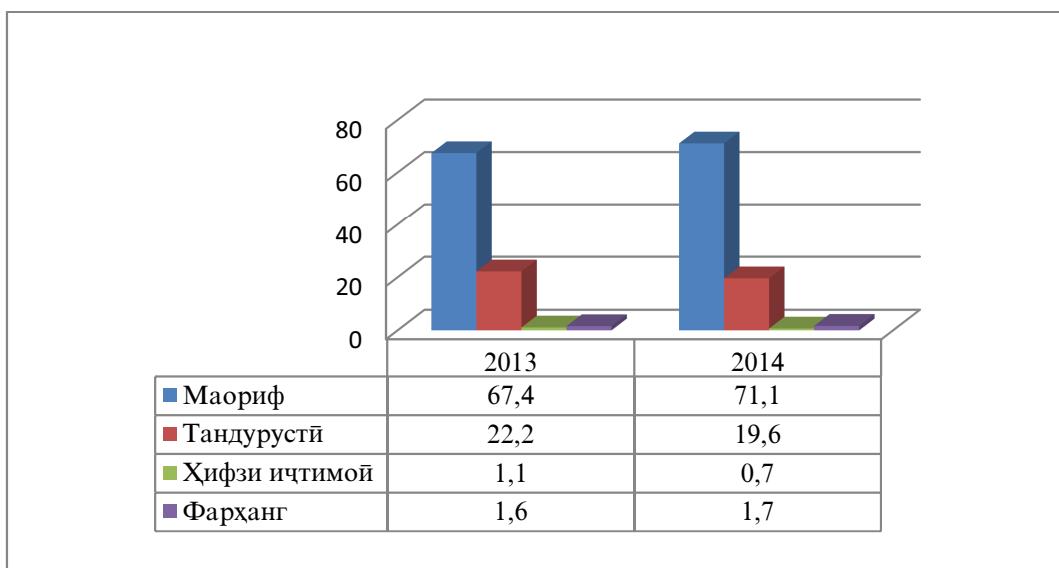
Самти асосии сиёсати мақомоти иҷроияи ҳокимиyaти давлатии ноҳияи Қубодиён дар бозори меҳнат дар давраи то соли 2020 ҷалб ва ҳавасманд намудани муассисаҳои даҳлдор ҷиҳати ташкили ҷойҳои нави корӣ ва дар ин замона баланд бардоштани самаранокӣ ва рушди бозори меҳнат ба ҳисоб меравад.

Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки аз рӯи ҳамаи нишондиҳандаҳо нақшай дурнамо бар зиёд ичро карда мешавад. Новобаста аз ин солҳои охир бинобар сабаби суст будани дастгирии молиявӣ, тафриқаи калони музди меҳнат байни кормандони соҳаҳои буҷетӣ ва гайри буҷетӣ ташкил намудани ҷойҳои нави корӣ мушкил гардида истодааст. Дар ин замина, ба кор даровардани иқтидорҳои нави истеҳсолӣ ва дар ин замина ба роҳ мондани коркарди ашёи хоми маҳаллӣ зарур аст.

Дар доираи “Барномаи мусоидат ба шугли аҳолӣ дар ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2011-2014” дар давоми солҳои 2011-2014 беш аз 700 нафар курсҳои кӯтоҳмуддати қасбомӯзиро дар марказҳои таълимӣ (аз рӯи қасбҳои дӯзандагӣ, кафшергари барқӣ, муҳосиб - компютер) ҳатм намудаанд.

Хароҷоти буҷети ноҳияи Қубодиён барои рушди соҳаҳои иҷтимоӣ (тандурустӣ, маориф, фарҳанг ва ҳифзи иҷтимоӣ) сол аз сол меафзояд. Ҳаҷми маблағгузории буҷетии ин соҳаҳо бештар дар асоси ҳисобу китоби сметавӣ (харҷномавӣ) муайян мегардад. Дар натиҷа ҳаҷми хароҷоти алоҳида новобаста аз талаботи соҳа дар асоси имкониятҳои буҷети маҳаллӣ таҳия мегардад.

Диаграмма №4. Фоизи хароҷоти буҷети ноҳияи Қубодиён барои соҳаҳои иҷтимоӣ тӯли солҳои 2013-2014

Таҳлили дар диаграмма овардашуда нишон медиҳад, ки буҷети ноҳия хусусияти иҷтимоӣ дошта, соли 2014 93 фоизи он ба ин соҳаҳо равона шуда, дигар хароҷот 7 фоизро ташкил медиҳад. Новобаста аз ин, бештари маблағҳо, ки дар ин самт чудо мегардад, ба соҳаҳои маориф ва тандурустӣ равона гардида, қисми аз ҳама камтари он барои рушди соҳаҳои гуногуни ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ сафарбар карда мешавад.

Маблағи ба соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ пешбинишуда барои пардоҳти ҷуброни мактаббачаҳо (аз оилаҳои камбизоат), кӯмаки яқвақта барои шахсоне, ки дар натиҷаи садамаи Чернобил зарар дидаанд, ҳавасмандгардониҳо дар вақтҳои ҷашн ва идҳо барои иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватанӣ, собиқадорони меҳнат, маъюбони модарзод равона карда мешавад.

Музди меҳнат. Дар давоми солҳои 2011-2014 афзоши воқеии тамоми даромадҳои пули аҳолӣ, аз ҷумла музди меҳнат ва нафақа ба назар мерасад. Музди миёнаи меҳнат дар ноҳия дар соли 2014 нисбат ба соли 2011 ба андозаи 146,8 фоиз афзуда бошад ҳам, бо вуҷуди ин як қатор масъалаҳои иҷтимоӣ, баҳусус масъалаҳои меҳнатӣ, аз қабили дараҷаи баланди табақабандии аҳолӣ аз рӯи андозаи даромадҳо, сатҳи пасти музди меҳнати кормандони соҳаҳои иҷтимоӣ, кишоварзӣ ва сатҳи баланди музди меҳнати кормандони соҳаҳои хизматрасонии бонкӣ, соҳтмон ва саноат ба назар мерасад. Дар

натицаи ин хизматчиёни давлатӣ аз сабаби паст будани музди меҳнат сол аз сол ҷойҳои кории худро тарк намуда, ба корҳои тиҷоратӣ ва муҳочирати меҳнатии бурунмарзӣ машғул мешаванд ё ин ки вазифа ва мансабҳои хизматиро тарк карда, барои дарёфти кори шоиста ба корхонаҳои соҳтмонӣ ва саноатӣ мераванд.

*Ҷадвали №3. Музди миёнаи меҳнат аз рӯи соҳаҳо
дар тӯли солҳои 2011-2014*

Соҳаҳо	Солҳо				Соли 2014 дар муқоиса бо соли 2011 бо%
	2011	2012	2013	2014	
Саноат	397,81	766,71	677,65	975,64	245,2
Кишоварзӣ	145,42	172,12	255,05	260,94	179,4
Хоҷагии манзилию коммуналӣ (ҲМҚ)	279,24	304,06	355,54	384,26	137,6
Нақлиёт	216,99	259,25	434,19	487,94	224,8
Алоқа	299,13	416,29	448,58	551,73	184,4
Мақомоти давлатӣ	562,66	587,17	600,23	663,70	117,9
Маориф	261,98	348,94	534,88	605,25	231,0
Тандурустӣ	310,89	401,16	517,15	578,91	186,2
Фарҳанг	241,17	332,96	413,93	484,50	200,8
Бонкҳо	928,71	1117,35	1429,49	1568,96	168,9
Соҳтмон	-	-	879,74	658,04	-
Ҳамагӣ дар ноҳия (ба ҳисоби миёна)	246,35	338,22	494,10	550,05	223,3

Музди миёнаи аз ҳама пасти меҳнатӣ ба соҳаи кишоварзӣ рост меояд, ки чун пас аз ба шаклҳои нави хоҷагидорӣ гузаштани аксарияти хоҷагиҳои дехқонии мавҷуда сатҳи даромаднокиашон ниҳоят паст ва аксаран аз соҳторҳои даҳлдор қарздор шудаанд, тарзу усул ва тартиби ба кор қабул кардан ва муайян намудани музди меҳнат дар ин хоҷагиҳо дуруст ба роҳ монда нашудааст. Илова бар ин ҳар як роҳбари хоҷагӣ дар алоҳидагӣ музди меҳнати сахмдорони худро бо ҳоҳиши худ муайян намуда, дар аксар ҳолатҳо талаботи қоидаҳои Кодекси меҳнат риоя намекунанд.

Сатҳи бекорӣ. Бо назардошти афзалият ва самтҳои асосии соҳа яке аз ҳадафи стратегиии Барномаи рушди ноҳия дар панҷ соли оянда ба ҷои кори доимӣ таъмин намудани аҳолӣ ва дар ин замина коҳиҷӯӣ додани сатҳи бекорӣ аст. Барои расидан ба ин ҳадаф дар доираи Барномаи мазкур ба кор даровадани иқтидорҳои нави истеҳсолӣ дар назар аст. Таҷрибаи солҳои охир нишон медиҳад, ки яке аз омилҳои асосие, ки бекорони расман бақайдгирифташуда сари вакт ва пурра ба кор таъмин карда намешавад, ин ба дарҳост ва пешниҳоди муассисаю идораҳо ва ташкилотҳои даҳлдор вобаста аст. Дар баробари ин ҳангоми гузаронидани ярмаркаҳои ҷойҳои кории холӣ аксари иштирокчиён аз паст будани музди меҳнат ва шароити номусоиди корӣ норозӣ буда, аз ишғоли вазифаҳои пешниҳодшуда даст мекашанд.

Маълумоти расмӣ нишон медиҳад, ки сатҳи бекорӣ (бекороне, ки расман дар Шӯъбаи Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ ба қайд гирифта шудаанд) дар соли 2014 нисбат ба соли 2010 ба 15 фоиз афзоиш ёфтааст. Дар соли 2014 аз шумораи умумии бекорони расман ба қайд гирифташуда танҳо 42 фоизи он ба кор таъмин карда шудаанду ҳалос.

Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки айни замон аз шумораи умумии заҳираҳои меҳнатӣ (86068 нафар) шумораи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол 44918 нафарро ташкил медиҳад, ки 52,2 фоизашро бекорон ташкил медиҳанд. Бештари шумораи бекоронро занон ташкил медиҳанд, ки аслан хонашинанд.

Таи чор соли охир дар доираи “Барномаи мусоидат ба шуғли аҳолии ноҳияи Кубодиён дар тӯли солҳои 2011 – 2014” беш аз 2195 нафар ба ҷои кори доимӣ таъмин карда шуд.

Диаграмма №5. Барномаи мусоидат бо шугли ахоли барои солҳои 2011-2014 (нафар)

Бо мақсади кам кардани сатҳи бекорӣ, таъмини шароити мусоид барои фаъолияти минбаъда ва дастгирии молиявии бекорон аз ҷониби шӯъбаи агентии давлатии ҳифзи иҷтимоӣ, шуғли аҳолӣ ва муҳоҷирати ноҳия аз ҳисоби маблағҳои буҷети ҷумҳурияй ҳамасола қарзҳои бефоиз ва имтиёзнок пешниҳод карда мешавад. Дар тӯли солҳои 2011-2014 шумораи умумии бекороне, ки аз қарзҳои бефоиз истифода намудаанд, 172 нафарро ташкил дода, ҳачми умумии маблаги пешниҳодшуда ба 466885 сомонӣ баробар аст.

Сабаби кам будани шумораи истифодабарандагони қарзҳои бефоиз ин надоштани иттилооти кофӣ ва маҳдуд будани маблағҳои пешниҳодгардида мебошад. Ҳамасола ба ҳисоби миёна ба 1 нафар ба маблаги 2600 сомонӣ қарзҳои бефоиз дода мешавад, ки ин хеле кам буда, барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоию иқтисодӣ басандад нест.

Дар ноҳия иқтидорҳои қалони истеҳсолӣ ва захираҳои меҳнатии зиёди истифоданагардида мавҷуд аст, ки дар натиҷаи самаранок ва оқилона истифода намудани онҳо масъалаи поён овардани сатҳи бекорӣ аз байн бардошта мешавад.

Самти асосии сиёсати мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Кӯбодиён то соли 2020 ин, пеш аз ҳама, ҷалб ва ҳавасмандгардонии муассисаҳои даҳлдор ҷиҳати ташкили ҷойҳои нави корӣ дар бозори меҳнат, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти соҳторҳои даҳлдори соҳа ва дар ин замина мусоидат намудан ба рушди бозори меҳнат маҳсуб меёбад. Бо ин мақсад то соли 2020 ташкили 13550 ҷойҳои нави корӣ дар назар дошта шудааст.

Солҳои 2011 – 2014 аз ҳисоби оилаҳои камбизоат ва осебазири ноҳия гурӯҳи ҳудоёрирасон таъсис дода шуда, оид ба масъалаҳои кор дар гурӯҳ, ҳуқуқ ва вазифаҳои аъзоён, тарзи банақшагирии фаъолияти гурӯҳ омӯзишҳо гузаронида шуд. Дар баробари ин, гурӯҳ оид ба роҳҳои беҳтар намудани зиндагии худ, аз ҷумла машғул шудан бо соҳибкории хурд ва фаъолияти даромаднок иттилоъ гирифтанд. Дар асоси шартнома аз тарафи ташкилот ба ин гурӯҳҳо қарзи бефоиз дода шуд, ки бо истифода аз ин аъзоёни гурӯҳ фаъолияти даромадноки худ (ҳарғӯшпарварӣ, мурғпарварӣ, фурӯши ашёи мактабӣ, парвариши сабзавот, духтани куртаҳои занона ва фурӯши маводи ҳӯрока)-ро оғоз намуданд.

Яке аз мушкилотҳои асосие, ки мутахассисони соҳаро ба ташвиш овардааст ин ба талаботҳои мусоиди фаъолияти корӣ мутобиқ набудани шароити кории шӯъбаи Агентии меҳнат, шуғли аҳолӣ ва муҳоҷират ба ҳисоб меравад. Муассисаи мазкур солҳои зиёд аст, ки дар бинои меҳмонхонаи ҳусусӣ ба таври иҷоранишин фаъолият намуда, аз нарасидани техникаю таҷхизотҳои замонавӣ ва воҳидҳои корӣ танқиси мекашад.

Муҳоҷирати меҳнатӣ. Муҳоҷирати меҳнатӣ ба монанди тамоми шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ дар таъмини аҳолӣ бо ҷои кор нақши қалон бозид, сарчашмаи асосии даромади аҳолӣ ба шумор меравад. Аз рӯи ҳисботи расмии оморӣ дар соли 2014

шумораи умумии муҳочирон 9272 нафарро ташкил дод, ки дар қиёс ба соли 2013- 209 нафар зиёд гардидааст. Соли 2014 танҳо тавассути 5 филиали бонк (Амонатбонк, Тоҷиксодиротбонк Агроинвестбонк, Эсхата ва Ориёнбонк) аз ҳисоби муҳочирони меҳнатӣ 35,2 млн. доллари ИМА, интиқоли маблағ ворид гаштааст.

Бо мақсади мусоидат ба танзими ҷараёни муҳочирати муташаккилонаи бурунмарзии меҳнатӣ амалӣ намудани тадбирҳои зерин дар назар аст:

- фаро гирифтани муҳочирони меҳнатӣ ба суғуртакунонии ҷамъшаванда ва ихтиёри;
- пурра аз муоинаи тиббӣ гузаронидани муҳочирони аз муҳочират баргашта;
- ворид ва амалӣ намудани шакли нави қарз - «Қарзи роҳқиро» барои шаҳрвандоне, ки ҳамчун бекор дар мақомоти давлатии шугли аҳолӣ дар қайд буда, ҳоҳиши муҳочиратӣ меҳнатӣ доранд;
- ҷалби муҳочирони меҳнатӣ ба қасбомӯзӣ ва омӯзишии забони давлатҳои қабулкунандай қувваи корӣ ва ҳуқуқи муҳочират тавассути курсҳои кӯтоҳмуддат барои шаҳрвандоне, ки ҳоҳиши муҳочирати меҳнатӣ доранд;
- ташкил ва татбиқи механизми шаҳодатномакунонии малакаҳои қасбӣ;
- самаранок ба роҳ мондани ҳамкорӣ бо мақомоти давлатии шугли аҳолии қишварҳо ва корфармоёни хориҷӣ;

Ба роҳ мондани муҳочирати экологии дохилӣ (ихтиёри) тавассути аз ҷойҳои ҳавфнок ба ҷойҳои бехавф қӯҷонидани аҳолӣ яке аз афзалиятҳои рушди ноҳия ба ҳисоб меравад. Вобаста ба ҳалли ин мушкилот қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 01.07.2011 №332 “Дар бораи тасдиқи нақшай миёнамӯҳлати муташаккилона қӯҷонидани муҳочирони экологӣ барои солҳои 2011-2013” ба тасвиб расидааст.

Мушкилиҳои асосии соҳа:

- нарасидани воситаҳои техникӣ, курсӣ-аробачаҳо барои маъюбон;
- номутобиқатии ташкили таъминоти маъюбон, пиронсолон, кӯдакони дорои имконияти маҳдуд ба стандартҳои умумӣ қабулгардида;
- рақобатнозазир будани бозори расмии меҳнатӣ бо бозори ғайрирасмӣ;
- сатҳи пасти таҳассусӣ ва тайёри дар байни ҷавонон;
- набудани техника ва технологияҳои замонавӣ дар муассисаҳои соҳтории ҳифзи иҷтимоӣ;
- саривақт ба кор таъмин нагардидани шаҳрвандоне, ки курсҳои кӯтоҳмуддати қасбомӯзиро ҳатм мекунанд.

3.4. Соҳаи фарҳанг ва фароғат

Дар ноҳияи Қубодиён 24 адад муассисаҳои оммави-фарҳангӣ, аз он ҷумла 1 қасри фарҳанг, 4 клуб, 18 китобхонаҳои деҳоти, 1 мактаби бачагонаи санъат ва 1 осорхонаи таъриху қишваршиносӣ мавҷуд аст.

Шумораи умумии кормандони соҳа дар муассисаҳои фарҳангии ноҳия 88 нафарро ташкил дода, аз ин 5 нафар дорои маълумоти олӣ, 6 нафар дорои маълумоти олии ғайрисоҳавӣ, 18 нафар дорои маълумоти миёнаи маҳсус ва 59 нафар дорои маълумоти миёна буда, ки аз ин 13 нафарашон кормандони техники мебошанд.

Бо мақсади баланд бардоштани дониш ва малакаи кормандони соҳа дар давоми солҳои 2010-2014 беш аз 10 нафар аз тарафи бахши фарҳангии ноҳия (оид ба коргардони, корманди муассисаҳои клуби ва китобдорони китобхонаи оммавӣ) ба донишкадаи давлатии санъати Тоҷикистон барои такмили ихтиносос ирсол карда шудаанд.

Дар айни замон муассисаҳои фарҳангии ноҳия аз нарасидани мутахassisони баландиҳтиносси соҳавӣ танқиси мекашанд. Шумораи умумии эҳтиёҷот ба қадрҳои баландиҳтинос 15 нафарро ташкил медиҳанд.

Осорхонаи таъриху кишваршиносӣ. Осорхона 18-уми октябрин соли 1988 ташкил шудааст, ки аз 1926 адад нигораҳои асрҳои 6-то мелод то имрӯзаро дар бар мегирад. Осорхона аз 4 хучра иборат аст:

1. Бостоншиносӣ- бозёфтҳои ёдгориҳои таърихии “Тахти Сангин”
2. Таърих ва ҳунар- бозёфтҳои ҳунарҳои мардумии ноҳия.
3. Ганчинаи Ҳаким Носири Ҳусрав.
4. Мардумшиносӣ

Дар осорхона наққошӣ – 7 адад, графикӣ-20 адад, ҳайкалтарошӣ – 57 адад, маснуоти амалӣ – 48 адад, ашёҳои археологӣ -245 адад, ашёҳои майшию этнографӣ – 147 адад, ҳуҷҷатҳо – 274 адад, дигар ашёҳо -480 адад, ҳуҷҷатҳои гуногун – 180 адад, ҳар гуна асъори пулии дигар мамлакатҳо – 468 адад мавҷуд аст, ки тасвиркунандай таърихи гузаштаю имрӯза ва фарҳангни ниёғони мардуми заҳматкаши ноҳия мебошанд.

Мушкилиҳои осорхона таъмирталаб будани ҳуҷраи таърих ва ҳунар, нарасидани мизу курсӣ ва чудо нагаштани маблағ барои ҳаридори намудани нигораҳо.

Боғи фарҳангӣ ва истироҳатӣ. Боғи фарҳангӣ соли 2012 ба тарзи ҳашари умуми ташкил ёфта, аз ҳисоби бақияи озоди буҷети маҳаллӣ маблағгузори карда шудааст. Дар ин давра гирди боғ бо панҷараи муҳофизати ҳифз карда шуда, дар он 717 ниҳолӣ ороиши нашъу намо дорад.

Китобхона. Дар ноҳия 18 китобхонаи оммавӣ фаъолият намуда, аз ин 2 китобхона дар тавозуни бахши фарҳанг буда, 2 китобхонаи шахсӣ ва 14 китобхонаҳои дехотӣ ба ҷамоатҳои дехоти ноҳия тааллук доранд.

Мушкилиҳои китобхонаҳо дар тавозуни бахши фарҳанг набудани биноҳои алоҳидай 7 китобхона, норасогии китобҳои тозанашр, мизу курсиҳо ва соҳтмони 1 маркази фарҳангӣ фароғатӣ дар ҷамоати дехоти 20 солагии Истиқлол мебошад.

Мактаби бачагонаи санъат. Мактаб соли 1979 ташкил шуда, то имрӯз фаъолият дорад. Шумораи умумии хонандагон 137 нафар буда, ба хонандагон 10 нафар омӯзгорон дар шӯъбаҳои рубоб, ҷанг, рақс, доира, таблак, рассомӣ ва омӯзиши компьютер ҳунар меомӯзанд.

Мушкилиҳо нарасидани синфҳонаҳо, омӯзгорони қасбӣ, адабиётҳои мусиқӣ ва асбобҳои мусиқии ҳалқӣ мебошад.

3.5. Соҳаи сайёҳӣ ва варзиш

Соҳаи сайёҳӣ. Ҷойгиршавии ҷуғрофӣ, ёдгориҳои машҳури таърихӣ, ландшафти зебои кӯҳӣ дар атрофи ноҳия метавонад дар рушди минбаъдаи ноҳияи Қубодиён ҳамчун як минтақаи сайёҳӣ мусоидат намояд. Ҳалқи хирадманди гармҷеҳраи ин сарзамин бо меҳмон дӯстии ҳеш метавонад ба ин минтақаи сайёҳӣ файзу баракати тоза бахшад.

Рушди соҳаи туризм баҳри паст кардани сатҳи бекорӣ дар ноҳия замина ва имкониятҳои муфидро фароҳам мевараад.

Инчунин руди соҳаи мазкур барои ғанӣ гардонидани буҷети маҳаллӣ мусоидат ҳоҳад кард.

Барои пешбурди сиёсати соҳа ва татбиқи самараноки он дар ноҳия баҳши ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ амал намуда истодааст, ки дар он 11 нафар мутахассисон фаъолият менамоянд.

Ҳамчун мавзеи сайёҳӣ дар атрофи ноҳия дарёи Ваҳш мебошад, ки барои ҷалбӣ сайёҳони доҳили ва ҳориҷӣ мусоидат менамояд.

Бо мақсади рушди минбаъдаи соҳа айни замон 2 адад ҳатсайрҳои гуногун ташкил гардидааст, ки ҳамасола аз он тамоми сайёҳон истифода мебаранд.

Дар сатҳи ҷумҳурӣ сол то сол ба рушди соҳаи сайёҳӣ диққати маҳсус дода шуда, дар ин замина аз 28 майи соли 2009, №299 «Барномаи рушди туризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2014» қабул карда шудааст, ки дар асоси ин қарори раиси ноҳия аз 13 августи соли 2009, № 683 қабул карда шуда, дар доираи он то соли

2014 дар ноҳияи Қубодиён ба анҷом расонидани соҳтмонҳои хусусӣ дар мавзеъҳои дарёи Вахш дар назар дошта шудааст.

Мушкилии асосие, ки дар ин самт ба назар мерасад, норасогии воситаҳои молиявӣ мебошад. Бинобар маҳдуд будани буҷети маҳаллӣ аксар чорабиниҳое, ки дар барнома пешбинӣ гардидааст, саривақт маблағгузорӣ ва иҷро карда намешаванд.

Қайд кардан зарураст, ки бо мақсади инкишифӣ соҳаи варзишӣ-қӯҳнавардӣ барои сайёҳони хориҷӣ ва дар ин замина ҷалб намудани ҷавонони ноҳия яке аз имкониятҳои ҳуби ноҳия дар рушди соҳаи мазкур ба ҳисоб меравад. Аз як тараф, агар қӯҳҳои мавҷудаи ноҳияи Қубодиён аз гиёҳҳои шифобаҳши табиӣ бой бошад, аз тарафи дигар, талу теппаҳои баланди он дикқати касро ба ҳуд ҷалб менамояд.

Илова бар ин барои боз ҳам беҳтар гардонидани хизматрасонии соҳа ва қабули бештари меҳмонон ва ё заминаи мусоид фароҳам овардан барои рақобати солим дар ин самт боз то соли 2016 соҳтмони 1 меҳмонхонаи дигари нави замонавӣ дар назар дошта шудааст.

Мутаассифона, дар ноҳия ташкилоту муассисаҳои муаррифиунандаи туризм фаъолият намекунад. Дар ин самт бахши ҷавонон, варзиш ва сайёҳии ноҳияи Қубодиён аз ҷиҳати надоштани воҳиди корӣ ва маблағгузорӣ нагардидани соҳа танқисии зиёд мекашад. Илова бар ин, ҳоло ҳавасмандии корхонаҳои муштараки туристии хориҷӣ барои дар ин минтақа кушодани намояндагии ҳуд эҳсос карда намешавад.

Варзиш. Бо мақсади рушди ҳамаҷонибаи соҳаи варзиш дар доираи «Барномаи маҷмӯи рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2015» аз 2 июля 2011, №278 ва «Барномаи рушди футбол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2016» дар ноҳия аз нақшай ҷорабининиҳои рушди соҳа мушахҳас тартиб дода шудааст, ки дар доираи он гузаронидани як қатор ҷорабининҳо дар назар дошта шудааст, аз ҷумла дар доираи он ташкили дастаи «Паҳтакор»-и футбол дар лигай якӯми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар назар дошта шудааст. Дар соли 2015 барои татбиқи амалии ҷорабининҳо 310,1 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Ҳоло дар ноҳия 307 нуқтаҳои варзишӣ мавҷуд аст, ки аз ин 3 майдони варзишӣ дорои ҷои нишаст, 35 адад майдончаҳои футбол, 15 адад майдончаҳои туби дастӣ, 48 адад майдончайи волейбол, 26 адад толори варзишӣ мебошанд.

Дар ноҳия 1 мактаби варзишӣ фаъолият намуда, барои пешбуруди соҳа 14 нафар мутаҳасисон кор менамоянд.

Бештари муассисаҳои варзишӣ толорҳои варзишӣ ё ин, ки майдонҳои варзишии дар муассисаҳои таҳсилоти миёнани умумии ноҳия ҷойгир шудаанд, ки ба рушди минбаъдаи соҳа таъсири манғӣ мерасонад.

Варзишгарони ноҳия дар мусобиқаҳои варзишии сатҳи гуногун, аз ҷумла мусобиқоти вилояти ва ҷумҳуриявӣ фаъолона иштирок намуда, сазовори ҷоиҳои ифтихорӣ мегарданд.

Чадвали №1. Иштироки варзишгарони ноҳия дар мусобиқаҳо тӯли солҳои 2011- 2014

№.	Солҳо	Мусобиқаҳои ноҳиявӣ	Вилоятӣ	Ҷумҳуриявӣ	Байнал-милалий	Ҳамагӣ
1	2011	25	20	11	-	56
2	2012	27	21	12	1	61
3	2013	28	19	11	1	59
4	2014	29	20	9	2	60

Иншоотҳои варзишии ноҳия дар бисёр мавридҳо ба талаботи ҳозиразамон ҷавобгӯ намебошанд ва ба таъмир ниёз дошта, ҳамчунин дар онҳо кормандони сатҳи миёнай тиббӣ намерасанд. Дар ҷамоатҳои деҳоти ноҳия норасогии толорҳои варзишӣ, майдончаҳои варзишӣ ва майдонҳои футболбозӣ эҳсос гардида, аксарияти онҳо соддаву оддӣ соҳта шуда, дар ҳолати ногувор қарор доранд.

*Чадвали №2. Җоизаҳои варзишгарони ноҳия
дар мусобиқаҳо тӯли солҳои 2011- 2014*

№.	Солҳо	Медали тилло.	Медали нуқра.	Медали биринчӣ.	Ҳамагӣ
1	2011	4	9	12	25
2	2012	5	8	11	24
3	2013	3	6	10	19
4	2014	2	5	12	19

Лозим ба зикр аст, ки баъзе аз деҳаҳои ноҳия аз марказ дур воқеъ мебошанд ва дар қаламрави онҳо ягон майдонча ё толори варзишӣ мавҷуд нест. Бинобар дурии роҳ қӯдакони ин деҳаҳо аз иштирок дар ҳама чорабиниҳои варзишӣ маҳрум мебошанд.

Дар деҳаҳои гирду атрофи ноҳия ҳамчунин ашёву афзори варзишӣ, таҷхизоти машқкунӣ ва дигар иншоотҳои варзишӣ ба таъмир эҳтиёҷ доранд.

БОБИ 4. ИНФРАСОХТОР

4.1. Таъминот бо оби нўшокӣ

Таъмини аҳолӣ бо оби тозаи нўшокӣ ва беҳсозии сатҳи дастрасӣ ба оби ошомидани хушсифат яке аз мақсадҳои асосии Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола буда, барои ноҳия афзалияти аввалин дараҷа дар панҷ соли оянда аст.

Оби нўшокии аҳолии маркази ноҳияи Кубодиён ва дехаҳои атрофии он аз пойгоҳҳои обгирии дехаи Ахча ва Қиёт, ки соли 1974 ба истифода дода шуда буд ва дар айни ҳол фаъолият намекунад.

Бо сабаби афзоиши зиёди аҳолии маркази ноҳия ва дехаҳои атрофии он ва мавҷуд набудани манбаи нави оби нўшокӣ аҳолии марказ ва дехаҳои дар боло зикр шуда, бо оби нўшоки таъмин карда намешавад.

Аҳолии бокимонда, хусусан аз маҳаллаҳои навбунёду дехаҳо, ки шабакаҳои обгузар надоранд, аз оби ҳавзҳо, чӯйборҳои худҷори ва оби бо мосинҳо овардашуда, истифода мебаранд.

Барои таъмини аҳолии ноҳия, маҳаллаҳои атроф, корхонаю муассисаҳо бо оби нўшокӣ ва хизматрасонии обҳои коррезӣ дар ноҳия Корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунӣ ва канализатсияи ноҳия соли 2015-ум ба фаъолият шурӯъ намуд. Як хусусияти хоси корхонаи мазкур дар он зоҳир мегардад, ки хизматрасонии таъминоти оби нўшокӣ ва обу коррезии хонаҳои баландошёнаи маркази ноҳия ва ду дехаи гирду атрофи онро фаро мегирад.

Дар тавозуни корхона 3 адад истгоҳи обкаши обинўшокӣ (ҷоҳҳои амудӣ) мавҷуд аст. Масоҳати умумии шабакаҳои оби нўшокӣ 32 км-ро ташкил медиҳад.

Яке аз мушкилотҳои ташвишовари соҳа ин дастрасӣ надоштани қисми аҳолӣ, маҳсусан ҷамоатҳои дехот ба манбаҳои оби аз нуқтаи назари экологӣ тоза маҳсуб меёбад. Ҳавзҳои дехаҳо аз тарафи аҳоли бо роҳи ҳашар тоза карда мешавад ва аз тарафи ягон ташкилотҳои назорати санитари назорат карда намешавад. Оби ифлоси ҳавз ва чуйборҳо сабабгори зиёд гардидан касалиҳои сироятӣ гардидааст.

Чадвали 1. Таъмини оби нўшокӣ дар ҷамоатҳои дехоти ноҳия

№	Номгӯи ҷамоатҳо	Аҳолии мавҷуда	Аҳолии ба оби нўшокӣ дастрасӣ дошта	% таъмини аҳолӣ бо оби нўшокӣ	Аҳолии ба оби нўшокӣ дастрасӣ надошта	% аҳолие, ки бо оби нўшоки таъмин нест
1	Носири Ҳусрав	36206	30120	83%	6086	17
2	Тахти Сангин	37961	29050	76,5%	8911	23,5
3	У. Назаров	21532	15100	70,1%	6432	29,9
4	20 солагии Истиқлол	28542	21510	75,3%	7032	24,7
5	Навобод	10484	5110	48,7%	5374	51,3
6	Заркамар	12198	6040	49,5%	6158	50,5
7	Ишмурод Ниёзов	19202	13100	68,2%	6102	31,8
	Ҳамагӣ:	166125	120030	72,2%	46095	27,8

Яке аз мушкилиҳои соҳа набудани дастрасии аҳолӣ ба сарчашмаҳои асосии обгирий, аз кор баромадани ҷоҳҳои артезианий ва насосҳои обкашӣ, набудани системаи обтаъминкунӣ дар маҳаллаҳои навбунёд ва ё аз кор баромадани системаҳои мавҷуда дар дигар мавзъеҳо ба ҳисоб меравад.

Дар марказ 3 адад насосҳои обкашӣ корношоям ва 17 км. ҳатҳои обрасонӣ мавҷуд буда, ки онҳо таъмир талаб мебошанд.

Бинобар гарон будани қисмҳои эҳтиётий ва норасогии воситаҳои молиявӣ соҳтор имконияти азnavsозии иншоотҳои мавҷударо надоранд.

Бинобар солҳои тӯлонӣ истифода гардидан ва сари вақт таъмири асосӣ нагузаронидан фарсада шуда, таъмрталаб мебошанд. Аз ин сабаб зарурати иваз намудан таҷҳизот ва қубурҳои мавҷуда ба миён омадааст.

Системаи обу ташноби (канализасия) нохия умуман вучуд надорад.

Дар доираи «Барномаи беҳтар намудани таъмини аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби тозаи нӯшкӣ барои солҳои 2007-2020» (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №514 аз 2.12.06) дар маркази нохияи Қубодиён барқарорсозии иншоотҳо ва хатҳои қубури мавҷудаи системаи обтаъминкунӣ, таҷдид ва аз нав соҳтани хатҳои обгузар ва дигар соҳтмонҳо барои солҳои 2016-2020 ба нақша гирифта шудааст. Барои беҳтар намудани дастрасии аҳолии нохия ба оби нӯшкӣ дар доираи Барномаи номбурда аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ 83879,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки аз он ҷумла барқарорсозии системаи обтаъминкунӣ маркази нохия (57,5 км) 20878,0 ҳазор сомонӣ, бо оби нушкӣ таъмин намудани аҳолии ҷамоатҳои деҳоти И.Ниёзов, Н.Хусрав, Навобод ва 20 солагии Истиқлол (310,9 км) 53449,0 ҳазор сомонӣ ва барқарорсозии системаи обу корезии нохия (17 км) 9552,0 ҳазор сомонӣ ба маблағгузории буҷети ҷумҳурияйӣ ва сармояи ҳориҷӣ эҳтиёҷ дорад.

Дар сурати сари вақт ҷудо гардидаи маблағҳои пешбинӣ гардида ва татбиқи самараноки лоиҳаҳо сифати таъминоти оби нӯшкӣ дар нохия беҳтар гардида, аҳолӣ бо оби тозаи нӯшкӣ таъмин мегардад.

Илова бар ин сари вақт ғузаронидани ташхис ва безараар гардонидани оби ошомидани дар асоси технологияи муосир ба мақсади паҳн нашудани қасалиҳои сироятӣ зарурат дорад.

Мушкилии асосӣ дар таъмини аҳолӣ бо оби тозаи нӯшкӣ аз инҳо иборат аст:

- *Таъмини шабакаҳои обтаъминкунӣ бо нерӯи барқ тибқи меъёр;*
- *Ҳолати гайриқаноатбахши техникии иншоотҳои обтаъминкунӣ;*
- *Нарасидани таҷҳизотҳои барқии қудратнок ва гидромеханикӣ;*
- *Саривақт пардоҳт нагардидани ҳаққи хизмати обрасонӣ аз ҷониби истифодабарандагон,*
- *Вуҷуд надоштани баҳисобгирии дақиқи истифодабарии об ва обченкунакҳо.*

4.2. Ҳадамоти рифоҳӣ (Хочагии манзилию коммуналӣ)

Корхонаи давлатии фаръии хочагии манзилию коммуналӣ ҳизматрасонии коммуналиро фаъолияти ҳудро дар самти нигоҳдории фонди манзил, тозагиу санитарӣ, ободонию қабудизоркунӣ, равшаннамоӣ ва ғайра ба роҳ мондааст.

Сабаби асосии пурра фаро гирифта нашудани муассисаҳои маркази нохия ба ҳизматрасонии коммуналӣ, агар аз як тараф набудани шартномаҳои тарафайн бошад, аз тарафи дигар ин суст будани иқтидори техникии корхона ба ҳисоб меравад. Суст будани имкониятҳои молиявӣ ва маблагзории соҳа боис гардидааст, ки таи 20 соли охир ягон техника ва таҷҳизотҳои замонавӣ ворид карда нашудааст, ки корро дар ин самт боз ҳам мушкилтар мегардонад. Дар соли 2014 аз тарафи буҷаи маҳалли барои ободонӣ 280000 сомонӣ ҷудо карда шудааст.

Дар корхона 1 адад автомашинаи ГАЗ-53 барои баровардани партовҳои майшӣ ва 1 адад автомашинаи ЗИЛ-130 обпошак мавҷуд мебошад.

Айни замон, тоза ва қашонидани партовҳо, корҳои ободонӣ, қабудизоркунӣ, тайёрӣ ва ҷашнгирии маъракаҳои сиёсию оммавӣ, ороиши қӯчаҳои нохия бо шиору навиштаҷот, таъмири системаи равшандии кӯчаҳо, дарҳости шаҳрвандон ба зиммаи коргарони идора гузошта шудааст.

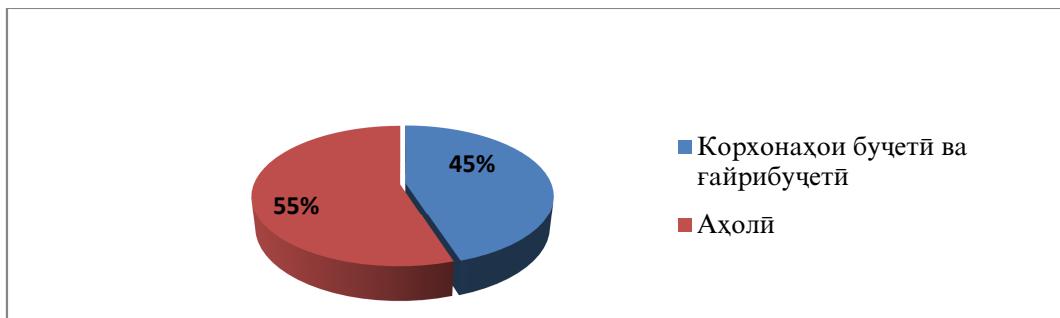
Ҳаҷми миёнаи партовҳои майшӣ ба сари ҳар як истиқоматкунандай маркази нохия дар тӯли солҳои 2011-2014 ба ҳисоби миёна $1,85 \text{ м}^3$ - ро ташкил медиҳад.

Корхона ба ҷуз аз истиқоматкунандагони нохия боз бо 41 адад корхонаҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ, 98 адад мағозаҳои тиҷоратӣ шартномаи ҳамкорӣ дорад, ки ҳаҷми партовҳои аз корхонаҳои мазкур баровардашаванда 45 % ҳаҷми умумии партовҳои саҳти майширо ташкил медиҳад.

Мушкилиҳои асосии ин соҳа норасогии техника, ба ҳусус ҷасоити техникии коммуналии ҳозиразамон, кӯҳнаю фарсуда гардидаи шабакаҳои таъминоти об, кам

будани қуттиҳои ахлотпартой, паст будани музди меҳнати коргарон ва баланд будани нархи сӯзишворӣ мебошад, ки ин ҳама ба баланд гаштани нархи хизматрасонӣ оварда расонидааст.

Диаграмма №1. Ҳаҷми умумии партовҳои саҳти машиинӣ баровардашуда

Партовгоҳи марказӣ дар масофаи 10 км дур аз маркази ноҳия ҷойгир шуда, масоҳати умумии он ба 1,5 га баробар аст ва то кунун гирду атрофи он девор надорад. Илова бар ин нуқтаҳои ахлотпартоии мавҷуда талаботи имрӯзаро қонеъ гардонида наметавонад ва айни замон зарурати соҳтмони нуқтаҳои нав ба миён омадааст. Бар замми ин бинобар боришоти зиёди пай дар пай каналу ҷӯйҳои обпарто ба таъмиру азnavsозӣ ниёз доранд.

Барои беҳтар намудани сатҳи ва сифати хизматрасонии коммуналӣ ба идораи манзилию коммуналӣ зарурати дастрас намудани 1 адад автомошинаи ЗИЛ - 555, 1 адад трактори ЮМЗ ва трактори Т-28 ба миён омадааст.

Дар тавозуни Корхонаи давлатии фаръии ҳоҷагии манзилию коммуналӣ инчунин 18 км роҳҳои пиёдагард, 12 км латокҳои обгузар ва 1,5 га партовгоҳи марказӣ мавҷуд аст. Масоҳати умумии кабудизоркунӣ 4 га - ро ташкил медиҳад.

Дар соли 2015 барои фаъолияти идораи манзилию коммуналӣ аз хисоби маблағҳои буҷети маҳаллӣ 280,0 ҳазор сомонӣ чудо карда шуд, ки дар муқоиса ба соли 2011 ба андозаи 20,0 ҳазор сомонӣ ва ё 6,7 фоиз кам мебошад. Маблағҳои дар ин давра ҷудогардида асосан барои пардоҳти музди меҳнат ва дигар қӯмакпулиҳои иҷтимоӣ равона карда шудааст.

Пардоҳти ҳаққи истифодаи хизматрасонӣ дар соли 2014 – 241,0 ҳазор сомониро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2011 ба андозаи 142,8 ҳазор сомонӣ ва ё 139 фоиз зиёд мебошад. Қарзи муштариён дар назди корхона дар соли 2014 – 39,0 ҳазор сомониро ташкил медиҳад.

Маблағҳои хизматрасонии коммуналӣ барои пурра ҳал намудани ҳамаи корҳои ба зимма гузошташуда гайри имкон буда, барои таъмири роҳу роҳравҳо ва дигар иншоотҳо маблағ чудо карда намешавад. Ба ин нигоҳ накарда бо истифода аз имкониятҳои мавҷуда ҳамасола ба қадри имкон роҳҳу роҳравҳо таъмир карда мешаванд.

Мушкилии асосие, ки дар ин самт ба назар мерасад, ин нарасидани воситаҳои техникий ба техникаҳои партовкашонӣ, обпошидиҳанда, экскаватор, асенизатор ва техникаи боркашонӣ, мавҷуд набудани хатти оби нӯшокӣ дар аксарияти деҳаҳои ноҳия, дар тавозуни ҷамоатҳо қарор надоштани хатҳои обгузар ва масъалаҳои вобаста ба таъмири онҳо мебошад.

4.3. Таъмини барк

Ба аҳолии ноҳия ҷиҳати таъминоти барқ идораи барқи ноҳия хизмат мерасонад. Дар фасли зимистон барқ аз рӯи лимит дода мешавад. Танҳо ба иншоотҳои соҳаи иҷтимоӣ ва маъмури дар фаслҳои тирамоҳу зимистон қувваи барқ бе маҳдудият таъмин карда мешавад.

Ба санаи 1 январи соли 2015 қарзи истифодабарии нерӯи барқ 4670,4 ҳазор сомониро ташкил медиҳад, аз ин қарзи Идораи Давлатии беҳдошти замин ва обюёри (ИДБЗО) 429,9 ҳазор сомони, соҳаи кишоварзӣ 4154,7 ҳазор сомонӣ ва дигар соҳаҳо 85,8 ҳазор сомониро ташкил дод. Қарзҳои соҳаи кишоварзӣ аз истифодаи ҷоҳҳои амуди барои обёрии заминҳои кишоварзӣ ба вуқӯъ омадааст.

Дар ҳолати фаъолияти корхонаҳои истехсолӣ тавоноии мавҷуда басанда набуда, ба зиёдбории зеристгоҳҳои трансформаторӣ оварда мерасонанд, ки дар натиҷа бисёр садамаҳо ба вучуд меоянд.

Таъминоти аҳоли ва корхонаҳо бо қувваи барқ дар мавсими тобистон пурра ба талабот ҷавобгӯй буда, дар фасли зимистон талаботи аҳолӣ нисбати барқ 35 % қонеъ карда мешавад. Сабаби асосии он норасогии тавоногии барқ мебошад.

Тавассути соҳтмони нерӯгоҳи хурд дар дехаи Чинортуғай ҷамоати дехоти Заркамари ноҳия муаммои барқро дар фасли зимистон қисман бояд ҳал намуд.

Ҷадвали №1. Истифодабарии нерӯи барқ дар соли 2014 (ҳаз.сомони)

Номгуй	Накшা	Иҷро	Фоиз
Интиқоли барқ, кВт. соат	X	87.351	X
Маблағи ҳисобшуда ва пардоҳтишуда	7.013	6.149	87,7
Аз он ҷумла аҳоли	4.810	4.629	96,2
Маблағи ҳисобшудаи Идор. об	643	218	33,9
Қарзи барқ	X	4.670	X
Аз ҷумла қарзи Идораи об	X	430	X

Ҷадвали №2. Бақиятулиҳои истифодабарии нерӯи барқ

Номгуй	Қарз ба 1.01.15с	Маблағи ҳисоб шуда	Маблағи пардоҳт шуда
Ташкилотҳои саноатӣ	-33041	69392	89114
Файрисаноатӣ	365	3236	2386
Хочагиҳои пахтакор	4154686	0	0
Буҷетӣ ҷумҳурияйӣ	-323	2892	0
Буҷетӣ маҳалӣ	-29762	12906	5700
ИДБЗО	424949	21945	0
КФД ХМК	83526	0	0
Тиҷоратӣ	-18	30546	30546
Аҳолӣ	47999	699128	350572
Ҳамагӣ:	4670429	840045	478317

Мушкилии асосие, ки дар ин самт дида мешавад, ин аз меъёри зиёд истифода намудани нерӯи барқ мебошад. Дар айни замон зеристгоҳҳои мавҷуда бо назардошти дар фасли зимистон аз меъёри зиёд истифода бурдани нерӯи барқ талаботи рӯзафзуни аҳолиро пурра ва саривақт бо нерӯи барқ таъмин карда наметавонанд.

Мушкилии дигаре, ки ба назар мерасад, ин қӯҳнаю фарсада гардиданӣ ҳатҳои барқи ҳавоӣ ва симчубҳои ҳатҳои интиқоли барқ маҳсуб меёбад. Аксари ҳатҳои интиқоли барқ солҳои 60-70-уми асли гузашта соҳта шуда, дар ин муддат ягон маротиба корҳои азnavsозӣ гузаронида нашудааст, ки ин мушкилиро дар ин самт боз ҳам вазнинтар мегардонад. Илова бар ин, бинобар сол то сол зиёд гардиданӣ шумораи аҳолӣ ва ташкили маҳаллаҳои навбунёд талабот низ ба нерӯи барқ зиёд гардида истодааст. Аз сабаби зиёд шудани аҳолӣ ва ҳонаҳои истиқоматӣ дар ҷамоатҳои дехоти ноҳия трансформаторҳои мавҷуда қобилияти пурра таъмин кардани аҳолии ин маҳаллаҳоро ба қувваи барқ надоранд.

Эҳтиёҷоти умумӣ барои иваз намудани трансформаторҳои тавоноиашон паст ба трансформаторҳои тавоноиашон баланд 30 ададро ташкил медиҳад.

Мушкилиҳои асосии соҳа:

- кӯхнаю фарсуда шудани хатҳои барқи ҳавоӣ;
- мунтазам аз кор баромадани трансформаторҳо;
- корношоям гардидани симчубҳои хатҳои интиқоли барқ;
- сол то сол зиёд гардидани қарздории ташкилоту муассисаҳо ва хочагиҳо дар назди корхона;
- сол ба сол зиёд шудани шумораи истифодабарандагони нерӯи барқ;
- баланд будани талафоти нерӯи барқ;
- норасогии ҳисобкунакҳои электронӣ.

4.4. Нақлиёт ва хочагии роҳ

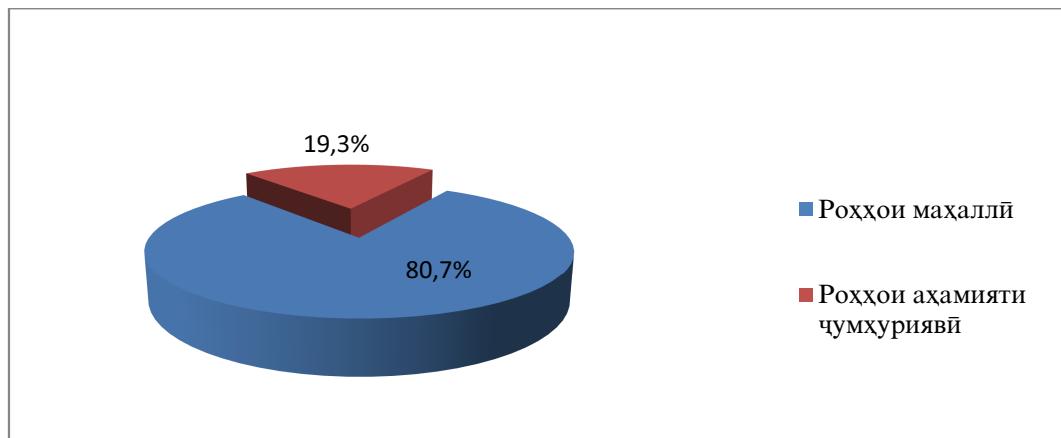
Дар ноҳияи Кубодиён 178,5 км роҳҳои автомобилгард мавҷуд буда, аз онҳо 34,5 км роҳҳои автомобилгарди аҳамияти чумхуриявидошта ва 144 км роҳҳои автомобилгарди аҳамияти маҳаллидошта мебошад.

Бо сабаби нокифоя будани маблағҳои барои нигоҳдории роҳҳо ҷудошаванда дар тули 20 соли охир ҳолати роҳҳо хеле ногувор гардидааст. Роҳҳои байни шаҳрак дар тавозуни корхонаи давлатии фаръии хочагии манзилии ноҳия буда, роҳҳои ба ҷамоатҳо ва дехаҳо баранда ба тавозуни Муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгарди ноҳия мансуб мебошанд.

Роҳҳои доҳили ноҳия ва роҳҳои байни дехаҳо ба таъмири капитали ниёз доранд.

Солҳои охир дар ноҳия бо роҳи ҳашар аз ҳисоби аҳолии тармиму таъмир ва барқарорсозии роҳҳо ба роҳ монда шуда истодааст.

Диаграмма №1. Роҳҳои маҳаллий ва ҷумҳурияйӣ

Намуди пӯшиши роҳҳо ба сурати зерин мебошанд:

Роҳҳои асфалту бетонпӯш 122,4 км.

Роҳҳои сангфарш 56,1 км.

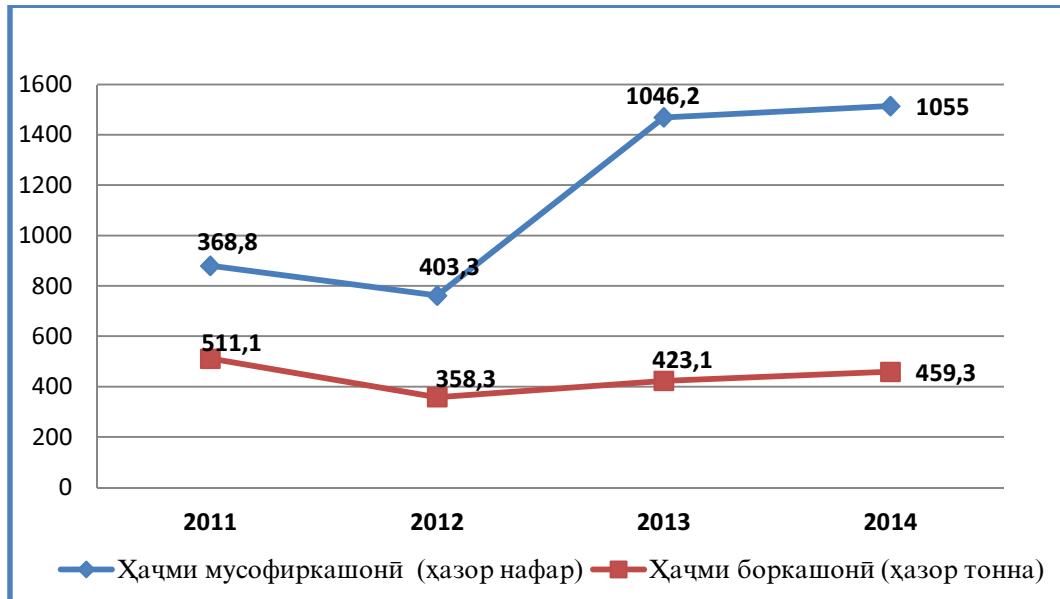
Ҳолати техникий. Дар парки автомобилии корхона 6 адад техникаи маҳсусгардонидашуда мавҷуд мебошад, ки аз он ҷумла 2 адад автогрейдер, 1 адад автомашинаи “Янчин”, 1 адад трактори Т-28х4, 1 адад трактори ЮМЗ-6л, 1 адад экскаватори ЭО-2621 мебошад. Ҳама техникаҳои мавҷуда аз таъмир бароварда шуда, 4 адади он дар ҳолати корӣ қарор доранд.

Дар ноҳия 1 муассисаи нақлиётӣ фаъолият менамояд. Файр аз ин дар ноҳия ду ҷамъияти нақлиётӣ автомобилий боркашӣ ва мусофирикашӣ фаъолият менамоянд. Инчунин дар ноҳия 1 терминал мусофирикашонӣ мавҷуд аст, ки терминалӣ «Сорбонқала» ба самтҳои байненоҳияйӣ ба самтҳои доҳилиноҳияйӣ хизмат мерасонанд. Тамоми масолех ва маҳсулоти ниёзи мардум ба воситаи нақлиётҳои автомобилий қашонида мешавад.

Мушкилии асосӣ ӯрои муассисаи мазкур набудани техника, таҷҳизоти навин ва майдони тавақуфгоҳи он ба талабот ҷавобгӯ нест, аз ин сабаб хизматрасонӣ дар сатҳи паст қарор дорад.

Қисми зиёди пулу роҳҳои мошингарди ноҳия бахусус роҳҳои аҳамияти маҳаллидошта ба таҷдид ва азnavsозӣ ниёз доранд.

Диаграмма №2. Ҳаҷми мусоғиркашони ва боркашони дар тӯли солҳои 2011-2014

Дар соли 2014 нисбат ба соли 2011 ҳаҷми мусоғиркашонӣ 2,8 маротиба афзоиш ёфта бошад ҳам, аммо нишондиҳандаи боркашонӣ бошад, баръакс 10,1 фоиз коҳиш ёфтааст. Яке аз омилҳои асосие, ки ба нишондиҳанда таъсири манғӣ расонидааст ин баланд гардидан нарҳи сӯзишворӣ ба ҳисоб меравад.

Мушкилиҳои асосии соҳаи нақлиёт ва роҳ: дар ҳолати ногувор қарор доштани роҳҳои маҳаллӣ ва пулҳо, норасогии техникаҳои ҳозиразамон ӯрои корҳои таҷдид ва азnavsозии роҳҳо, норасогии воситаҳои молиявӣ ӯрои гузаронидани таъмири асосӣ ва ҷории роҳҳо маҳсусан роҳҳои маҳаллӣ, таъмирталаб будани техниқи мавҷуда, аз оғати табиӣ ҳароб гаштани қисми кӯпрукҳо ва таъмирталаб будани онҳо, фарсада гаштани фарши қисми асосии аксарияти роҳҳои ноҳия, корношоям шудани воситаҳои техниқӣ ва набудани техниқи ҳозиразамон дар МДНРА-и ноҳия.

4.5. Алоқа ва фазои иттилоотӣ

Нуқтаи қитъаи техникии филиали ҷамъияти саҳомии кушодаи «Точиктелеком»-и ноҳияи Қубодиён яке аз корхонаҳои алоқаи ноҳия мансуб меёбад. Шумораи умумии кормандон 12 нафарро ташкил медиҳад. Ӯрои беҳтар намудани дастрасии аҳолӣ ба хизматрасонии соҳа айни замон дар ҳудуди ноҳия 1 адад дастгоҳи 1200 рақама ва 280 адад дастгоҳҳои телефонии асосӣ мавҷуд мебошад.

Айни замон, бештари сокинони ноҳия аз шабакаҳои мобилии «ТСЕЛ», «Вавилон», «Мегафон», «Билайн» ва «ТК-Мобайл» истифода мебаранд. Дарозии каналҳои телефонии байнноҳиявӣ ва доҳили ноҳиявӣ 1 км - ро ташкил медиҳад.

Шумораи муштариёни корхона дар соли 2014- 270 нафарро ташкил дод, ки дар қиёс ба соли 2013 ба андозаи 60 нафар ё 28 фоиз зиёд мебошад. Ба ин нигоҳ накарда то ҳол дар баъзе мавзеъҳо ҳатҳои телефонӣ мавҷуд нест. Аз ҷумла, ин мушкилиро дар дехаҳои “Гузари боло”, “Ахча”, “Арабхона”, “Қиёт” ҷамоати дехоти ба номи Н.Хусрав ва ҷамоатҳои дехоти ба номи И.Ниёзов, Тахти Сангин эҳсос менамоянд. Ӯрои таъмини

аҳолии деҳаҳои номбурда ба хадамоти телефонӣ ҳаридорӣ намудани симчубҳо, кабел ва дигар намуди таҷҳизоти алоқавӣ зарур аст.

Дар қатори хизматрасони Нуқтаи китъаи техникии филиали ҷамъияти саҳомии кӯшодаи «Точиктелеком»-и ноҳия хизматрасонии интернетиро ба муштариён пешниҳод менамояд.

Дар ҳудуди ноҳия барномаҳои телевизионии чумхурияй Шабакаи якум, Сафина, Баҳористон ва Ҷаҳоннамо пурра фарогир мебошад.

Фарогирии барномаҳои телевизионӣ 95 фоиз шумораи умумии аҳолиро ташкил медиҳад. Инчунин дар ҳудуди ноҳия марказҳои ҳусусии хизматрасонии интернетӣ фаъолият мекунанд.

Ба гайр аз ин дар ҳудуди ноҳия дар як моҳ чор маротиба рӯзномаи «Таҳти Қубод» нашр карда мешавад. Теъдоди солонаи рӯзномаи мазкур 4300 нусхаро ташкил медиҳад. Дар баробари ин ҳангоми гузаронидани ҷорабиниҳои сатҳи гуногун, идҳо, ҷашињҳо ва гайра иловатан рӯзномаи мазкур нашр карда мешавад. Мушкилии асосие, ки дар ин самт ба назар мерасад, ин набудани матбааи ҳудӣ мебошад. Бинобар дар шаҳри Душанбе нашр шудани рӯзномаҳо арзиши аслии онҳо гарон мегардад. Яке аз самтҳои афзалиятноки соҳа ин зиёд намудани шумораи муштариён ба ҳисоб меравад.

Яке аз афзалиятҳои асосӣ барои рушди минбаъдаи соҳа ин қашонидани ҳатти телефонии нурӣ ва насби як асад истгоҳи телефонии рақами дорои 100 рақама дар ҷамоати деҳоти Н.Хусрав ва И.Ниёзов истгоҳи телефонии рақамӣ дорои 100 рақама дар ҷамоати деҳоти «20 солагии Истиқлол» ба ҳисоб меравад..

Бо назардошти талаботҳои муосир зарурияти беҳтар намудани сатҳ ва сифати хизматрасонӣ ба миён омадааст. Аз ин лиҳоз, таъмин намудани аҳолӣ бо дастгоҳҳои телефонии бе сим яке аз афзалиятҳои асосии рушди соҳа дар давраи ояндаи миёнамӯҳлат маҳсуб меёбад.

БОБИ 5. ҲИФЗИ МУҲИТИ ЗИСТ

Пешбурди сиёсати экологӣ дар сатҳи маҳал тавассути баҳши ҳифзи муҳити зисти ноҳия татбиқ мегардад. Айни замон, дар ин самт 3 нафар дорои маълумоти оли кору фаъолиятро пеш мебаранд. Мушкилотҳои асосие, ки мутахассисон ба он дучор гардида истодаанд ин набудани озмоишгоҳи замонавӣ, техника ва таҷхизотҳои лозима ва бинои маъмурӣ мебошад.

Ноҳияи Қубодиён аграпӣ ҳисобида мешавад ва аз ин лиҳоз проблемаҳои экологии минтақа дар алоқамандии зич бо фаъолияти соҳаи кишоварзӣ вобаста мебошад. Ҷойгиршавии ҷуғрофӣ, иқлими гарм, релефи ҳамвор дар минтақа баҳри инкишофи пахта ва нашъунамои он мусоидат менамояд. Мушкилотҳои экологии ноҳия шабехи проблемаҳои экологии дигар минтақаҳои водии Ваҳш мебошад.

Яке аз хусусиятҳои хоси ноҳия дар он зоҳир мегардад, ки он дар пастии 2 метр аз сатҳи дарёи Кофарниҳон қарор дошта, аз ин ҳисоб обҳои зеризамини хеле баланд аст ва ин боиси бад шудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ ва вазъи экологӣ гардидааст. Дар натиҷаи ин зиёда аз 1432 гектар заминҳои кишоварзӣ дар ҳолати гайриқаноатбаҳши мелиоративӣ қарор дошта, аз он ҷумла бинобар сабаби баландшавии оби зери замини 1342 гектар ва 90 гектар бо сабаби шуршавии таркиби хок мебошад.

Дар ноҳияи Қубодиён 3 корхонаи саноатӣ ва 1929 адад ҳочагиҳои деҳқонии инфиридорӣ фаъолият менамоянд. Яке аз мушкилотҳое, ки дар ин самт ба назар мерасад ин надоштани ҳӯҷҷатҳои меъёрии ҳадди имконпазирии партовҳо, хулосаи экспертизаи давлатии экологӣ ва иҷозатномаи меъёрий мебошад.

Дар баробари ин, то кунун таъсири моддаҳои зааровари корхонаҳои саноатии ба муҳити атроф пурра омӯхта нашудааст. Аммо, дар корхонаҳои мавҷуда мушоҳида оид ба партовҳои моддаҳои зааровар ба фазо ба роҳ монда шудааст.

Чадвали №1. Партовҳои моддаҳои зааровар ба фазо аз корхонаҳои саноати

Номгӯйи моддаҳои зааровар	2012	2013	2014
Ҳамагӣ тн/дар як сол	391,3	366,7	319,4
Аз онҳо партовҳои саҳт	319,6	298,9	258,3
Карбогидратҳо	71,7	67,8	61,1

Яке аз мушкилотҳои ташвишовари соҳа ин дастрасӣ надоштани қисми аҳолӣ, маҳсусан ҷамоатҳои деҳот ба манбаҳои оби аз нуқтаи назари экологӣ тоза меҳсуб меёбад. Дар ноҳия танҳо 72 фоизи аҳолӣ ба манбаъҳои оби нӯшокии тоза дастрасӣ доранду ҳалос, боқимонда 28 фоиз аз ин манбаи бебаҳо истифода бурда наметавонанд. Бисёр нуқтаҳои манбаъҳои оби нӯшокии ноҳия ба талаботҳои санитарию гигиенӣ ҷавоб дода наметавонад. Аҳолии ҷамоатҳои деҳоти Навобод ва Заркамар бошад, солҳои дароз аст, ки дастрасӣ ба манбаҳои оби аз нуқтаи назари экологӣ тоза надоранд ва аз ин ҳисоб танқисии зиёд мекашанд. Дар ҷамоатҳои деҳоти номбаршуда аҳолӣ обро аз каналҳо истифода мебаранд, ки ин сарчашмаҳо барангезандай асосии бемориҳои сироятӣ мебошанд.

Солҳои охир дар ноҳия баланд гардидан суръати корҳои соҳтмонӣ ба мушоҳида мерасад. Мушкилоти асосии экологие, ки дар ин самт ба назар мерасад ин набудани системаи обу ташноб мебошад. Бинобар ин, ҳамеша ҳавфи аз партовҳо ифлос гардидан обҳои зеризаминиӣ ва оби дарёи Кофарниҳон таҳдид мекунад, ки ин дикқати ҷиддиро ба ҳуд талаб менамояд. Дар натиҷаи ин ҳамаи партовҳои маркази ноҳия ба ду заҳқаше, ки аз марказ мегузарад, партофта мешаванд. Дар навбати ҳуд заҳқашҳои номбурда дар ҳолати бад қарор дошта, зидди қоидаҳои санитарию гигиенӣ ва экологӣ мебошад. Маҳсусан, дар фасли тобистон, ки аз ин ҳисоб сар задани касалиҳои сироятӣ авҷ мегирад.

Дар маркази Қубодиён нохия 1 адад нуқтаи ба расмият даровардашудаи партовбарорӣ ташкил карда шудааст, ки пешниҳоди хизматрасонӣ аз ҷониби Корхонаи давлатии фаръии ҳоҷагии манзилию коммуналӣ сурат мегирад. Дар ин самт, сари вақт тоза нагардидани нуқтаҳои партовбарорӣ ба муҳити зист бе таъсир намемонад. Аз рӯи ҳисоботҳои мавҷуда дар як сол аҳолии нохия ба муҳити зист 915,1 тонна партов бароварда, боиси ифлосшавии обу замин ва муҳит мегардад. Дар баъзе нуқтаҳои аҳолинишин партов дар даруни сой, наздикии ҳавлиҳо ва ҷойҳои гайримуқаррарӣ партофта мешавад. Суст будани низоми идоракунӣ ва набудани назорати доимӣ мушкилотро дар ин самт боз ҳам мушкилтар мегардонад. Ин мушкилиҳо дар сатҳи дехот бештар ташвишовар арзёбӣ мегардад.

Яке аз афзалиятҳои асосӣ ва афзалиятнок барои рушди минбаъдаи соҳа ин гузаронидани корҳои тарғиботию ташфиқотӣ барои нигоҳдории ҳифзи муҳити зист ва солимгардонии аҳолӣ мебошад.

Мушкилотҳои асосии соҳа:

- ба талаботҳои санитарию гигиенӣ ҷавобгуй набудани манбаъҳои оби нӯшокӣ;
- норасогии воситаҳои техникӣ;
- риоя нагардидани талаботҳои экологӣ аз тарафи корхонаҳои саноатии нохия;
- суст будани корҳои тарғиботию ташфиқотии экологӣ дар байни аҳолӣ.

БОБИ 6. ОМОДАГЙ БА ҲОЛАТХОИ ФАВҚУЛОДДА, ПЕШГИРЙ ВА КАМ КАРДАНИ ҲОЛАТИ ҲАТАРИ ОНҲО

Таи солҳои 2012-2014 дар ноҳияи Қубодиён 2 ҳолати фавқулодда ба қайд гирифта шудааст. Дар давоми се соли охир хисороти аз оғатҳои табиӣ ба соҳаҳои мухталифи ҳочагии ҳалқрасида 787696 ҳазор сомониро ташкил дод, ки ин ба 0,6 фоизи буҷети чор солаи маҳаллии ноҳия баробар аст.

Яке аз самтҳои асосии Барномаи рушди ноҳия дар солҳои минбаъда ин дар ҳолати омодагй қарор доштан ва пешгирӣ намудани оғатҳои табиӣ аст, зеро баъзе аз деҳаҳои аҳолинишини ноҳия дар мавзеи ҳатарнок ҷойгир мебошанд. Дар мавзезъҳои ҳатарнок 0,8 фоизи аҳолии ноҳия истиқомат доранд (1440 нафар аҳолӣ).

Нишондихандаҳои баҳодиҳии хисорот аз ҳолатҳои фавқулодда дар давраи солҳои 2012-2014 аз рӯи иншоотҳо дар ҷадвали №1 инъикос шудааст. Хисороти зиёд ба ҳочагии қишлоқ, иншоотҳои ёрирасони шаҳрвандон ва заминҳои наздиҳавлиги шаҳрвандон рост меояд. Зарари бештар аз ҳисоби тарма (боришоти барф), хунукӣ ва селҳо ба вучуд омадааст.

Ҷадвали №1. Хисорот аз ҳолатҳои фавқулодда дар давраи солҳои 2012-2014

Иншоотҳои заардида	Маблағи зарар, ҳаз. сомонӣ			
	с. 2012	с. 2013	с 2014	ҳамагӣ
Ҳонаҳои истиқоматӣ	48	-	-	48
Мактабҳо, муассисаҳои томактабии кӯдакона	1	-	-	1
Дармонгоҳҳо ва беморҳонаҳо	-	-	-	-
Роҳҳои нақлиётӣ	7	-	-	7
Ҳатҳои обёрӣ ва каналу наҳрҳо (селпарто заҳбуру заҳкашҳо)	11	-	-	11
Кишоварзӣ	39	-	-	39

Дар давраи нишондодашуда хисорот аз ҳама бештар ба соҳаи кишоварзӣ ва ирригатсия (захбуру заҳкашҳо, селроҳаҳо) расонида шудааст, ки маблағи умумии он 2 миллиону 306 ҳазору 900 сомониро ташкил дод.

Дар ноҳия ҳамагӣ 7 ҷамоати деҳот вучуд дорад, ки дорои ҳудудҳои ҳавғоники геологӣ мебошад. Аз 43 деҳаҳои ноҳия 11-тояш дар зери таҳдиҳои ҳавғи табиӣ қарор дорад. Шумораи ҳочагиҳои хонагие, ки дар минтақаи ҳавғонок ҷойгиранд, 50 ададро ташкил медиҳанд, ки ба 0,2 % ҳамаи ҳочагиҳои хонавода баробар аст.

Ҷадвали № 3

№	Номгӯи ҷамоатҳо	Шумораи деҳаҳо дар ҷамоат	Шумораи деҳаҳои дар минтақаи ҳавғонок ҷойгишуда	Шумораи деҳаҳои дар минтақаи ҳавғонок ҷойгишуда (%)
1	Заркамар	5	1	20
2	У. Назаров	3	1	33
3	И. Ниёзов	5	1	20
4	Н. Ҳусрав	8	2	25
5	20-солагии Истиъилол	7	1	14
6	Таҳти Сангин	12	2	17
7	Навобод	3	3	100
Ҳамагӣ:		43	11	26
№	Номгӯи ҷамоатҳо	Шумораи ҳочагиҳои аҳолӣ, ҳамагӣ	Шумораи ҳочагиҳои хонаводагие, ки дар минтақаи ҳавғонок ҷойгишуда	Шумораи ҳочагиҳои аҳолӣ, ки дар минтақаи ҳавғонок ҷойгишуда (%)
1	Заркамар	2186	105	5
2	У. Назаров	3125	250	8
3	И. Ниёзов	2462	450	18
4	Н. Ҳусрав	4709	455	10

5	20-солагии Истиылол	4040	180	4
6	Тахти Сангин	4804	0	0
7	Навобод	1284	620	48
	Ҳамагӣ:	22610	2060	9
№	Номгӯи чамоатҳо	Шумораи аҳолӣ дар мintaқai хавfnok ҷойиршуда	Шумораи аҳолии дар мintaқai хавfnok ҷойиршуда (%)	
1	Заркамар	12198	850	7
2	У. Назаров	21532	1360	6
3	И. Ниёзов	19202	258	1
4	Н. Хусрав	36206	2377	7
5	20-солагии Истиылол	28542	1870	7
6	Тахти Сангин	37961	0	0
7	Навобод	10484	5318	50
	Ҳамагӣ:	166125	12023	7

Дар ҷадвали № 4 номгӯи равандҳои табии ба дехаҳо таҳдидкунанда пешниҳод шудааст. Асосан оғатҳои таҳдидкунанда сел, ярч ва равандҳои эрозиягӣ мебошанд. Чунин ҳолатҳои фавқулодда, ба монанди борон, барф ва барфбории зиёд дар тамоми ҳудуди ноҳия ба назар мерасад.

Ҷадвали №4

Чамоати дехот	Деха	Навъи ҷараёни таҳдидкунанда	Чамоати дехот	Деха	Навъи ҷараёни таҳдидкунанда
Носири Хусрав	Ахча	Обхези	Тахти Сангин	Ҳаваскор	Обхези
	Ҷоназартеппа	Обхези		Курот	Сел
Навобод.	Курҷалол	Обхези	У. Назарова	Чирик	Сел
	Шоҳ	Обхези		Бошқалъа	Обхези
Заркамар	Чимғилиш	Сел	20 солагии Истиқлол	Мехнатобод	Обхези
	Чупонқишлоқ	Сел		8 март	Обхези
	Заркамар	Сел		Н.Махсум	Обхези
	Богичида	Сел		Бештемур	Обхези
	Рудақул	Сел		Сангоба	Обхези
И.Ниёзов	Зирақи	Обхези			

Дар айни замон дар ноҳияи Қубодиён 11 адад ҳадамоте мавҷуд аст, ки онҳо бевосита ба оғоҳсозии оғатҳои табии ҷалб гардидаанд. Дар поён рӯйхати муассисаҳои мазкур бо нишондодани нерӯю воситаҳои мавҷуда, захираҳо ва эҳтиёҷоти онҳо оварда шудааст.

Ҳадамоти оғоҳсозӣ ва алоқа (ҶСК «Тоҷиктелеком»)		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Маркази оғоҳкунанда ва алоқа - 1 адад Асбобҳои бонги баланд – 1 адад Муҳаррик (генератор) –1 адад Мошинаи боркашӣ -1адад. Маводи сӯҳт ва молидани – 0,6 тонна. Симҷӯбҳо-10 адад.	Сӯзишвории дизелӣ – 100 л. Равғани дизелӣ – 40л.	Муҳаррик (генератор) - 1 адад Ноқил -10,5 км.
Ҳадамоти таъмини тартибот (ШКД)		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда Кормандон 153 нафар Автомошина 3 адад	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Ҳадамоти сӯхторхомӯшкуни		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Ҳайати шахсӣ-20 нафар Автомашинаи сӯхторхомушкуни 2 адад	Рудаи оташнишонии диаметраш 125 6-адад -24 метр Рудаи оташнишонии диаметраш 77-320метр	Автомошинаи сӯхторхомӯшкуни намуди асосӣ –2 адад. Либоси муҳорибавӣ 15 адад Автомашинаи борбар 1 адад

	Рудай оташнишонии диаметраш 66-300метр Махлули кимиёвии хафкунанда 300литр Асбоби фишурдаи ҳаводиҳӣ АСБ 2 -10 адад	
Ҳадамоти нақлиёт ва роҳсозӣ		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Кормандон 32 нафар Автомашинаи ГАЗ-53 -1 адад Трактор Т -28- 1адад Автомашинаи ЗИЛ- 1 адад Гредер 1 адад	Кум ва намак 20 тонна Асвалти пухта шуда 5 тонна	Автомашинаи ГАЗ-53 -1 адад Автомашинаи ЗИЛ- 1 адад Автомашинаи (мехлапата) 1 адад
Ҳадамоти коммуналӣ		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Кормандон 25 нафар Автомашинаи ГАЗ-53 -2 адад Бригадаи зудамал -8 нафар Гурӯҳи начотдиҳандагон- 7 нафар Гурӯҳи омодабоши корҳои техникий -12 нафар	Вучуд надорад	МСМ (ГСМ) – 1 тонна Автомашинаи АСМ – 2 адад Автомашинаи партовбарорӣ – 1 адад Трактори Т 28 - 1 адад Трактори намуди МТЗ 80 - 1 адад
Ҳадамоти санитарӣ ва назорати эпидемиологӣ		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Ҳайати шахсӣ – 21 нафар Автомашинаи сабукрав – 1 адад Озмоишгоҳи паразитология ва бактерология – 1 адад Яхdon - 8 дона	Гипохлорид 50кг Хлор – 10кг	Гиперхлорид – 50 кг. Дез. камераи сайёҳр – 1 адад . Дистиллятор – 1 адад Либосҳои маҳсус – 10 чуфт
Ҳадамоти муҳофизати ҳайвонот ва наботот		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Кормандон 20 нафар Сӯзандоруҳои 10гр 200адад, 5гр 180 адад	Сӯзандоруҳои 10гр 200адад, 5гр 180 адад	Сӯзандоруҳои 10 гр 500 адад, 5гр 390 адад
Ҳадамоти энергетикий		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Ҳайати шахсӣ – 45 нафар Кран 1 адад Зеристгоҳи 35/10кв - 3 адад Зеристгоҳи 35/0,4 кв-1 адад	Сими алюминӣ намуди, A-50-250 кг A – 35 – 70 кг A – 70 – 40 кг Изолятори ШФ -10кв -50 адад Изолятори ТФ-20 100 адад Изолятори ИПТ-160-0,4. 15адад Муҳофизаткунандай ПН - 400А-30 дона Изолятори ИП - 10кв 20 дона	Симчӯбҳо – 10 дона Сӯзишворӣ – 300 литр Равғани техникий – 1000 л Дастгоҳи тақсимкунандаи РЛНД-5 адад Миёнбанди эҳтиёҷӣ, коҳтӣ – 30 чуфт Ноқили барқии А – 50 – 2 т Трансформаторҳо -160кв -2адад Трансформаторҳо-250кв - 2адад . Ноқили АПВ-35-50-70 300м . Фулузоти варақагӣ (Катенка) 50 кг Гӯшаи оҳанӣ (Уголок) -63-63 10 кг Электрод - 10 кг
Ҳадамоти тиббӣ		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Кормандон - 150 нафар Мошини ёрии таъчилий - 8 адад Мошини хизмати 1 адад	Сӯзандоруҳо -аз ҷумла 2 гр -100 ад, 5 гр - 100 ад, 10 гр- 100 ад, 20 гр -100 ад, Дока 200 дона, пахта -200 дона, махлули спиртӣ -50 фл.	Маводҳои зарурияти аввалияи тиббӣ ҳангоми рӯҳ додани ҲФ Муҳаррик (генератор) - 2 адад Дефлибратор- 2 адад Дастгоҳи ИВЛ- 1 адад
Ҳадамоти муҳофизат аз селҳо ва бурдани корҳои соҳилмустаҳкамкуни		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Кормандон- 140 нафар Мошини хизмати 1 адад Экскаватор 4 адад	Мошини хизмати 1 адад Кран 1 адад	Мошини хизмати 1 адад Кран 2 адад Экскаватор 7 адад
Ҳадамоти савдо ва озуқа		
Нерӯ ва воситаҳои мавҷуда	Захираҳои мавҷуда	Эҳтиёҷот
Кормандон - 75 нафар Мошини хизмати 1 адад	Чой 100 куттӣ Намак 500 кг Равған 100 литр	

Бо мақсади бартараф намудани мушкилотҳои чойдошта ва пешгири кӯчонидани аҳолӣ аз минтақаҳои хавфнок аз ҷониби Вазорати меҳнат, муҳочират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола тавассути буҷети ҷумҳуриявӣ маблағҳои лозима ҷудо карда мешавад.

Мушкилиҳои асосӣ оид ба паст кардани сатҳи оғатҳои табӣ дар ноҳия:

- набудани захираҳои моддӣ барои рафъи оқибатҳои фавқулодда;
- норасогии воситаҳои молиявӣ;
- ба талаботҳои муосир ҷавобгӯй набудани низоми огоҳсозӣ эътинои оғатҳои табӣ;
- набудани системаи муосири огоҳқунии пешакӣ;
- кам будани ҷорабинихо оид ба ҳифзи аҳолӣ дар мавзеи осебпазиртари ноҳия;
- суст будани низоми самаранокии фаъолияти ҳадамотҳои ноҳиявӣ оид ба мудофиаи шаҳрвандӣ.

БОБИ 7. ТАЪМИНОТИ ЗАХИРАВӢ

7.1. Нерӯи ташкилӣ ва зеҳни ноҳия

Идоракунии давлатии ноҳия аз ҷониби мақомоти намояндагии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар маҳал амалӣ мегардад.

Мақомоти намояндагии маҳаллӣ – Маҷлиси намояндагони халқ аз 40 нафар (9 нафар зан) иборат мебошад. Ҷаласаҳои Маҷлис ҳар 3 моҳ гузаронида мешаванд. Дар ин ҷаласаҳо намояндагон буҷетҳои маҳаллиро тасдиқ намуда, дар бораи иҷроиши онҳо ҳисоботро мешунаванд, меъёрҳои андоз ва бочи маҳаллиро муайян, барномаҳои рушдро тасдиқ менамоянд ва ҳисботи мақомоти иҷроияи ҳокимијатро гӯш мекунанд.

Аз ҷониби Маҷлис 5 комиссияи доимӣ дар зеромада ташкил шудаву фаъолият мебаранд:

- оид ба масъалаҳои маориф, тандурустӣ, фарҳанг, кор бо занон ва тарбияи ҷавонон;
- оид ба масъалаҳои буҷет, ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, алоқа, нақлиёт, барқ, хизмати коммуналӣ, шуғли аҳолӣ, савдо ва дигар хизматрасониҳо ба аҳолӣ;
- оид ба масъалаҳои риояи қонуният, тартиботи ҷамъиятӣ, кор бо муроҷиатҳои шаҳрвандон ва тарбияи ҳукуқии аҳолӣ;
- оид ба масъалаҳои аграрӣ, ислоҳоти замин ва ҳифзи муҳити атроф;
- оид ба масъалаҳои одоби вакilon.

Мутобиқи лимити муқараркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хизматчиёни давлатии ноҳияи Қубодиён 126 воҳидҳои корӣ ҷудо гардидааст. Айни замон, дар мақомоти иҷроияи ҳокимијати давлатии ноҳия 27 нафар, ки 10 нафарашон занҳо мебошанд, фаъолият мекунанд; Ба 01.01.2015с беш аз 15 ҷои кори холӣ мавҷуд аст, аз ин 9 воҳиди корӣ дар шуъба ва баҳшҳои дастгоҳи раис ва мақомоти иҷроияи ҳокимијати давлатӣ ва 6 нафари дигар дар ҷамоатҳои шаҳраку дехоти ноҳия рост меояд. Сабаби асосии норасони кадрҳо маоши кам, нокифоя будани дастгирии моддиву маънавии мутахассисон, ба талаботи ҳозиразамон ҷавобгӯ набудани шароитҳои меҳнат ва гайраҳо мебошад.

Дар дастгоҳи раиси ноҳия 20 нафар, ки 5 нафарашон зан фаъолият мекунанд.

Дар мақомоти иҷроияи ҳокимијати давлатии ноҳия ҳама шӯъбаҳо бо компьютерҳо ҷиҳозонида шудаанд.

7.2. Таъминоти буҷетиву молиявӣ

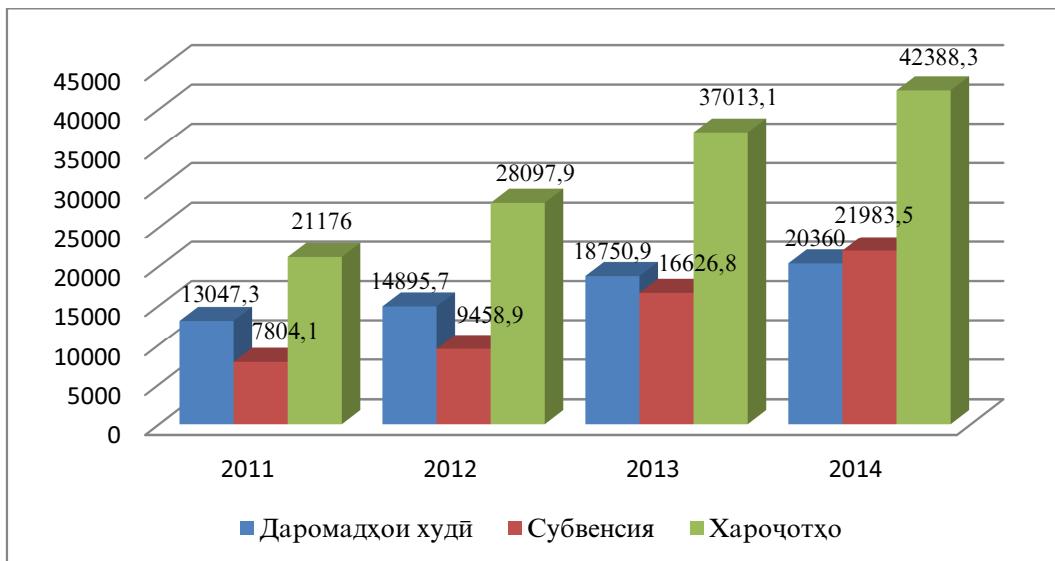
Маблағгузории «Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2016-2020» дар доираи маблағҳои пешбинигардидаи Буҷети давлатӣ ва аз ҳисоби сармояҳои дохилӣ ва манбаъҳои гайрибуҷетӣ таъмин карда мешавад. Ба манбаъҳои гайрибуҷетӣ, ки барои маблағгузории Барномаи мазкур ҷалб карда мешавад, инҳо дохил мешаванд:

- ❖ Ҳаққи аъзогии шитирокчиён дар иҷрои барнома;
- ❖ Пардоҳти мақсаднок аз фоидai корхонаҳои ҳавасманӣ дар иҷрои Барнома;
- ❖ Қарзҳои бонкӣ;
- ❖ Маблаги фондҳо ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ;
- ❖ Сармояи инвесторҳои хориҷӣ, ки дар иҷрои Барнома ҳавасманданӣ ва ё ҷорабиниҳои алоҳидай онҳо;
- ❖ Сармояи муҳҷочирони меҳнатии берунмарзе, ки дар таъмини Барнома ҳавасманданӣ.

Сарчашмаҳои асосии ташаккули буҷет - ин андози даромад аз шахсони воқеӣ, андоз аз арзиши иловашуда, андози ягона, андоз аз соҳибони воситаҳои нақлиёт, андоз аз амволи гайриманқул, маҳсуб меёбад. Таи солҳои 2011– 2014 даромадҳои худии ноҳия ба ҳисоби миёна 50 %-и қисми ҳароҷоти буҷетро мепӯшонанд.

Дар сохтори қисмати даромади бүчети ноҳия андози даромад аз шахсони воқеӣ, андоз аз арзиши иловашуда ва андози ягона дори аҳамияти бештар дорад.

Диаграмма №1. Даромад ва ҳароҷоти бүчети ноҳияи Қубодиён дар давоми солҳои 2011-2014 (ҳазор сомонӣ)

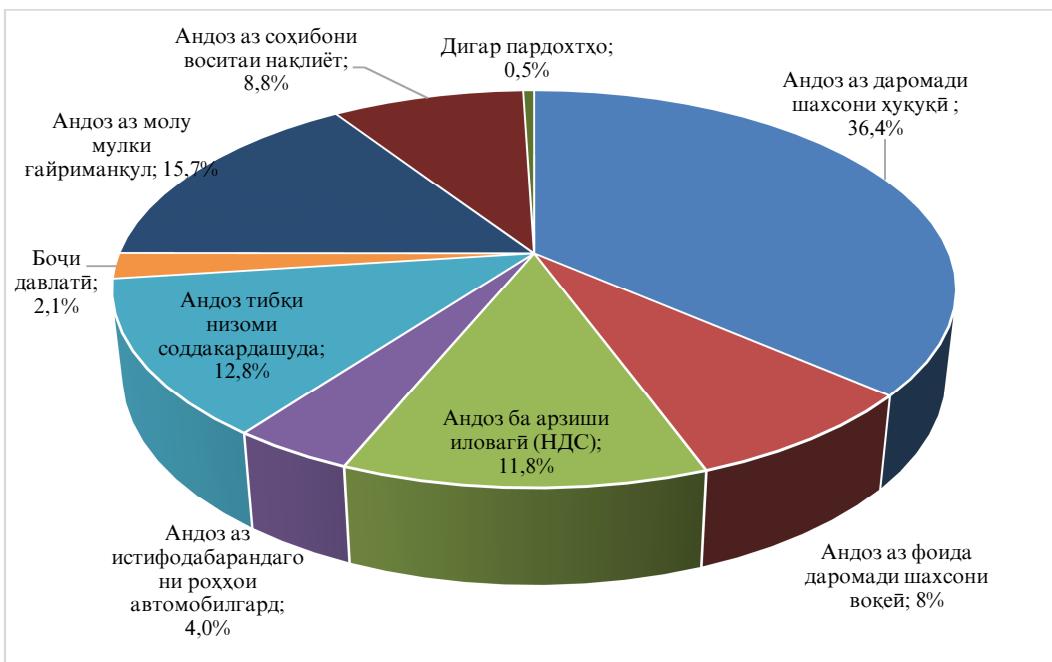
Соҳтори қисми даромади бүчети ноҳияи Қубодиён

Сарчашмаи даромад	Соли 2012	Соли 2013	Соли 2014
Андоз аз даромади шахсони ҳуқуқӣ фоида	4971450	6144922,0	7406156
Андоз аз фоида даромади шахсони воқеӣ	458511	1121617,0	1634120
Андоз ба арзиши иловагӣ (НДС)	2244668	3137300,0	2400523
Аксизҳо	1124	122,0	
Андоzi замин	814458		
Андоzi барои захираҳои табии	9241		
Андоzi истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард	543000	779781,0	804220
Андоzi тибқи низоми соддакардашуда	418870	2510830,0	2599059
Андоzi ягона	1918892		
Боҷи давлатӣ	319613	435058,0	434708
Андоzi ҳадди акқал аз даромади корхонаҳо	509789		
Андоzi молу мулки ғайриманқул	1001216	2801002,0	3205331
Андоzi соҳибони воситаи нақлиёт	485895	1727685,0	1785101
Андоzi фурӯши чакана	1062244		
Дигар пардохтҳои хатмии маҳаллӣ	136752	92599,0	90841
Ҳамагӣ андоҳо:	14895723	18750916	20360059

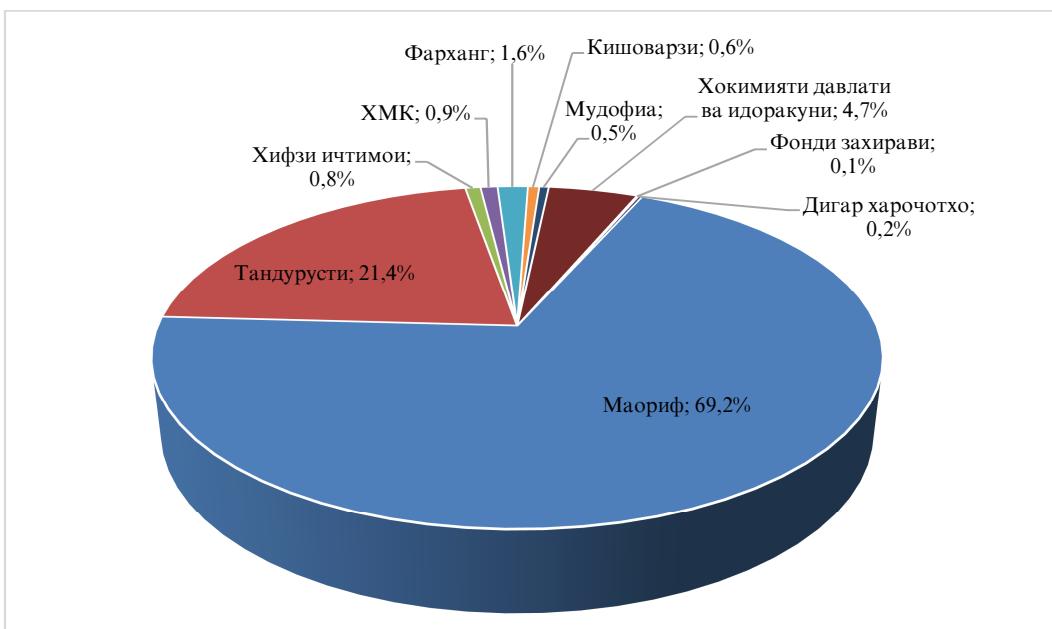
Аз диаграммаи овардашуда маълум мегардад, ки маблағ ба қисми даромади бүчет бештар аз ҳисоби андоzi даромад аз шахсони ҳуқуқӣ, андоzi фоидаи шахсони воқеӣ, андоzi аз арзиши иловашуда, андоzi бо услуги соддакардашуда, андоzi истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард, боҷи давлатӣ, андоzi соҳибони воситаҳои нақлиёт, андоzi амволи ғайриманқул ва дигар пардохтҳо ворид гардидааст.

Бүчети ноҳия ҳусусияти иҷтимоӣ дошта, дар қисми ҳароҷот ҳиссаи зиёдро ҳароҷоти соҳаҳои маориф ва тандурустӣ ташкил медиҳад. Ҳаҷми маблағгузории бүчети ин соҳаҳо дар асоси ҳисобу китоби ҳарҷномавӣ (сметавӣ) муайян мегардад. Дар соли 2014 ҳиссаи соҳаҳои иҷтимоӣ (маориф, тандурустӣ, фарҳанг ва ҳифзи иҷтимоӣ) дар бүчети маҳаллӣ 93 фоизро ташкил медиҳад, ки аз ин ҳароҷот барои соҳаҳои маориф 69,2 % ва тандурустӣ 21,4 %-ро ташкил медиҳад.

Диаграмма қисми даромади буџети нохияи Кубодиён дар соли 2014

Ҳиссаи харочоти буџети маҳаллӣ аз рӯи гурӯҳбандии функционалиӣ дар соли 2014 (ба ҳисоби фоиз)

Сабаби асосии афзудани харочоти соҳаи маориф дар солҳои охир ин ба меъёрҳои сарикасӣ гузаштани мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ мебошад.

Яке аз ҳадафҳои асосии Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии нохия барои солҳои 2016-2020 ин зиёд намудани қисмати даромади буҷаи маҳаллӣ мебошад. Ҷалб намудани воситаҳои иловагии даромад ба буҷети маҳал, тавассути ба кор даровардани иқтидорҳои нави истеҳсолӣ бо истифода аз интиқоли маблағҳои муҳочирон метавонад вобастагии буҷети нохияро аз маблағҳои субвенсионӣ кам гардонад.

БОБИ 8. НИЗОМИ МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБЙ

Яке аз унсурхой муҳими низоми идоракунии татбиқи “Барномаи рушди иҷтимоию иқтиносии ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2016-2020”, низоми мониторинг ва арзёбӣ мебошад. Он барои муҳоҳидаи ҷараёни корҳо ва таҳлили натиҷаҳои бадастомадаи Барнома, ошкор намудани таҷрибаи мусбии андӯхта ва проблемаҳои мавҷуда дар татбиқи он истифода бурда мешавад.

Низоми мониторинг ва арзёбӣ имкон медиҳад, ки робитаи мутақобила ва муттасил дар сиёсати қабулнамуда ва натиҷаҳои татбиқи амалии он таъмин гардад.

Гурӯҳи мониторинг ва арзёбӣ бо қарори Раиси ноҳия таъсис дода шуда, аз 5 аъзо иборат мебошад (мутахассисони соҳавӣ ва кормандони масъули мақомоти маҳаллии ноҳия). Гурӯҳи мониторинг ва арзёбиро Раиси ноҳия ё яке аз муовинони он сарварӣ мекунад.

Бо қарори мазкур, барои гузаронидани мониторинг ва арзёбии Барномаи рушди ноҳия - сардори баҳши рушди иқтиносидан савдо, шаҳси масъул таъин карда мешавад.

Раиси ноҳия фармоши махсус мебарорад, ки нусҳаи ҳисоботи семоҳаи ҳамаи лоиҳаҳои дар БРН дохилшуда барои ҳисбот ба баҳши рушди иқтиносидан савдо пешниҳод шавад. Муҳим аст, ки давра ба давра малака ва дониши аъзои гурӯҳи мониторинг ва арзёбӣ баланд бардошта шавад.

Соҳтори низоми мониторинг ва арзёбӣ. Барои мониторинги Барномаи рушди ноҳия муҳоҳидаи омилҳои зерин зарур мебошад:

- то қадом андоза ҳадафҳои Барнома амалӣ шуда истодаанд;
- дар доираи Барнома, лоиҳаҳо чӣ гуна амалӣ шуда истодаанд.

Ба ифодаи дигар, бояд мониторинги индикаторҳои Барнома ва мониторинги раванди татбиқи лоиҳаҳо гузаронида шавад.

Мутаносибан низоми мониторинг бояд ду унсурро дар бар гирад.

Мониторинги натиҷаҳои БРН бо роҳи ченкунии индикаторҳо анҷом дода мешавад. Мутаносибан, муваффақшавии ҳадафҳои БРН-ро аз рӯи он мулоҳиза намудан мумкин аст, ки то қадом андоза ҳадафҳои мақсадноки БРН ба даст омадаанд. Ҳамаи нишондодҳои пешниҳодгардида дар ҳазинаи электронии маълумотҳои баҳши омори ноҳия мавҷуданд. Мониторинги натиҷаҳо ҳар семоҳа гузаронида мешавад.

Мониторинги иҷрои лоиҳаҳо дар доираи Барнома, тавассути пур намудани ҷадвалҳои электронии бо формати Excel таҳия гардидаи мониторинги татбиқи лоиҳаҳои БРН, мониторинги индикаторҳои БРН ва ҷадвали ҷамъбастии шакли M-1 ҳар семоҳа ба таври синхронӣ гузаронида мешавад ва ҷамъбости он ба Вазорати рушди иқтиносидан савдо ирсол карда мешавад.

Ҳамасола ҳангоми зарурият арзёбии ҷораҳои андешидашуда ва лоиҳаҳо дар яке аз соҳаҳои барнома бо назардошти захираҳои мавҷуда ва талаботи иттилоотӣ гузаронида мешавад. Арзёбии таъсиррасонӣ аз ҷониби мутахассисони соҳавӣ ва мустақил (коршиносон/экспертҳо), ки ҳолати баҳши мазкурро хуб медонанд, гузаронида мешавад.

Номын барийн таасуулж иржүүлэх эмчилгээнд

№	Максат	Вазифа	Чорабаштагийнханчо	Арзинши ултгумши лонда (ҳаз.сомони)	Аз он чумла солхон:				Масъулүү	Сарнаамат майдагуздары
					2016	2017	2018	2019	2020	
7		Таикил намуданни фермаи паррандапарварӣ дар ҷамоати дехоти ба номи У.Назаров.	200	100	100					Маблағчоу соҳибкор
8		Таикил намуданни фермаи парвариии ҷорвои майдан шохдор дар ҷамоати дехоти Заркамар.	600	100	100	100	200	Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағчоу соҳибкор	
9		Таикил намуданни нуқтаҳои бордоркуни сунъи ба клиникаи бойтори дар ҷамоатҳои дехоти У.Назаров, И.Ниёбов, Н.Хусраев, 20 солагин Истикъол ва Навобод	600	120	120	120	120	Вазорати кишиоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Сармояи хориҷӣ	
10		Таикил намуданни ҷойѓои маҳсус барои гурӯниданни ҷорво (гуронидан ва сӯзониданни ҷорвои таалифётмани шубҳанок, дорони қасалини сирояти) дар ҷамоати дехоти 20 солагии Истикъол.	50	50				Вазорати кишиоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Сармояи хориҷӣ	
11		Таикил намуданни ҷойѓои маҳсус барои забоҳи ҷорво ҷиҳати нест карданӣ ҳуну дигар партовҳои нолозим дар ҷамоати дехоти ба номи Н.Хусраев	50	50				Чамъияти матбуоти ноҳия	Иттифоқу Точикматбуотом	
12		Бо таҷхизотҳои ҳозирзашмон таъмин намуданни ҷуқтаҳои бордоркуни сунъи дар ҷамоати дехоти Заркамар.	50	50				Вазорати кишиоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Сармояи хориҷӣ	
13		Пешниҳод намуданни қарзӯи илмиёзнику дарозмурӯжтами бонкӣ барои рӯиди соҳаи кишиоварзӣ.	10000	2000	2000	2000	2000	Бонкӯу дар ноҳия фабъолият доима.	Карзи бонкӣ	
		Маблағи умумӣ	19650	4100	4250	3800	3700	3800		
		Дүчели маҳаллӣ	750	150	150	150	150	150		
		Сармояи хориҷӣ	5950	1170	1270	1170	1170	1170		
		Маблағҳои ҳоҷагиҳои дехонӣ	1400	280	280	280	280	280		
		Маблағчои соҳибкорон	1500	500	500	200	100	200		
		Маблағчои Иттифоқу Точикматбуотом	50	0	50	0	0	0		
		Карзи бонкӣ	10000	2000	2000	2000	2000	2000		

№	Максад	Вазифа	Чорабитихолоунахад	Арзинши умумш лонча (хаз.сомоний)	Аз он чумла соглоши:					Масъутин	Сарчашмаи маблағузори
					2016	2017	2018	2019	2020		
2. Саноат											
14		Бо таңғизотхон замонави таъмин кардани корхонани көркәрди мегаю сабзивот ЧДММ “Насилли Раҳим” дар дечди Ҳаваскор ҷамоати дечоти Тахти Сангин	700	400	300					Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор
15		Таикил намудани корхонаи көркәрди шиф дар ҷамоати дечоти Н.Хусраев	500	250	250					Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор
16		Таикил намудани корхонаи хурди көркәрди пахта ва равған дар ҷамоати дечоти ба номи У.Назаров	500	250	250					Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор
17		Таикил намудани корхонаи хурди коркәрди пахта ва равған дар ҷамоати дечоти Навобод	500	250	250					Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор
18		Соҳимони корхонаи равғандарорӣ дар ҷамоати дечоти ба номи Н.Хусраев	1800	100	400	400	600	300	Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор	
19		Таикил намудани корхонаи хурди ордбарорӣ дар ҷамоати дечоти И.Ниёзӣ	200	100	100				Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор	
20		Таикил намудани корхонаи хурди макаронбарорӣ дар ҷамоати дечоти ба номи У.Назаров	200	100	100				Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор	
21		Таикил намудани корхонаи хурди коркәрди пахта дар ҷамоати дечоти “20 солагии Истикъомот”	100	50	50				Соҳибкори маҳаллӣ	Маблағуи соҳибкор	
		Маблағи умумӣ	4500	1250	1700	650	600	300			
		Маблағуи соҳибкорон	4500	1250	1700	650	600	300			

№	Максат	Вазифа	Чорабаштаголоулачо	Арзинши ултурши лонда (хаз.сомони)	Аз он чумла солхсоо:					Масъулүнү	Сарнашмалай маблагуздор
					2016	2017	2018	2019	2020		
33			Сохтмони бинод мавъмурии раёстами сүгүртән түртимой еа нафакаң наезди Хүкүматы Чумхурии Төркмөнстон	1200	100	400	400	300	Раёстами Агентияи сүгүртән ичтимоой еа нафакаң наезди Хүкүматы Чумхурии Төркмөнстон	Бүчети чүмхүрияяй	
34			Сохтмони бинод мавъмурии Маркази назоратни давлатни санитарии этидемиологияи нохия	1500	300	400	400	400	Вазоратни тапандурустай еа хүфзи ичтимоо ахолни Чумхурии Төркмөнстон	Бүчети чүмхүрияяй	
35			Сохтмони бинод қисми мустакими 49-и ҳарбикүнинидиңдайдаи Ҳадамоти давлатни оташиншионии нохия	2000	500	500	500	500	Вазоратни корхою дохилии Чумхурии Төркмөнстон	Бүчети чүмхүрияяй	
36			Сохтмони бинод мавъмурии фитилии КВД "Төркүсүгүртә" дар нохия Күбөдийн	1200	100	400	400	300	КВД "Төркүсүгүртә" Чумхурии Төркмистон	Маблагчоюн хүдүү	
37			Сохтмони бинод мавъмурии ШВКД Чумхурии Төркмистон дар нохия	2300	100	700	700	800	Вазоратни корхою дохилии Чумхурии Төркмөнстон	Бүчети чүмхүрияяй	
38			Сохтмони бинод мавъмурии КДФ "Бакайдырчиин молу мүлкүү аайрыманкүүл" дар нохия	1500	100	350	350	350	Күмиттаан давлатини идорай замини ва геодезии Чумхурии Төркмөнстон.	Маблагчоюн хүдүү	
39			Сохтмони бинод мавъмурии шүүбәи Күмиттаан давлатин амниятин милиции Чумхурии Төркмистон дар нохия	1500	200	400	450	450	Күмиттаан давлатини амниятин милиции Чумхурии Төркмистон	Бүчети чүмхүрияяй	
40			Сохтмони бинод мавъмурии прокуратураи нохия	1500	200	400	450	450	Прокуратураи генератини Чумхурии Төркмистон	Бүчети чүмхүрияяй	
			Маблагчи умуми	32100	200	3600	9350	9550	9400		
			Маблагчоюн чүмхүрияяй	24400	100	1750	7400	7600	7550		
			Маблагчоюн Иттифооку Төркмештапбуом	5000	0	1400	1200	1200	1200		
			Маблагчоюн хүдүү	2700	100	450	750	750	650		

№	Максад	Вазифа	Чорабиниҳодончоҳаҳо	Арзини үмумии лонҳа (ҳаз.сомонӣ)	Аз он ҷумла солҳо:					Масъулии	Сарчашмаи маблагузорӣ						
					2016	2017	2018	2019	2020								
2. Бахши иҷтиҳодӣ																	
5. Маориф																	
<i>Соҳтмонни бинои маъмурии шӯбди</i>																	
41			Соҳтмонни мақомоти маорифи ҳокимияти давлатии ноҳия.	1700	850	850				Вазоратни маориф ва шартии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Буҷети ҷумҳурияӣ						
42			Соҳтмонни мактабӣ парваришгоҳ дар дехаи "Ҷанғал" ҷамоати дехоти "20 солагӣ Истиклол"	6000	3000	3000				Вазоратни маориф ва шартии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Буҷети ҷумҳурияӣ						
43			Соҳтмонни бинои муассисаи таҳсилоти миёнаи үмумии №54 дар дехаи "Ҷоназартиста" -и ҷамоати дехоти ба номи Н.Хусрав	3700	1850	1850				Вазоратни маориф ва шартии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Буҷети ҷумҳурияӣ						
44			Соҳтмонни бинои муассисаи таҳсилоти миёнаи үмумии №19 дар дехаи "Сангоба" -и ҷамоати дехоти "20 солагӣ Истиклол"	2265			755	755	755	Вазоратни маориф ва шартии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Буҷети ҷумҳурияӣ						
45			Соҳтмонни бинои муассисаи таҳсилоти миёнаи үмумии №35 дар дехаи "Калинин" -и ҷамоати дехоти "Таҳти Сангин"	2250			750	750	750	Вазоратни маориф ва шартии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Буҷети ҷумҳурияӣ						
46			Таъмири қатиматии муассисаи таҳсилоти миёнаи үмумии №9 дар дехаи "Ҷорбог" -и ҷамоати дехоти ба номи И.Ниҷзоб	150	30	30	30	30	30	Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалӣ						
47			Соҳтмонни 4 синфҳонаи иловагӣ дар муассисаси таҳсилоти миёнаи үмумии №33 дар дехаи "Фрунзе" -и ҷамоати дехоти "20 солагӣ Истиклол"	250	50	50	50	50	50	Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалӣ						
48			Соҳтмонни 4 синфҳонаи иловагӣ муассисаси таҳсилоти миёнаи үмумии №5 дар дехаи "Аҳчан" -и ҷуд Н.Хусрав.	90	45	45				Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалӣ						
49			Соҳтмонни 2 синфҳонаи иловагӣ муассисаси таҳсилоти миёнаи үмумии №52 дар дехаи "Равшонобод" -и ҷуд Н.Хусрав.	55	25	30				Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалӣ						
50			Соҳтмонни 2 синфҳонаи иловагӣ муассисаси таҳсилоти миёнаи үмумии №57 дар дехоти Н.Хусрав.	55	25	30				Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалӣ						

№	Максат	Вазифа	Чорабапшыларнан	Арзинши умурни пенди (жаз.сомони)	Аз он чүмдөл солдоо:					Масъулүк	Сарнаашы майданында
					2016	2017	2018	2019	2020		
51			Сохтмони 2 синфхонаи иловасгү мұрасисаи таҳсилоти миёнаи умурни №20 дар дәхән "Нұрататули Махсүм"-и ғамоати дәхәти "20 солагин Истикъол"	55	25	30				Макомоти ичроюи хөкимияти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллӣ
52			Сохтмони 4 синфхонаи иловасгү мұрасисаи таҳсилоти миёнаи умурни №26 дар дәхән "Қизил күч"-и ғамоати дәхәти "20 солагин Истикъол"	90	45	45				Макомоти ичроюи хөкимияти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллӣ
53			Сохтмони 4 синфхонаи иловасгү мұрасисаи таҳсилоти миёнаи умурни №34 дар дәхән "Чаркургон"-и ғамоати дәхәти "Тахти Сандын"	90	45	45				Макомоти ичроюи хөкимияти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллӣ
54			Сохтмони 4 синфхонаи иловасгү мұрасисаи таҳсилоти миёнаи умурни №8 дар дәхән "Зирекі"-и үйд И. Ниезов	90	45	45				Макомоти ичроюи хөкимияти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллӣ
55			Сохтмони 4 синфхонаи иловасгү мұрасисаи таҳсилоти миёнаи умурни №45 дар дәхән "Чапары"-и ғамоати дәхәти ба номи У.Назаров	90	45	45				Макомоти ичроюи хөкимияти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллӣ
56			Хариодори өз үйхөзөндөни 26 синфхонаи иловаси бо мизи күрсү	650	130	130	130	130	Раёсдан маорифи билияты Хатлон	Бүчети вилоятӣ	
			Маблаги умумӣ	17580	6210	6225	1715	1715			
			Бүчети ҷумҳурияяӣ	15915	5700	5700	1505	1505	1505		
			Бүчети вилоятӣ	650	130	130	130	130	130		
			Бүчети маҳаллӣ	1015	380	395	80	80	80		

№	Максат	Вазифа	Чорабапшыларнан	Арзинши улуттаси пенди (хаз.сомоний)	Аз он чумла солдоо:					Масъулүү	Сарнаашмаи майданчукору						
					2016	2017	2018	2019	2020								
6. Тандурусту																	
<i>пәннүү тибинчлүк мөнкүрүүнүүнүн түшүнүүлүштүү</i>																	
57		Сохтмонни биниң наңи маркази саломаттадар марказын нөхчиян да чихозониданы он бо таңызотхону замонаваш тибдүй.		6000		2000	2000	2000	2000	Вазоратни тандурусту ва хүфизи ичилмөннөн аҳолини Чүмхүрии Тоҷикистон	Бүчети чүмхүриягын						
58		Сохтмонни бини наав дар беморхонаи марказий барроу үзүарониданы алмайтыхоу чаррохий да чихозониданы он бо таңызотхону замонаваш тибдүй.		600		200	200	200	200	Вазоратни тандурусту ва хүфизи ичилмөннөн аҳолини Чүмхүрии Тоҷикистон	Бүчети чүмхүриягын						
59		Сохтмонни бунгоху тибдүй дар чамоати деҳоти ба номи У.Назаров		200	50	50	50	50	50	Райсанни тандурусту өвлиояти Ҳамидон.	Бүчети өвлиоят						
60		Сохтмонни биниң бунгоху тибдүй дар чамоати деҳоти "20 солагиин Истикъол"		200		50	50	50	50	Вазоратни тандурусту ва хүфизи ичилмөннөн аҳолини Чүмхүрии Тоҷикистон	Сармояи хоригүй						
61		Сохтмонни биниң маркази саломатт дар чамоати деҳоти Тахти Сангин		300		75	75	75	75	Вазоратни тандурусту ва хүфизи ичилмөннөн аҳолини Чүмхүрии Тоҷикистон	Сармояи хоригүй						
62		Сохтмонни биниң беморхонаи наав дар чамоати деҳоти Навбод		800		200	300	300	300	Вазоратни тандурусту ва хүфизи ичилмөннөн аҳолини Чүмхүрии Тоҷикистон	Бүчети чүмхүриягын						
63		Аз таъмири асоси бароварданы сохторори гоститаптани нөхия ва шүйбадаан зер сохторори он (як қисми шүйбадаан чаррохий, як қисми шүйбадаан эхъгарий ва маддүхүкүүний, шүйбадаан сирорияти күдакона, шүйбадаан амрози даруна, шүйбадаан күдакона)		450	90	90	90	90	90	Макомоти ичироюн хокилиятти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллий						
64		Харидори ва бо таңызотхону мөсөн тибдүйн нөхия (таъмири таңызоти ФГС-1 адад, таъмири таңызоти мөнкүрүн тибдүйн рентген-2 адад, харидори таңызоти нафаси сүнүй (ИВЛ-ПО) -2 адад)		160		40	40	40	40	Макомоти ичироюн хокилиятти давлатии нохия.	Бүчети маҳаллий						

Бааралык мөнкүрүнүүн түшүнүүлүштүү

Бааралык мөнкүрүнүүн түшүнүүлүштүү

№	Максад	Вазифа	Чорабашинчолоулашо	Арзинши улутшин лонда (хаз.сомоний)	Аз он чумла солхсои:					Сарнаамаш маблағузоры
					2016	2017	2018	2019	2020	
65			Харидори ва бо таңхизотхон мүссири тавъмин наимудани мүассисаҳои тибдии июхия (автомағав-3 адад, чөвөни гармукунанда- хүйккүнанда (суюнтаровий икән) – 2 адад, лаптороскон барои холесистит эктолия – 1 адад, дастгоҳи таҳлилӣ – биоданализатор (ФЭК) – 1 адад, электроаппос – 6 адад, таҷхизоти хурди ҷарроҳӣ – 3 адад, таҷхизоти калони ҷарроҳӣ – 3 адад, коогулограф – 3 адад).							Вазоратни тандурустӣ ва ҳифзи иҷти靡ии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон
66			Гузаронидани таъмири камитапши мүассисаҳои тандурустии ҷамоатҳои деҳоти ба номи Н.Хусрав, У.Назаров, Тахми Сангин ба 20 солагии Истиклол	500	100	100	100	100	100	Макомоти иҷроияи ҳоқимияти давлатии ноҳия.
67			Таикини доруҳонаҳо дар ҷалоатҳои деҳоти Заркамар ва Навобод.	300	60	60	60	60	60	Макомоти иҷроияи ҳоқимияти давлатии ноҳия.
68			Соҳтмони бүнгӯҳи тибдӣ дар деҳаи Зирраки ҷалоати деҳоти ба номи И.Ниёзӣ	460	460					БРСММ
			Маблағи умумӣ	10150	796	501	2901	3001	2951	
			Буҷети ҷумҳурияӣ	7580	36	36	2436	2536	2536	
			Буҷети сийозотӣ	200	50	50	50	50	0	
			Буҷети маҳаллиӣ	1110	190	230	230	230	230	
			Сармояи ҳориҷӣ	960	460	125	125	125	125	
			Маблағҳои соҳибкорон	300	60	60	60	60	60	
										Сармояи ҳориҷӣ
69			Соҳтмони бинои мавъмури барои Агентии давлатии меҳнат, шугли аҳолӣ ва муҳочират дар ноҳия.	1200	100	600	500			Вазоратни меҳнат, муҳочират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон
70			Таикини наимудани ҷойҳои нави корӣ	125	25	25	25	25	25	Бални меҳнат ба шугли аҳолӣ дар ноҳия
			Маблағи умумӣ	1325	125	525	25	25	25	Маблағҳои соҳибкорон
			Буҷети ҷумҳурияӣ	1200	100	600	500	0	0	
			Маблағҳои соҳибкорон	125	25	25	25	25	25	

7. Ҳифзи иҷти靡ӣ

№	Марқад	Вазифа	Чорабаптың ололуңдағы	Арзинши умуршы поп да (хаз.сомоний)	Аз он үшінде солжоғи:				Масъупшы	Сарнашмаи майданындағы зорығы	
					2016	2017	2018	2019	2020		
8. Фарҳанғ											
71			Цурда намуданни 3 гектар заминни корамы обй барои бүнгәди болғи фарҳанғ ва истироҳатни ноҳия дар ҷамоати деҳоти ба номи Н.Хусрав.						Күмиташаи давлатини идораи замин ва геодезии Ҷумҳурии Тоҷикистон.	Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	
72			Аз тавъмири асоси бароварданни бинопи қасри фарҳанғи ноҳия ба номи Н.Хусрав.	500		100	200	200	Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон	Бучети Ҷумҳурияи Ҷ.	
73			Аз тавъмири асоси бароварданни бинопи Осорхонаи таърихи кишвариниси ноҳия	100		50	50		Макомоти икроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Бучети маҳалли	
74			Барқарор намудани болғи фарҳанғ ва истироҳатни ноҳия ва бо маҳчизотҳои ҳозирразамон таъмин намудани он (аз ҷумла, харидори намудани атраксион ва аргунчакҳо) Соҳимони китобхонаи замонавӣ дар маркази ноҳия.	2500		625	625	625	Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон	Бучети Ҷумҳурияи Ҷ.	
75			Барқарор намудани маркази фарҳанғий дар деҳаи Докғи ҷамоати деҳоти 20 солагии Испикӯл.	1500		500	500	500	Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон	Бучети Ҷумҳурияи Ҷ.	
76			Аз ҷавозозиин маркази фарҳанғий дар деҳаи Ҳаваскор ҷамоати деҳоти Таҳти Санғин	300		100	100	100	Макомоти икроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Маблағҳои аҳолӣ	
77			Бо асбобҳои мусикӣ, сару либоси сауғанви ва гайра таъмин намудани бâхшии фарҳанғи ноҳия.	150		50	100		Макомоти икроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Бучети маҳалли	
78			Маблағи умумӣ	60		10	10	10	20	Бучети маҳалли	Бучети маҳалли
			Бучети ҷумҳурияи Ҷ.	5110		10	835	1485	1435		
			Бучети маҳалли	4500		0	625	1225	1325		
			Маблағҳои аҳолӣ	310		10	110	160	10		
79			Мисоидат намудан ба руиди соҳаи сайдёй ҷиҳати ҷалби бештарни сайдёйони хориҷӣ.	50		10	10	10	10	Макомоти икроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Бучети маҳалли
80			Газия ва нацир намудани нацир иштҳои շуногуни рекламавӣ, аз қабили китоббончо, бўлгемтҳо ва гайра	20		4	4	4	4	Макомоти икроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Бучети маҳалли
9. Содан салёйни ва варзини.											

№	Максад	Вазифа	Чорбаджихонохадо	Арзини умумин лонда (хаз.сомони)	АЗ ОН ЧУМЛА СОЛХОН:					Сарчашмаи маблагузорӣ
					2016	2017	2018	2019	2020	
81			Соҳтмони қасри барзишини замонавӣ ва бо таҷхизотгоҳи ҳозиразамон таъмин намудани он дар маркази ноҳия.	1200				600	600	Дирексияи соҳтмони инишиоти ҳуқуматии Дастигоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.
			Маблаги умумӣ	1270	14	14	14	614	614	Буҷети ҷумҳурияси Буҷети маҳалӣ

3. Инфрасохтор

10. Таъминот бо оби нӯшокӣ

82	Барқарорсозни системаси обтальмин- кунин маркази чалоати деҳоти ба номи Носирӣ Ҳусрағ 57,5 км.	1000	250	250	250	Буҷети ҷумҳурияти
83	Бо оби ҷишикои таъмин наҷудани аҳолии ҷамоатҳои деҳоти И.Ниёзӣ, Навобод ва 20 солагии Истиклол.	2000	500	500	500	КВДI "ХМК"-и ҷумҳурии Тоҷикистон.
	Маблази ӯмузӣ	3000	0	750	750	Сармояи ҳориҷӣ
	Буҷети ҷумҳурияти	1000	0	250	250	250
	Сармояи ҳориҷӣ	2000	0	500	500	500

II. Хочаги манзилию коммунаї.

84	Таъминот бо 3 адад техника (1 адад барои аҳломбарорӣ, 1адад трактор ва 1 адад бордардор) барои хизматрасонии коммунаӣ.	500	100	100	100	100	КВД "ХМК"-и Ҷумҳурии Тоҷикистон.	Сармояи хориҷӣ
85	Соҳтмони партвоҳӣ ба ташаботҳои муосир ҷавобдӯй дар ҷамоати деҳоти Н.Хусрав.	300				50	КВД "ХМК"-и Ҷумҳурии Тоҷикистон.	Буҷети ҷумҳурияи Ҷ.Ҷ.У.М.Х.У.Р.И.Я.В.И
	Маблағи умулӣ	800	100	100	100	150	350	
	Буҷети ҷумҳурияи Ҷ.Ҷ.У.М.Х.У.Р.И.Я.В.И	300	0	0	0	50	250	
	Сармояи хориҷӣ	500	100	100	100	100	100	

№	Максат	Вазифа	Чорабапшыларда	Арзинши умуршы показа (жаз.сомони)	Аз он чүмдөл солдоо:					Масъулүнү маббагуздары
					2016	2017	2018	2019	2020	
12. Талышитоти барк										
86		Сохтмонни навбати дүйнөми ЗИ.35/6 Микоян (2 секция шин) ТМ - 6300/6 бо тамалму таңхизотти ёртрасон (як мачтагүй).	600		300	300			ШСХК «Баркы Тоңик»	Сармоян хорицүй
87		Сохтмонни хаты "соф"-и марказ бароо ташкылтотоо ҳаётан мүхими ночия.	275	55	55	55	55	55	ШСХК «Баркы Тоңик»	Маббагхон хүдүй
88		Басы карданы ЗТК бо ТМ-63/6 ва РЛНД-10 (6 мачтагүй) дар маркази чамоатын дөхөтти ба номи Н.Хусрав бароо ташкылтотоо ҳаётан мүхими ночия.	330	35	70	105	60	60	ШСХК «Баркы Тоңик»	Маббагхон хүдүй
89		Азиявсозии ХИБ-10 Көн чашмаки раками б 3И 35/10 Хүдойкулод (қыттыаа "Застава").	410				205	205	ШСХК «Баркы Тоңик»	Маббагхон хүдүй
90		Азиявсозии ХИБ-6 Көн чашмаки раками 12 ЗИ 35/6 "Кабадиан-3" (чамоатын дөхөтти ба номи Н.Хусрав).	500				150	150	ШСХК «Баркы Тоңик»	Маббагхон хүдүй
91		Азиявсозии ХИБ-6 Көн чашмаки раками 9 ЗИ 110/35/6 "Оросистемнаа" (чамоатын дөхөтти ба номи Ү.Назарбаев. И.Ниёзев ба Н.Хусрав).	430				30	200	ШСХК «Баркы Тоңик»	Маббагхон хүдүй
92		Басы карданы ЗТК-хо бо трансфарматор за РЛНД дар чамоаттоо дөхөтти тохия (26 адад), инчүннин сохтмони ХИБ-10-6-0,4 КВ. Бүгүйди нерүүгөх баркы оби дар дөхөтти "Чинортугай" чамоатти дөхөтти "Заркамар"	2850				950	950	ШСХК «Баркы Тоңик»	Маббагхон хүдүй
93		Маблаги умумий	7645	90	985	2150	2180	2240	ШСХК «Баркы Тоңик»	Сармоян хорицүй
		Маблагхон хүдүй	4795	90	125	1290	1620	1670		
		Сармоян хорицүй	2850	0	860	860	560	570		
13. Накшөттөн ая хөчөгүүн рөх										
94		Талымыри капиталии рөхүүн ширгөгүүни ҳаракати автомобилүү боркаас ба дарозии 3,2 км.	1900				50	1000	850	Дирекциянын сохтмони инициатори хүкүмдөттүү Дасмагчы ичиреяни Президентини Чүмхүрият Тоңикестон.

№	Максат	Вазифа	Чорабапшылолунахадо	Арзинши умурни пояза (жаз.сомони)	Аз он чумла солхади:					Масъуллии	Сарнаашмаи маблагүзорӣ
					2016	2017	2018	2019	2020		
95		Шагалтуни намудани қитъаҳои харобгаштаи роҳи автомобилгарди аҳамияти маҳалии доиташ дехаш Укунобод ҷалоати дехоти Заркамар - дехаш Бониҷалаҳ ҷалоати дехоти У.Назаров.		250	50	50	50	50	50	Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалиӣ
		Маблаги умумӣ		2150	50	100	1050	900			
		Буҷети ҷумҳурияйӣ		1900	0	0	50	1000	850		
		Буҷети маҳалиӣ		250	50	50	50	50	50		
14. Алоқа ва фазои имтилоотӣ											
96		Пайваст намудани тағтизотҳои радиорелейӣ ва бо алоқаи бешими ҶДММ «Тоҷикмодбай» таъминӣ намудани аҳолии ҷамоатҳои дехот.		220	50	50	50	50	20	Ширкатҳои алоқа	Маблагҳои худӣ.
97		Гашкӯл намудани нуқтаҳои гӯфтмуғӯи алоқа (таксафои) -24 адаб		150	30	30	30	30	30	Ширкатҳои алоқа	Маблагҳои худӣ.
		Маблаги умумӣ		370	80	80	80	80	50		
		Маблагҳои худӣ		370	80	80	80	80	50		
15. Ҳифзи муҳити зист											
98		Соҳтмонии бинои мавъмутии баҳии ҳифзи муҳити зист.		1200			400	400	400	Муҳити зисти наzdии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.	Буҷети ҷумҳурияйӣ.
99		Ба роҳ мондани қабудаизоркуни ҷиҳати ҳифзи муҳити зист ва солимнигоҳдории ахолӣ.		25	5	5	5	5	5	Баҳии ҳифзи муҳити зисти ноҳия.	Буҷети маҳалиӣ.
		Маблаги умумӣ		1225	5	5	405	405	405		
		Буҷети ҷумҳурияйӣ		1200	0	0	400	400	400		
		Буҷети маҳалиӣ		25	5	5	5	5	5		
16. Таъминоти заҳирасӣ											
100		Муҳаммади намудани веб сайтии макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ҷиҳати ҷорӣ намудани Ҳукумати ҷаҳонӣ.		30	5	5	5	10	Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалиӣ.	
101		Резӯмар намудани сифати манбаи матбуотни оморӣ ва гузараш ба матбуотни омории барномаҳӣ.		50	10	10	10	10	Макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия.	Буҷети маҳалиӣ.	

№	Максат	Вазифа	Чорабиниҳолионҳаҳо	Арзинии үмурни лонҳа (ҳаз.сомонӣ)	Аз он ҷумла солҳои:				Масъулун	Сарнамаи маблагузорӣ	
					2016	2017	2018	2019	2020		
102			Гӯзаронидани мизҳои мудаввар, намоишҳо ва ҷорабииҳои марҷут ба татбикӣ барнома, таҳқими алоқаи ҷамъияти ҷуҳати пешкаши намуданӣ афзалиятҳои ҳамкорӣ бо шитироки онорҳо ва ташкилотҳои кӯмакрасон.	50	10	10	10	10	10	Вазорати рӯйиҳи иқтиисод ва савдо, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи Буҷети амвони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти иҷроизи ҳокимишти давлатии ноҳия.	
103			Ташкили системai гардишии электронии хӯҷатгузорӣ дар МИҲД-и ноғоди Маблаги үмумӣ Буҷети ҷумҳурияи Ҷ. Буҷети маҳаллӣ Сармояи хотриҷӣ	150	90	60				БРСММ	Сармояи хотриҷӣ

Накшан индикаторхонинчи мониторинги Барномаи рушди ноҳияи Қубодиён барои солҳои 2016-2020

Натиҷа	Индикаторҳо/ нишонидҳандо	Холати аввалия (ҳисобот)	Хадаф	Натиҷаи пешбинишуда аз рӯи солҳо (буринало)					Манибали машгӯлшом	Мағзумлини ҷалъогарии машгӯлшом	Дафрият / басонади ҷамъоварии мавъуломот (частота сбора даннных)
				2014	Оҳирин 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
Шуморон аҳоли дар оҳирин сол ҳамагӣ	Ҳазор ҷафар	166,1	173,3	166,9	168,3	169,8	171,8	173,3	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона
Мардҳо	-«-	83,6	87,3	83,9	84,5	85,4	86,7	87,3	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона
Занҳо	-«-	82,5	86	83	83,8	84,4	85,1	86	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона
Кӯдакон (0-15)	-«-	65,3	73,1	67,0	68,7	70,1	71,6	73,1	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона
Аҳолии қобили мехнат (15-63 (58 барои занон) сола)	-«-	84,1	94	86,5	88,3	89,8	92,1	94	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона
аз ҷумла, мардҳо	-«-	42,8	47,1	43,6	44,4	45,7	46,3	47,1	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона
Занҳо	-«-	41,3	46,9	42,9	43,9	44,1	45,8	46,9	Хисоботҳои соҳабӣ	Агентши омор, мақомоти иҷроији ҳокимияти давлатии ноҳияи Қубодиён (соҳторҳои соҳабӣ)	Солона

Беъзимон ҳамадану өазану өмоспайдану

Намитча	Индикаторхой нийтийн түвшин	Холтоти авсантия (хисобот)	Хадаф	Намитчай пийбиншилгүй даа зээ руун солхо (дүргэнало)					Манбаат магнитом	Масъульни чалховарии маьлумот	Даврият / басалгади чалховарии маьлумот (частота сбора даных)	
				2014	2020	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
	Шүмэрээн юмумийн корхонахой саноатын аз чултаа	адад	20	40	25	28	31	36	40	Хисоботхойн сохчай	Вазорати саноат ба технологияхойн нах, агенттийн омор, маькомуоти ичироюн хөжимлиятти давлатийн нохуяи Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дархолатхойн заруур - тарьчилүү (3 мөхь ба б6 мөхь))
	Корхонахой капони истехсоли	адад	3	5	3	4	4	4	5	Хисоботхойн сохчай	Вазорати саноат ба технологияхойн нах, агенттийн омор, маькомуоти ичироюн хөжимлиятти давлатийн нохуяи Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дархолатхойн заруур - тарьчилүү (3 мөхь ба б6 мөхь))
	Корхонаи хурдүү миёнаа	адад	17	35	22	24	27	32	35	Хисоботхойн сохчай	Вазорати саноат ба технологияхойн нах, агенттийн омор, маькомуоти ичироюн хөжимлиятти давлатийн нохуяи Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дархолатхойн заруур - тарьчилүү (3 мөхь ба б6 мөхь))
	Истехсоли маьсулоти саноатийн бо нархгоо чории солхог дахьдор (сурьжати афзоони бо нархгоо мүкенесийн)	М.тн. сомоний	66	79,8	70,5	72,2	74,5	77,7	79,8	Хисоботхойн сохчай	Вазорати саноат ба технологияхойн нах, агенттийн омор, маькомуоти ичироюн хөжимлиятти давлатийн нохуяи Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дархолатхойн заруур - тарьчилүү (3 мөхь ба б6 мөхь))
	Тавсиси чойхони кори дар сохчан саноат	Чойхони кори	59	80	65	66	70	75	80	Хисоботхойн сохчай	Вазорати саноат ба технологияхойн нах, агенттийн омор, маькомуоти ичироюн хөжимлиятти давлатийн нохуяи Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дархолатхойн заруур - тарьчилүү (3 мөхь ба б6 мөхь))

Ba kop qapoeqapqanu utyntuqpoхon haen ucneccoju

Намица	Индикаторхой нинийнхандаа	Холдлын авваамяа (хисобот)	Вохидын ченак	Намычай пийбинийнүүдэл аз душиг солхго (дуртайло)					Мийбайн малтуумот	Масъульни чалговарийн малтуумот	Дэврият / баслонади чамтварии малтуумот (частота сбораа даных)	
				2014	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
	Шуморын сохижкорони инфиродын	нафар	2599	3250	2729	2859	2991	3120	3250	Хисоботхоо сохажийн	Күмитай давлатийн сармоягузорийн идорын алмволи давлатийн, агентийн омор, макромоти ицроюн хөжимийтийн давлатийн нөхчийн кохавийн	Солона (дэр холдлын заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхэв мөхжүү))
	аз он цүмла, аз дүү намуудын фаболийн:											
	Шаходатнома / Хочижлын дэлхийн инфиродын	нафар	282/1434	298/2492	285/ 1662	289/1880	292/ 2058	295/ 2280	298/ 2492	Хисоботхоо сохажийн	Күмитай давлатийн сармоягузорийн идорын алмволи давлатийн, агентийн омор, макромоти ицроюн хөжимийтийн давлатийн нөхчийн кохавийн	Солона (дэр холдлын заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхэв мөхжүү))
	Паметт	нафар	883	1077	922	963	997	1018	1077	Хисоботхоо сохажийн	Күмитай давлатийн сармоягузорийн идорын алмволи давлатийн, агентийн омор, макромоти ицроюн хөжимийтийн давлатийн нөхчийн кохавийн	Солона (дэр холдлын заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхэв мөхжүү))

Намуна	Индикаторхол нишондохчанды	Намунаи пешибиншиуда аэз рүү солх (дүрнамо)						Манбаты мальгумот	Масгулини чалбарварии мальгумот	Даврият / басолади чамховарии мальгумот (частота сбора данных)
		Холаты аввалия (хисобот)	Хадаф	Охирти 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
Сармоян асоси ичрө карда шүүдэаст, (аэз хисоби хамаи маньбахон сармогузори)	32512	21451	16016	18895	19330	20777	21451	Хисоботхон соҳавӣ	Кумитай мезмурӣ ва соҳтмон, агентии омор, мақомоти иҷроиия ҳокимияти давлатии ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳон соҳавӣ)	Солона (дар холатҳои зарурӣ - тавъчилий (3 молҳа ва б молҳа))
-корҳои соҳтмонио васлкори	29834	19692	14703	17346	17749	19073	19692	Хисоботхон соҳавӣ	Кумитай мезмурӣ ва соҳтмон, агентии омор, мақомоти иҷроиия ҳокимияти давлатии ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳон соҳавӣ)	Солона (дар холатҳои зарурӣ - тавъчилий (3 молҳа ва б молҳа))
Ба кор андохта шуд: фондҳои асоси	11128	7358	5993	6481	663	7127	7358	Хисоботхон соҳавӣ	Кумитай мезмурӣ ва соҳтмон, агентии омор, мақомоти иҷроиия ҳокимияти давлатии ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳон соҳавӣ)	Солона (дар холатҳои зарурӣ - тавъчилий (3 молҳа ва б молҳа))
Хонаҳои истикомати метрди мураббабӣ	6575	8355	7251	7836	7924	8218	8355	Хисоботхон соҳавӣ	Кумитай мезмурӣ ва соҳтмон, агентии омор, мақомоти иҷроиия ҳокимияти давлатии ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳон соҳавӣ)	Солона (дар холатҳои зарурӣ - тавъчилий (3 молҳа ва б молҳа))

Нанича	Индикаторхой/нишоноджано	Холоти аявашия (хисобот)	Хадар	Наничай пийбинчиүдэ аз руу солхо (дурнамо)					Мийбаш малгумот	Масъулини чалхогварии малгумот	Даврият / басалмади чалхогварии малгумот (частота сбора данных)
				2014	2020	Охирү 2016	2017	2018	2019	2020	
Мактабхоу таажчилоти хамагони	ყолабда	35964	36525	36069	36179	36290	36410	36525	Хисоботхоу соҳавӣ	Кўлматай мезъморӣ ва соҳтмон, агентши омор, макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Кубодиён (соҳторҳоу соҳавӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - таъчилий (3 мояҳ ва б 6 мояҳ))
Шифоҳонаҳо	кам								Хисоботхоу соҳавӣ	Кўлматай мезъморӣ ва соҳтмон, агентши омор, макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Кубодиён (соҳторҳоу соҳавӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - таъчилий (3 мояҳ ва б 6 мояҳ))
Дармонгоҳҳо	Кадгул дар як басм								Хисоботхоу соҳавӣ	Кўлматай мезъморӣ ва соҳтмон, агентши омор, макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Кубодиён (соҳторҳоу соҳавӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - таъчилий (3 мояҳ ва б 6 мояҳ))
Корхонуудратии иҷроиуда-ҳамаги	Чаз.сом.	195,3	199	179,6	181,5	195,5	197	199		Кўлматай мезъморӣ ва соҳтмон, агентши омор, макомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Кубодиён (соҳторҳоу соҳавӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - таъчилий (3 мояҳ ва б 6 мояҳ))

Намтица	Индикаторхой нишоноджандаа	Холоти аввалия (хисобот)	Вохиоду ченак	Намтицаа пийбинчилүүда аз руун солху (дүрнама)					Майбаты малгумот	Масъулини чалчыварии малгумот	Даэрият / бассолади чалчыварии малгумот (частота сбора даных)	
				2014	Охирү 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
	Шуморалы күдакон күдакони синни томактаби (3-б сола)	нафар								РИК -85	Вазораты маориф за илм, агенттии омор, макомотти ичроиин хокимияти давлатии нохияни Күбодийн (сохторхон сохчей)	Солона (дар холатхон зарурүү - төмчүүлүү (3 мөхүү ба б 6 мөхүү))
	Шуморалы күдакон дар муассисахон томактаби ба алтернативий (бо назардоотти гүрүххон тайёртии наезды мактабай)	нафар	412	679	464	517	570	623	679	РИК -86	Вазораты маориф за илм, агенттии омор, макомотти ичроиин хокимияти давлатии нохияни Күбодийн (сохторхон сохчей)	Солона (дар холатхон зарурүү - төмчүүлүү (3 мөхүү ба б 6 мөхүү))
	Фарросури ба муассисахон томактаби	%	4,8	5,8	5	5,2	5,4	5,6	5,8	РИК -87	Вазораты маориф за илм, агенттии омор, макомотти ичроиин хокимияти давлатии нохияни Күбодийн (сохторхон сохчей)	Солона (дар холатхон зарурүү - төмчүүлүү (3 мөхүү ба б 6 мөхүү))
	Аз үүмла, күдакони мактаб	нафар									Вазораты маориф за илм, агенттии омор, макомотти ичроиин хокимияти давлатии нохияни Күбодийн (сохторхон сохчей)	Солона (дар холатхон зарурүү - төмчүүлүү (3 мөхүү ба б 6 мөхүү))
	Микдори чойхо дар муассисахон томактабай	чой								TMH-1	Вазораты маориф за илм, агенттии омор, макомотти ичроиин хокимияти давлатии нохияни Күбодийн (сохторхон сохчей)	Солона (дар холатхон зарурүү - төмчүүлүү (3 мөхүү ба б 6 мөхүү))
	Шуморалы күдакони синни мактаби (7- 17)	нафар								TMH-1	Вазораты маориф за илм, агенттии омор, макомотти ичроиин хокимияти давлатии нохияни Күбодийн (сохторхон сохчей)	Солона (дар холатхон зарурүү - төмчүүлүү (3 мөхүү ба б 6 мөхүү))

Baizahq qapqasqanha nox pttihnoq caruun qapqasqanha nox

Намтича	Индикаторхой нийтийн түвшин	Намтичны пийбинийг даацруулж олго (дүргэлэл)							Даврият / басалгади чамтварын магнитумот (частота сбора даных)		
		Холдлын аввалын хисобот	Вохидын чанак	Хадаф	Хадаф	Манбадын магнитумот	Масъульни чамтварын магнитумот	Масъульни чамтварын магнитумот (частота сбора даных)			
Охирүү 2020	2014	2016	2017	2018	2019	2020	TMH-1	TMH-1	TMH-1	TMH-1	TMH-1
Фарошири ба муассисааху тахслэлтийн умьмын рүзона	%						Вазораты маориф за илм, агенттийн олмор, макомотын ичироюү ҳокимиятти давлатийн нохиян Күбодийн (сохторхон сохбай)	Вазораты маориф за илм, агенттийн олмор, макомотын ичироюү ҳокимиятти давлатийн нохиян Күбодийн (сохторхон сохбай)	Солона (дархолатхон заруур - тарьчилүү (3 мөхүү ба барх мөхүү))	Солона (дархолатхон заруур - тарьчилүү (3 мөхүү ба барх мөхүү))	
Аз үүмла, күдакони маньюб	нафар						TMH-1	TMH-1	TMH-1	TMH-1	TMH-1
Хиссаи күдакони маньюб дар байнти күдакони синни мактаби (7-17)	%						Вазораты маориф за илм, агенттийн олмор, макомотын ичироюү ҳокимиятти давлатийн нохиян Күбодийн (сохторхон сохбай)	Вазораты маориф за илм, агенттийн олмор, макомотын ичироюү ҳокимиятти давлатийн нохиян Күбодийн (сохторхон сохбай)	Солона (дархолатхон заруур - тарьчилүү (3 мөхүү ба барх мөхүү))	Солона (дархолатхон заруур - тарьчилүү (3 мөхүү ба барх мөхүү))	
Шуморай муаллимони муассисааху тахслэлтийн умьмын рүзона	нафар	1894	2100	1960	2020	2060	2080	2100	Хиссөбөтхөн каадрӣ	Вазораты маориф за илм, агенттийн олмор, макомотын ичироюү ҳокимиятти давлатийн нохиян Күбодийн (сохторхон сохбай)	Солона (дархолатхон заруур - тарьчилүү (3 мөхүү ба барх мөхүү))
Бо муассисааху томактабий ба 1000 күдакони синни томактабий	ҷой								Вазораты маориф за илм, агенттийн олмор, макомотын ичироюү ҳокимиятти давлатийн нохиян Күбодийн (сохторхон сохбай)	Солона (дархолатхон заруур - тарьчилүү (3 мөхүү ба барх мөхүү))	
Бо муассисааху тахслэлтийн умьмын барои 1000 күдакони синни мактабий	ҷой						TMH-1	TMH-1	TMH-1	TMH-1	TMH-1

Намтича	Индикаторхой нишонодчиланда	Холтоти аввалия (хисобот)	Вохийн ченак	Намтичай пейбининчүдэ аз руун солхо (дурнамо)					Мийбани малгумот	Масъулини чамточварии малгумот	Дэврият / баслонади чамточварии малгумот (частота сбора даных)	
				2014	Охирн 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
Тэлминийн до мизү курсий	Чуфут									БМТ - I		Солона (дар холатхой заруурүү - тэбчилүү (3 мөхжүү ба б
Тэлминийн до мизү компьютер	%	100								Барилгаан сохчай		Солона (дар холатхой заруурүү - тэбчилүү (3 мөхжүү ба б
Микдорийн муассисаахон оммавийн фархангий	адад	4	4	4	4	4	4	4	4	Хисоботхойн сохчай		Солона (дар холатхой заруурүү - тэбчилүү (3 мөхжүү ба б
Күрүүхий	-«-	0	0	0	0	0	0	0	0	Хисоботхойн сохчай		Солона (дар холатхой заруурүү - тэбчилүү (3 мөхжүү ба б
Китобхонахийн оммавийн-хамагий	-«-	18	18	18	18	18	18	18	18	Хисоботхойн сохчай		Солона (дар холатхой заруурүү - тэбчилүү (3 мөхжүү ба б

Намтица	Индикаторхой/нишоноджанын	Холтотоо/ааватамяа (хисобот)	Хадар 2014 2020	Намтицаа пийбинчилүүда аз руун солхо (дүрнама)					Макбапи мактумот	Масъулини чалгыварии мактумот	Даэрият / бассолади чалгыварии мактумот (частота сбораа даных)
				Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019			
Осорхонахо-хамагүй	-«-	I	I	I	I	I	I	I	Xиссөбөтхөөн соҳаёй	Вазорати фарханд, агенттии омор, макомоти ичироюн хөжимийти давлатийи вилийни нохиян Күбодиён (сохторхон соҳаёй)	Солона (дар холтотхон зарурүү - табычилүү (3 мөхүү ба б мөхүү))
Театрхо	-«-	0	0	0	0	0	0	0	Xиссөбөтхөөн соҳаёй	Вазорати фарханд, агенттии омор, макомоти ичироюн хөжимийти давлатийи вилийни нохиян Күбодиён (сохторхон соҳаёй)	Солона (дар холтотхон зарурүү - табычилүү (3 мөхүү ба б мөхүү))
Мактабхоо мусикүй ба рассомий-хамагүй	-«-	I	I	I	I	I	I	I	Xиссөбөтхөөн соҳаёй	Вазорати фарханд, агенттии омор, макомоти ичироюн хөжимийти давлатийи вилийни нохиян Күбодиён (сохторхон соҳаёй)	Солона (дар холтотхон зарурүү - табычилүү (3 мөхүү ба б мөхүү))
Шүмөраа кадрхого дар муассисалоо фархангий-хамагүй	-«-	97	97	97	97	97	97	97	Xиссөбөтхөөн соҳаёй	Вазорати фарханд, агенттии омор, макомоти ичироюн хөжимийти давлатийи нохиян Күбодиён (сохторхон соҳаёй)	Солона (дар холтотхон зарурүү - табычилүү (3 мөхүү ба б мөхүү))
Фарзогирүү дар муассисалоо фархангий	хазор нафар	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	Xиссөбөтхөөн соҳаёй	Вазорати фарханд, агенттии омор, макомоти ичироюн хөжимийти давлатийи нохиян Күбодиён (сохторхон соҳаёй)	Солона (дар холтотхон зарурүү - табычилүү (3 мөхүү ба б мөхүү))

Намуна	Индикаторхой нийтийн дэхдүйнчлээнд	Намуны пийвнүүдээд аз руу солхо (дүрнамо)						Манбаатай таңдуулустай ва хүфээ ичилмөлийн ахолтой, агенттийн омор, макомотын ичирүүлийн хокимийтийн давлатын нохийн Кубодийн (сохторхон сохбай)	Маслуултийн чалхварийн шарьлумот	Дэвширт / басонади чалхварийн шарьлумот (частота сбора данных)
		Хололын аввалын хисобот	Хадад	Онгири 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
	Мурочиам ба муассисахон КАТС	Хазор нафар								Солона (дэрхолцогчоо заруурь - тарьчилүү (3 молха ба барх молха))
	Шүмөраи камтийн зөвлөрхончахоо хамагүй	кам								Солона (дэрхолцогчоо заруурь - тарьчилүү (3 молха ба барх молха))
	Иктиидори муассисахоо замбуулаторио даржонго хүгийн-хамагүй	Кабдүүл даржин баст								Солона (дэрхолцогчоо заруурь - тарьчилүү (3 молха ба барх молха))
	Минкдори муассисахон тийбдийн-хамагүй	адад								Солона (дэрхолцогчоо заруурь - тарьчилүү (3 молха ба барх молха))
	Минкдори бүнхогчоо тийбдийн-хамагүй	адад								Солона (дэрхолцогчоо заруурь - тарьчилүү (3 молха ба барх молха))

Намтица	<i>Индикаторхой нийтийн түвшин</i>	Холдлын асуудалыг (хисобот)	Вохидын ченак	Намтицаи пийбинийг даац дуурийн солхо (дурвало)					Манбаатын магнитумот	Масъульини чамтвогарийн магнитумот	Даврият / басалмади чамтвогарийн магнитумот (частота сбора даных)		
				2014	Охирүүлэх 2020	2016	2017	2018	2019	2020			
Шүмэрээн кормандони тийбүү-хамагүй	нафар										Базоратын тандурустүй ва хүфзи иргилжлийн ахолын, агенттийн олмор, макомотын ичрэолын хөгжлийн дэвлэлтийн нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)	Солона (дархолатхойн заруурүүтэй чадварийн (3 тохиа ба 6 тохиа))	
Таьминот бароо 10-жазор ахоли ба дүүхүүрэн, аз чумла :	нафар										Базоратын тандурустүй ва хүфзи иргилжлийн ахолын, агенттийн олмор, макомотын ичрэолын хөгжлийн дэвлэлтийн нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)	Солона (дархолатхойн заруурүүтэй чадварийн (3 тохиа ба 6 тохиа))	
Бо кормандони мийншигийн тийбүү	нафар										Базоратын тандурустүй ва хүфзи иргилжлийн ахолын, агенттийн олмор, макомотын ичрэолын хөгжлийн дэвлэлтийн нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)	Солона (дархолатхойн заруурүүтэй чадварийн (3 тохиа ба 6 тохиа))	
Бо муассисахоо амьгуулаторио дармонгох	адад										Базоратын тандурустүй ва хүфзи иргилжлийн ахолын, агенттийн олмор, макомотын ичрэолын хөгжлийн дэвлэлтийн нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)	Солона (дархолатхойн заруурүүтэй чадварийн (3 тохиа ба 6 тохиа))	
Пенинходын хизматрасонийн тийбүү ба күдэакони магнит (ПМТК)	нафар										Базоратын тандурустүй ва хүфзи иргилжлийн ахолын, агенттийн олмор, макомотын ичрэолын хөгжлийн дэвлэлтийн нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)	Солона (дархолатхойн заруурүүтэй чадварийн (3 тохиа ба 6 тохиа))	

Намтица	Индикаторхой нийтийн түвшин	Холтотын асуудал (хисобот)	Вохидуу ченак 2014	Намтицаа пийбиншилгээд аз руун солхо (дүргэнало)					Манбаат магнитом	Масъулини чамтоогарши мавзумомт	Дэврият / басалгади чамтоогарши магнитомт (частота сбораа даных)
				Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019			
	Хиссээн занхоний холиладоре, ки дар 12 хаддаатай аввал ба кайв шифртама иүүдэсст	%							Базоратын тандырлуустай ва хүфзи ичилгимлийн аходлыг, агенттийн олбор, махомотын ичрээлийн хөгжлийн давлатын нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)		Солона (дар холилхон заруурүү - тарьчилүү (3 молха ба б молха))
	Хиссээн камхүний миёни зонони хорилга	%							Базоратын тандырлуустай ва хүфзи ичилгимлийн аходлыг, агенттийн олбор, махомотын ичрээлийн хөгжлийн давлатын нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)		Солона (дар холилхон заруурүү - тарьчилүү (3 молха ба б молха))
	Хиссээн тавалтууд даар мугассанахон тийбэй хона	%							Базоратын тандырлуустай ва хүфзи ичилгимлийн аходлыг, агенттийн олбор, махомотын ичрээлийн хөгжлийн давлатын нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)		Солона (дар холилхон заруурүү - тарьчилүү (3 молха ба б молха))
	Фаустын моддорон	наффар							Базоратын тандырлуустай ва хүфзи ичилгимлийн аходлыг, агенттийн олбор, махомотын ичрээлийн хөгжлийн давлатын нохиян Күбодийн (сохторхойн сохавай)		Солона (дар холилхон заруурүү - тарьчилүү (3 молха ба б молха))

Намтича	Индикаторхой нишоноджандаа	Холдани аввалия (хисобот)	Вохиоду ченак	Намтичай пийбинчилүүда аз руун солху (дүрнама)					Минбаты маттуулмот	Масъульини чалмочварии маттуулмот	Даэрият / бассолади чалмочварии маттуулмот (частота сбора даных)	
				2014	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
	Фавти мөдөрөн (ба хар 100 хазор күдаку зиндатавалгүй)										Вазораты тандурустүү ва ҳифзи иҷтиимоо ахоли, агентши омор, мақомоти ичроияи ҳокимияти давлатии нохуян Күбодийн (сохторхой сохчей)	Солона (дар холдатхой зарурүү - тавьчилүү (3 мөхә ва б мөхә))
	Фавти күдакон то 1 сола (ба хар 1000 күдаку зиндатавалгүй)										Вазораты тандурустүү ва ҳифзи иҷтиимоо ахоли, агентши омор, мақомоти ичроияи ҳокимияти давлатии нохуян Күбодийн (сохторхой сохчей)	Солона (дар холдатхой зарурүү - тавьчилүү (3 мөхә ва б мөхә))
	Фавти күдакон то 5 сола (ба хар 1000 күдаку зиндатавалгүй)										Вазораты тандурустүү ва ҳифзи иҷтиимоо ахоли, агентши омор, мақомоти ичроияи ҳокимияти давлатии нохуян Күбодийн (сохторхой сохчей)	Солона (дар холдатхой зарурүү - тавьчилүү (3 мөхә ва б мөхә))
	Конфилиценти бөмөрихой сирояттүү ба 100 хаз. ахоли , аз он чулла:										Вазораты тандурустүү ва ҳифзи иҷтиимоо ахоли, агентши омор, мақомоти ичроияи ҳокимияти давлатии нохуян Күбодийн (сохторхой сохчей)	Солона (дар холдатхой зарурүү - тавьчилүү (3 мөхә ва б мөхә))
	Cul											

Намуца	Индикаторхой нийтийн онцлог	Намуцин пийбиншиүдээз рүү солхо (дүрнамо)						Манбатын мэвлүүлжүүлэх	Маслуултии чалхваарийн мэвлүүлжүүлэх	Давирягт / басомади чалхваарийн мэвлүүлжүүлэх (частота сбора даных)
		Холдлын аввалын хисобот	Хадад	Онтири 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
Гемминтэоз										Солона (дархолатхой заруур - тарьчилүү (3 мөхөн ба б6 мөхөн))
Захирхай мөхнатын нафар	86068	99876	88736	91446	94196	96996	99876	Хисоботхойн сохчавай	Вазоратхойн механизам, муходчиралт ва ишглийн ахолын тандуурустай ва хүфзи ихтилиомийн ахолын, агентийн омор, мақомотын ичроюны хокимийтийн давлалтии нохиян Кубодийн (сохторхойн сохчавай)	Солона (дархолатхой заруур - тарьчилүү (3 мөхөн ба б6 мөхөн))
Шумораи дархолатхойн-тасигул бүдагчон-хамагийн нафакахурон	43935	49823	45023	46123	47223	48473	49823	Хисоботхойн сохчавай	Вазоратхойн механизам, муходчиралт ва ишглийн ахолын тандуурустай ва хүфзи ихтилиомийн ахолын, агентийн омор, мақомотын ичроюны хокимийтийн давлалтии нохиян Кубодийн (сохторхойн сохчавай)	Солона (дархолатхой заруур - тарьчилүү (3 мөхөн ба б6 мөхөн))
Шумораи умьгүүни нафакахурон	10384							Хисоботхойн сохчавай	Агентийхойн сүргүртэй ичилмийн ба нафика, агентийн омор, мақомотын ичроюны хокимийтийн давлалтии нохиян Кубодийн (сохторхойн сохчавай)	Солона (дархолатхой заруур - тарьчилүү (3 мөхөн ба б6 мөхөн))

Намтица	Индикаторхой нийтийн түвшнээс	Холдлын ажлыгийн хисобот	Вохидын ченак	Намтицаи пийбинийн түдаа зэрүүн солхго (дүргэнало)					Мийбайн магнитумот	Масъульини чалтвогарийн магнитумот	Даврият / басалгади чалтвогарийн магнитумот (частота сбораа даных)	
				2014	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
	аз үзүүлэлт, мэргүүдийн тохиолдлын 18 солдадаа	нафар									Агентлихой сүүрьеийн ичилгээний ва нафака, агенттийн омор, макомотын ичирюүн хөхимийн давлатийн тохиолын Күбодийн (сохторхойн сохчей)	Солона (дэр холдлын заруур - тарьчийн (3 мэдэх ва баруун мөхь))
	- то синий 18 сола	нафар									Агентлихой сүүрьеийн ичилгээний ва нафака, агенттийн омор, макомотын ичирюүн хөхимийн давлатийн тохиолын Күбодийн (сохторхойн сохчей)	Солона (дэр холдлын заруур - тарьчийн (3 мэдэх ва баруун мөхь))
	аз рүүн белзорихоо уммыгийн тохиолдлын 18 солдадаа	нафар									Агентлихой сүүрьеийн ичилгээний ва нафака, агенттийн омор, макомотын ичирюүн хөхимийн давлатийн тохиолын Күбодийн (сохторхойн сохчей)	Солона (дэр холдлын заруур - тарьчийн (3 мэдэх ва баруун мөхь))
	Шүүмэрэтийн уммыгийн бекорони расман ба үзүүлэлтэд гишривтэйн түдаа	нафар									Базоратхой мөхчнам, муходочиратва шүүгээний тохиолдруулстай ва хүфзи ичирюүн ахолыг, агенттийн омор, макомотын ичирюүн хөхимийн давлатийн тохиолын Күбодийн (сохторхойн сохчей)	Солона (дэр холдлын заруур - тарьчийн (3 мэдэх ва баруун мөхь))

Намтица	Индикаторхой нишонодчиланда	Холатни аёвдатыя (хисобот)	Воююн ченак	Намтицаи пейбининчүйдэ аз руун солхо (дурнамо)					Мийн боли маттуулмот	Масъульни чалчооварии маттуулмот	Даврият / басалмади чамтообарии маттуулмот (частота сбораа даных)
				2014	Охирн 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
Аз үрмөлтэй, бо кор тальянгардид	нафар	638	800	680	705	730	775	800	Хисоботхой соҳаеӣ	Базоратхой межнати, мухочират ва шугун аҳолӣ, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, ағонтии омор, макомоти иҷроияи ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳои соҳаеӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - тавҷилий (3 моя ба 6 моя))
Шуморай бекороне, ки ба корҳои ҷамъиятий ҷаётгардиданд	нафар	60	130	68	79	95	110	130	Хисоботхой соҳаеӣ	Базоратхой межнати, мухочират ва шугун аҳолӣ, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, ағонтии омор, макомоти иҷроияи ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳои соҳаеӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - тавҷилий (3 моя ба 6 моя))
Карзҳои бе фоизи пешнходгардид барои бекорон (ҷиҳати ташкими файолияти соҳибкорӣ)	ҳазор сомонӣ	127,5	160	130	138	145	152	160	Хисоботхой соҳаеӣ	Базоратхой межнати, мухочират ва шугун аҳолӣ, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, ағонтии омор, макомоти иҷроияи ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳои соҳаеӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - тавҷилий (3 моя ба 6 моя))
Шуморай нафароне, ки аз карзҳои бе фоизи пешнходгардид барои бекорон (ҷиҳати ташкими файолияти соҳибкорӣ) баҳраманд гардиданд	нафар	34	65	36	40	46	55	65	Хисоботхой соҳаеӣ	Базоратхой межнати, мухочират ва шугун аҳолӣ, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, ағонтии омор, макомоти иҷроияи ноҳияи Кӯбодиён (соҳторҳои соҳаеӣ)	Солона (дар ҳолатҳои зарурӣ - тавҷилий (3 моя ба 6 моя))

Намтица	Индикаторхой нийтийн түвшнээсэнд	Намтицаи пийбиншилгээд аз дуурийн солхо (дүргэнало)						Манбаатай магнитом	Масъульини чалгынварии магнитом	Дээрэгт / басалгади чалгынварии магнитом (частота сбора даных)
		Холтани авсантия (хисобот)	Вохийн ченак	Хадаф	Хадаф	Хадаф	Хадаф			
		2014	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
Аз үүрмэлаа, зан	нафар	13	45	20	24	28	35	45	Хисоботхой сохавӣ	Базоратхой мөхнам, мухочират ва шүгнүү ахолӣ, тандуурстыг ва хүфзи иштимоони ахолӣ, агентии омор, макомоти ичироюн, хокимияти давлатийн нохияни Күбодийн (сохторхой сохавӣ)
Ташкенти чойхони нахи корий дар хама солхало	чоӣ	3643	2900	2600	2680	2760	2820	2900	Хисоботхой сохавӣ	Базоратхой мөхнам, мухочират ва шүгнүү ахолӣ, тандуурстыг ва хүфзи иштимоони ахолӣ, агентии омор, макомоти ичироюн, хокимияти давлатийн нохияни Күбодийн (сохторхой сохавӣ)
Касбомузы	нафар	270	350	280	288	300	320	350	Хисоботхой сохавӣ	Базоратхой мөхнам, мухочират ва шүгнүү ахолӣ, тандуурстыг ва хүфзи иштимоони ахолӣ, агентии омор, макомоти ичироюн, хокимияти давлатийн нохияни Күбодийн (сохторхой сохавӣ)
Шуморын күбдэгчие, ки дар муассисчоо интернатий (давлатий) тарбийя мэргиранд, дар охирүү сол	нафар	55	55	55	55	55	55	55	Хисоботхой сохавӣ	Базораты маориф ва илм, агентии омор, макомоти ичироюн, хокимияти давлатийн нохияни Күбодийн (сохторхой сохавӣ)

Намтича	Индикаторхой нийтийн түвшин	Холтот ааватай (хисобот)	Хадаф	Намтичийн пийбинийг дэлгэрэнгүй илрүүлж болго (дургамал)					Манбаатын магнитумот	Масъульини чамтвогарийн магнитумот	Дэврият / басалгади чамтвогарийн магнитумот (частота сбораа даных)	
				2014	2020	Охирүү	2016	2017	2018	2019	2020	
	Шүмэрээн үзүүлийн күбаконе, ки дар давоми сол ба парастори кабул гардидлаанд	нафар										Колиссия оид ба хүүкуки күдак, холтгуйн заруур - тарьчилүү (3 мэдэх ба барахийн)
	Шүмэрээн үзүүлийн күбаконе, ки дар давоми сол ба фарзандхони кабул гардидлаанд	нафар										Хисоботхойн сохчай
	Хизматрасонийн ичтиймийн пешинхэд гардигдаа аз чөнхи "Маркази хизматрасонийн ичтиймийн дархана"	нафар	66	66	66	66	66	66	66	66	66	Хисоботхойн сохчай
	Аз чуулга, барои синни то 18 сола	нафар	14	14	14	14	14	14	14	14	14	Хисоботхойн сохчай
	Шүмэрээн үзүүлийн аз чөнхи ноболигон соодтуулдаа	холтот	5	1	5	4	3	2	1	1	1	Хисоботхойн сохчай

Намтица	Индикаторхой нийтийн түвшин	Холтот ааватай (хисобот)	Хадаф	Намтицаи пийбиншилгээд аз дурийн солхо (дурвало)					Манбаатын магнитум	Масъульни чалговарийн магнитум	Дэврият / басалгади чалговарийн магнитум (частота сбораа даных)	
				2014	2020	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020	
	Шүмэрээнд күдаконе, ки аз профилактикаан сохторхой дахьдор чихалти пешигүүрийн чиногийн гүзээтийнанд	нафар	3	1	5	4	3	2	1	Хисоботхойн сохавийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Колицсия оид ба хүүхүүки күдак, макомотын ичироюн хокимийнти давлатийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Солона (дар холтлогууд заруурь - тарьчилж (3 мэдэх ба барахаа))
	Шүмэрээнд сайёхон	нафар	0	0	0	0	0	0	0	Хисоботхойн сохавийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Култатаи чавонон, варзаны ба сайёхийн агенттийн омор, макомотын ичироюн хокимийнти давлатийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Солона (дар холтлогууд заруурь - тарьчилж (3 мэдэх ба барахаа))
	Шүмэрээнд муассисахон варзиний	адад	1	1	1	1	1	1	1	Хисоботхойн сохавийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Култатаи чавонон, варзаны ба сайёхийн агенттийн омор, макомотын ичироюн хокимийнти давлатийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Солона (дар холтлогууд заруурь - тарьчилж (3 мэдэх ба барахаа))
	Иштирокогийн дар мусобицажон салхийн гүнозгүйн	нафар	1642	2137	1724	1822	1920	2025	2137	Хисоботхойн сохавийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Култатаи чавонон, варзаны ба сайёхийн агенттийн омор, макомотын ичироюн хокимийнти давлатийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	Солона (дар холтлогууд заруурь - тарьчилж (3 мэдэх ба барахаа))
	Ахолии бол обий нийшигийн тарьмандарындаа (маркказын тохиулж)	хазор нафар	120	145	125	130	135	140	145	Хисоботхойн сохавийн тохиулж Күбодийн (сохторхойн сохавийн)	КВД «Хочагийн манзилий	Солона (дар холтлогууд заруурь - тарьчилж (3 мэдэх ба барахаа))

Бэхжүүлж байдлын нийтлэгийн төслийн
Бэхжүүлж байдлын нийтлэгийн төслийн
Бэхжүүлж байдлын нийтлэгийн төслийн
Бэхжүүлж байдлын нийтлэгийн төслийн

Намтица	Индикаторхой нишоноджанын	Холтотын ааватамяа (хисобот)	Хадар 2014 2020	Намтицааны нийтийнүүдэл аз үзүүлэлтэй (дүргээнд)					Мийбаян малгүүтөн	Масъульини чалховарийн малгүүтөн	Дэврият / басалгади чалховарийн малгүүтөн (частота сбораа даных)	
				Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019				
		%	72,2	74,3	73	73,4	73,8	74	74,3	Хисоботхоу сохчавӣ	КВД «Хочагийн манзилийн коммуналый», агентши омор, макомоты иҷроииян ҳокимийти давлатийн нохияни Кубодиён (сохторхоу сохчавӣ)	Солона (дар холтотхоу зарурүү - тавьчилүү (3 мөхүү ва б мөхү)
		Шуморын умумийн мутшарийн	ҳазор нафар							Хисоботхоу сохчавӣ	КВД «Хочагийн манзилийн коммуналый», агентши омор, макомоты иҷроииян ҳокимийти давлатийн нохияни Кубодиён (сохторхоу сохчавӣ)	Солона (дар холтотхоу зарурүү - тавьчилүү (3 мөхүү ва б мөхү)
		Партловчоу салти машиний бэровордаанууда	м3							Хисоботхоу сохчавӣ	КВД «Хочагийн манзилийн коммуналый», агентши омор, макомоты иҷроииян ҳокимийти давлатийн нохияни Кубодиён (сохторхоу сохчавӣ)	Солона (дар холтотхоу зарурүү - тавьчилүү (3 мөхүү ва б мөхү)
		Шуморын умумийн култихийн парточамъкунӣ	адад							Хисоботхоу сохчавӣ	КВД «Хочагийн манзилийн коммуналый», агентши омор, макомоты иҷроииян ҳокимийти давлатийн нохияни Кубодиён (сохторхоу сохчавӣ)	Солона (дар холтотхоу зарурүү - тавьчилүү (3 мөхүү ва б мөхү)

Бараха 6appootumtauhi
Санхүүжлийн түншүүжлийн

Намтица	Индикаторхой нийтийн түвшин	Намтицаа пийбиншилгээд аз дуурийн солхо (дүргэнало)							Мийбаян малтуулмот	Масъульни чамтварии малтуулмот	Дэврият / басалгади чамтварии малтуулмот (частота сбораа даных)						
		Холдну авваатая (хисобот)	Вохидын ченак	Хадаф	Хадаф	2014	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020					
	Нафар												ЧСЦК "Барки	Солона (дар холдчоо заруурүү - тэбчилүү (3 мэдэя ба б мөхжүү)			
	Тавьшии ахолын бий кувсан барк	%											ЧСЦК "Барки	Точик", агентши омор, макомоти ицроюн хокимиятии давлатийн вилгийн нохиян Күбодийн (сохтморхон сохчай)			
													ЧСЦК "Барки	Солона (дар холдчоо заруурүү - тэбчилүү (3 мэдэя ба б мөхжүү)			
	Хачны кашонийн дор (бо хамаа намждын нацлийт)	хазор тонна	404,6	496,6	423	441,6	460,2	478,4	496,6	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Вазоратын нацлийт, агентши омор, макомоти ицроюн хокимиятии давлатийн нохиян Күбодийн (сохтморхон сохчай)	Солона (дар холдчоо заруурүү - тэбчилүү (3 мэдэя ба б мөхжүү)			
	Хачны кашонийн муусофирон (бо хамаа намждын нацлийт)	хазор муусофир	1419,3	2411,3	1617,7	1816,1	2014,5	2212,9	2411,3	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Вазоратын нацлийт, агентши омор, макомоти ицроюн хокимиятии давлатийн нохиян Күбодийн (сохтморхон сохчай)	Солона (дар холдчоо заруурүү - тэбчилүү (3 мэдэя ба б мөхжүү)			
	Дарозии рохчоо сохтшиуда	км											Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Вазоратын нацлийт, агентши омор, макомоти ицроюн хокимиятии давлатийн нохиян Күбодийн (сохтморхон сохчай)	Солона (дар холдчоо заруурүү - тэбчилүү (3 мэдэя ба б мөхжүү)
	Дарозии рохчоо аз тамырши асоси ба чори баровардааныда	км											Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Хисоботхойн сохчай	Солона (дар холдчоо заруурүү - тэбчилүү (3 мэдэя ба б мөхжүү)

Tavaryn amhantuu hegesenetuun

Tavaryn amhantuu hegesenetuun

Намтича	Индикаторхой нийтийн түүхийн хаалтада	Холдлын ааватам я (хисобот)	Хаадыг	Намтичийн пийбинийн түүда аз дууи солхо (дурвало)					Манбаат мэдлийн төлбөр	Масъульини чалхов гарши мэдлийн төлбөр	Дэврият / басалгади чалхов гарши мэдлийн төлбөр (частота сбораа даных)		
				2014	2020	Охирүү 2016	2017	2018	2019	2020			
	Шүмэрэн түүхийн сохтны түүда	адад									Хисоботхойн сохчай	Вазорати нахьцийт, агентши омор, махомоти ичироюн жокимийни давлатши нохиян Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дар холатхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхя ба б мэдхя))
	Шүмэрэн түүхийн аз тавьмир баровардашыда	адад									Хисоботхойн сохчай	Вазорати нахьцийт, агентши омор, махомоти ичироюн жокимийни давлатши нохиян Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дар холатхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхя ба б мэдхя))
	Хачмыг хисороти расонида	хазор сомоний									Хисоботхойн сохчай	Күмитай холатхойн фаскулодда ба мудофони гэрэжданүү, агентши омор, махомоти ичироюн жокимийни давлатши нохиян Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дар холатхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхя ба б мэдхя))
	Шүмэрэн хочагийн дар лавзэхьхойн хавьтийн чийгүүрүүда	хочаги									Хисоботхойн сохчай	Күмитай холатхойн фаскулодда ба мудофони гэрэжданүү, агентши омор, махомоти ичироюн жокимийни давлатши нохиян Күбодийн (сохторхойн сохчай)	Солона (дар холатхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мэдхя ба б мэдхя))

Kam karpqanu xaqfuu xoqamixno qbaekrymooqa

Намтича	Индикаторхой нийтийн түншлэлийн хаалтадаа	Холдлын хаалтадаа (хисобот)	Холдлын чанак	Холдлын хаалтадаа аз руун солхо (дурвалын)	Намтичийн тийншлэлийн хаалтадаа					Манбаатын малтуумот	Масъульини чамтвогарийн малтуумот (частоты сбораа даных)	
					2014	2020	Охирүү 2016	2017	2018	2019	2020	
	Шүүморын хочаагийн аз министрийн харшигийн - (мүхжүүрүүн экологи)	хочаагийн харшигийн - (мүхжүүрүүн экологи)										
	Корхойн сохилмустахамкуны	КМ										
	Даромадын умумийн бүчтэй нөхцөлбөрийн	Хазор сомоний										
	Харочотын умумийн бүчтэй нөхцөлбөрийн	Хазор сомоний										

Afjeounuu madariassaysoopn ga pydymo
coxaax nohuun yihimtoono uymuuecoju

Намтица	Индикаторхой нийтийн түвшин	Намтицаа пийбинчилүүда аз руун солхо (дүргэнало)						Мийбани малгумот	Масъульни чалговарии малгумот	Даврият / басалгади чалговарии малгумот (частота сбора данных)
		Холаты аввалия (хисобот)	Вохид ченак	Хадар	Хадар	Хадар	Хадар			
Ба хар сары ахогтой	Солоний							Хисоботхой соҳаеӣ		Солона (дар ҳолатхоо зарурӣ - таъчилий (3 мөхүү ба баруун Кубодийн (сохторхоо соҳаеӣ))
Аз үүмгэлээ, ба соҳаи маориғ	Ҳазор сомоний							Хисоботхой соҳаеӣ		Солона (дар ҳолатхоо зарурӣ - таъчилий (3 мөхүү ба баруун Кубодийн (сохторхоо соҳаеӣ))
Танӯйруустай	60 % (нисбати үмүүлүү)							Хисоботхой соҳаеӣ		Солона (дар ҳолатхоо зарурӣ - таъчилий (3 мөхүү ба баруун Кубодийн (сохторхоо соҳаеӣ))
Фурьядыг	Ҳазор сомоний							Хисоботхой соҳаеӣ		Солона (дар ҳолатхоо зарурӣ - таъчилий (3 мөхүү ба баруун Кубодийн (сохторхоо соҳаеӣ))

Намтич	<i>Индикаторхой нийтийн түншлэлийн</i>	Холдлын аавалтияа (хисобот)	Хадаф	Намтичийн пийбиншилгээ аз дууи солхо (дурвало)					Мийбатын малтумот	Масъульини чамтчоварии малтумот	<i>Дэврият / басалгади чамтчоварийн малтумот (частоты сбора даных)</i>		
				2014	2020	Охирүү 2020	2016	2017	2018	2019	2020		
	бо % (нисбати үмүүлүү)											Базоратын молия, Күмиттаан андооз, Хисоботхойн сохчай	Солона (дэр холтхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мөхөн ба б мөхөн))
	хазор сомоний											Базоратын молия, Күмиттаан андооз, Хисоботхойн сохчай	Солона (дэр холтхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мөхөн ба б мөхөн))
Хийбүү ичихийн	бо % (нисбати үмүүлүү)											Базоратын молия, Күмиттаан андооз, Хисоботхойн сохчай	Солона (дэр холтхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мөхөн ба б мөхөн))
	хазор сомоний											Базоратын молия, Күмиттаан андооз, Хисоботхойн сохчай	Солона (дэр холтхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мөхөн ба б мөхөн))
Фонды захираач	бо % (нисбати үмүүлүү)											Базоратын молия, Күмиттаан андооз, Хисоботхойн сохчай	Солона (дэр холтхойн заруурүү - тавьчилүү (3 мөхөн ба б мөхөн))

Ба чоп 1.03.2016 имзо шуд.
Чузъи нашрию ҳисобӣ 12,32. Ҳуруфи адабӣ.
Адади нашр 100.

Дар ЧДММ «Контраст» чоп шудааст
ш. Душанбе, к. Н. Муҳаммад, 28